POLSKI ZWIĄZEK PRZEDSIĘBIORSTW
ELEKTROTECHNICZNYCH
WARSZAWA / AL. JEROZOLIMSKIE 16 / TELEFON 66-61

SPRAWOZDANIE
ZA ROK
1927

WARSZAWA / 1928

POLSKI ZWIĄZEK PRZEDSIĘBIORSTW
ELEKTROTECHNICZNYCH
WARSZAWA / AL. JEROZOLIMSKIE 16 / TELEFON 66-61

SPRAWOZDANIE

ZA ROK

1927

WARSZAWA / 1928

Druk Galewski i Dau, Ordynacka 6.

SPIS RZECZY:

I. Część sprawozdawcza. *Str.*

II. Część informacyjna (przedruki z innych publikacyj).

I.

CZĘŚĆ SPRAWOZDAWCZA

WŁADZE ZWIĄZKU.

Rada:

Prezes: Zygmunt Okoniewski
Wiceprezes: Emil Kühn
Sekretarz: Juljan Kraushar

Członkowie:

Edward Borkowski
Juljan Bulzacki
Jerzy Hirszowski
Hugon Fried
Juljan Lukrec
Paweł Mackiewicz
Tadeusz Podkóliński
Edward Potempski
Tadeusz Sułowski

Zarząd:

Prezes: Zygmunt Okoniewski
Wiceprezes: Emil Kühn
Sekretarz: Juljan Kraushar
Członkowie: Juljan Bulzacki
Tadeusz Podkóliński

Komisja Rewizyjna:

Henryk de Lapierre
Marcin Maliniak
Stefan Zygadło

Komisja Kwalifikacyjna:

Ferdynand Borkowski
Władysław Brokman
Leopold Ganz
Kazimierz Szpotański
Michał Zucker

Sąd Związkowy:

Edward Borkowski
Wacław Brygiewicz
Leopold Ganz
Jerzy Hirszowski
Tadeusz Podkóliński
Edward Potempski
Juljan Kraushar
Tadeusz Żerański

Dyrektor Związku: Piotr Januszewski

Kierownik Biura Związku: Wacław Potempski

ZARZĄDY SEKCYJ:

Wytwórców: St. Rejchman — przewodniczący, E. Borkowski, A. Gradenwitz, W. Sierzputowski, M. Zucker, J. Lukrec, delegat Zarządu — E. Potempski.

Instalatorów: T. Żerański — przewodniczący, I. Bratman, J. Boye, A. Feilchenfeld, S. Zygadło, M. Piotrowski, S. Chmielewski, del. Zarządu — P. Januszewski.

Składników: H. Fried — przewodniczący, F. Borkowski, M. Morawek, A. Theodor, A. Rogowski, delegat Zarządu — P. Januszewski.

Radjotechniczna: F. Borkowski — przewodniczący, A. Golde, G. Jakobsfeld, S. Zygadło, H. Elenberg, del. Zarządu — P. Januszewski.

Komisje:

Cennikowa: F. Borkowski — przewodniczący, J. Hirszowski, A. Theodor, A. Rogowski, M. Bankier i A. Goldberg.

Celna: Juljan Lukrec — przewodniczący, Juljan Bulzacki, Moryc Bankier, Maksymiljan Bajkowski, Alfred Binzer, Jan Borkowski, Hugon Fried, Jerzy Hirszowski, Stanisław Jaroszyński, Juljan Kraushar, Stanisław Kaniewski, Emil Kühn, Antoni Marciniak, Franciszek Müller, Karol Pollak, Stanisław Rejchman, Henryk Silberman, Kazimierz Szpotański, Teofil Wdziękoński, Fred Valterscheid, Michał Zucker i Tadeusz Nowiński.

Komisja umów z elektromonterami: T. Żerański — przewodniczący, J. Boye, St. Chmielewski, St. Zygadło, P. Januszewski.

Pionów w domach: Zarząd Sekcji Instalatorów.

Badań nad nowem prawem przemysłowem: T. Żerański, A. Feilchenfeld, E. Kühn, P. Januszewski.

Normująca stosunki handlowe wytwórców i składników: Ze strony wytwórców: F. Valterscheid, J. Bulzacki, H. Natanson, J. Neumark, T. Wdziękoński, E. Folkman, S. Rejchman, W. Arenstein, E. Borkowski, J. Lukrec, K. Śliwiński, W. Sierzputowski, K. Szpotański, M. Zucker, H. Silberman, „Ericsson" (przedstawiciel). Ze strony składników: J. Hirszowski, M. Morawek, M. Kon i F. Borkowski.

Normalizacji warunków dostaw i wykonywania robót: W. Sierzputowski, T. Żerański, J. Straszewicz, P. Januszewski, J. Kraushar.

Przepisów budowy i ruchu: T. Żerański, Wł. Krukowski, K. Szpotański, J. Kraushar, A. Feilchenfeld, I. Bratman, P. Januszewski.

Uregulowania podatku radjotechnicznego od aparatów zagran.: F. Valterscheid, R. Rudniewski, H. Fried, F. Borkowski, I. Szczeciński, P. Januszewski, W. Potempski.

Komisja Podatkowa: J. Hirszowski, E. Kühn, J. Kraushar.

Komisja Statutowa: J. Kraushar, W. Brygiewicz, P. Januszewski.

Komisje współpracy z instytucjami Rządow. i Komun.: Wyznaczał Zarząd Związku odpowiednio do poruszanych spraw.

Komisja Ekspertyz.: Wyznaczał Zarząd Związku ekspertów do przyjęcia większych dostaw dla instytucji rządowych i komunalnych.

Delegaci:

do Centr. Zw. Prezes Związku — Z. Okoniewski, Dyr. Związku P. Januszewski.

do P. K. E.: Prezes Związku Z. Okoniewski i inż. J. Kraushar.

Polski Związek Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych obchodził w roku 1927 dziesięciolecie swego istnienia i swej działalności. Historję powstania i różne etapy rozwojowe podamy na innem miejscu niniejszego sprawozdania, obecnie wplatamy tę wzmiankę historyczną w celu zaznaczenia żywotności przemysłu i handlu elektrotechnicznego w kierunku konsolidacji swego życia fachowego.

Rozwój Związku jest, jakby odzwierciadleniem rozwoju polskiego przemysłu i handlu elektrotechnicznego, który byłby już teraz o wiele większy, gdyby nie wojny w zaraniu naszej niepodległości i gdyby nie różne kryzysy ekonomiczne i gospodarcze. Stabilizacja gospodarcza wpłynęła ożywczo na przemysł elektrotechniczny. Częściowa waloryzacja ceł dokonana dopiero w r. b., nie będzie również bez wpływu na ten rozwój, a wpływ początków wprowadzania w czyn luźnego rządowego i komunalnego programu budowlanego dał się zauważyć już w końcu roku sprawozdawczego.

Przed podaniem szczegółowego sprawozdania chcemy zwrócić uwagę na rozliczne zadania, jakie Związek wykonywał. Ilość sekcyj i komisyj, które podane są na wstępie, ilustrują już celowość i rzeczowe ujęcie spraw, które życie gospodarcze wysuwało.

Jednem z głównych zadań Zarządu w roku sprawozdawczym było Związek zreorganizować i prace zmodernizować. Korzystając z doświadczeń szerszych podobnych organizacyj, przyszliśmy do tego przekonania, że prace komisyjne jedynie mogą dać wyniki realne, — w tym kierunku też staraliśmy się prace z plenum sekcyj przenieść do komisyj.

Życzenia grup lub poszczególnych członków staraliśmy się w miarę możności i potrzeb zaspakajać.

Jednem z takich wybitnych życzeń dużej grupy członków było zorganizowanie w łonie Związku Sekcji Radjotechnicznej. Uważając radjotechnikę, a specjalnie przemysł radjotechniczny, za jedną z gałęzi wytwórczości elektrotechnicznej, Zarząd, stosownie do statutu, podał wniosek utworzenia sekcji na Walne Zebranie Związku w r. 1927 do zatwierdzenia.

Nie mniejszą wagę Zarząd przypisał utworzeniu Sekcji Oświetleniowej i w ciągu roku przygotowywał podłoże do zorganizowania powyższej Sekcji. Wniosek w tej sprawie podany będzie do zatwierdzenia Walnemu Zebraniu w r. 1928.

Racjonalizacja prac Związku polegała jeszcze na zwróceniu bacznej uwagi na zebranie materjału statystycznego, tego fundamentu wszelkich szerszych poczynań i projektów. Ogólnego zrozumienia statystyki niema

jeszcze u nas, i dlatego zebranie cyfr statystycznych nastręczyło dużo kłopotów. Szczęśliwie doszliśmy do tego, że pierwsze cyfry, wskazujące produkcję i konsumcję maszyn i artykułów elektrotechnicznych, zebraliśmy. Jak potrzebne były te cyfry, okazało się dopiero, gdy pierwsze zaczątki statystyki opublikowaliśmy na Zjeździe Techników Zrzeszonych we Lwowie, a następnie w memorjałach do Władz z okazji pertraktacyj z Niemcami. Cyfry te nie są bezwzględnie dokładne, firmy bowiem, z obaw konkurencyjnych, nie podawały swojej ścisłej statystyki. Kilka zebranych cyfr statystycznych wskazało już wytwórcom naszym niektóre niedomagania. Zwróciliśmy uwagę na produkcję krajowej porcelany elektrotechnicznej, która bezwzględnie jest niedostateczna pod względem ilości i pod względem wytrzymałości ponad 15.000 wolt. Związek porobił daleko idące zastrzeżenia w stosunku do wytwórni porcelany elektrotechnicznej i będzie miał również w przyszłości zwróconą swoją baczną uwagę na ten podstawowy fabrykat dla przemysłu elektrotechnicznego.

Stosunki z Władzami Państwowemi ułożyły się bardzo poprawne, i współpraca w różnych momentach życia gospodarczego dała poważne wyniki.

Sprawą podatkową Związek interesował się bardzo i w poszczególnych wypadkach interwenjował. Zagadnienie to łączy się z opracowywaną nową reformą podatkową, i rezultatów interwencji dla ogółu członków w tym kierunku dla zrozumiałych ogólnopaństwowych przyczyn uzyskać nie było można.

Biuro Związku wydawało członkom różnorodne zaświadczenia, w celu uzyskania pozwolenia na przywóz towarów zagranicznych, stwierdzenia pochodzenia towaru, uzyskania ulgowego cła, a wreszcie udzielało zaświadczeń w celu ułatwienia otrzymania przez członków ulgowych paszportów zagranicznych.

Z prasą nawiązaliśmy życzliwe stosunki i komunikowaliśmy jej o wszystkich przejawach naszego życia gospodarczego lub wprost zapraszaliśmy przedstawicieli prasy na nasze zebrania.

Z organizacjami społecznemi, gospodarczemi i fachowemi stykaliśmy się już to na terenie Centralnego Związku, już to z poszczególnemi związkami bezpośrednio.

Ze Związkiem Zawodowym Elektromonterów jesteśmy w ciągłej łączności. Poza wyrównywaniem warunków płac i umowami, obowiązującemi obie strony, zwróciliśmy uwagę na potrzebę stworzenia organu, któryby zajął się sprawą kwalifikacyj monterskich.

W dalszej współpracy z tym Związkiem wydaliśmy warunki przyjmowania uczniów na praktykę i wzór umowy z rodzicami lub opiekunami uczniów.

Z organizacjami zagranicznemi naszego kierunku nawiązujemy kontakt, w celu porównania naszej działalności z działalnością zagranicznych związków. Możemy stwierdzić z pewną dumą, że działalność nasza nie odbiega od działalności pokrewnych związków zagranicznych, wypełniamy te same zadania w skromniejszym tylko zakresie.

Dział wydawniczy naszego Związku, poza wydawnictwem „Wiadomości P. Z. P. E.", jako miesięcznika, podającego wzmianki o wewnętrznem życiu Związku i wiadomości ogólne, i cennikami, powiększyć zamierzamy wydawnictwem Kalendarza Elektrotechnicznego i wydać go w końcu roku 1928 na r. 1929. Zamierzamy również na podstawie wypracowanego przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu wzoru wydać monografję przemysłu elektrotechnicznego.

Zaczątki Bibljoteki Związkowej stworzyliśmy, przeznaczając już w preliminarzu na r. 1928 pewną sumę.

Ponawiane życzenia wytwórców elektrotechnicznych urządzenia Wystawy Elektrotechnicznej i odkładane z braku odpowiednich funduszów z roku na rok, znajdą urzeczywistnienie w zakrojonej na dużą skalę Wystawie Elektrotechnicznej na Powszechnej Wystawie Krajowej w r. 1929 w Poznaniu.

Zarząd poświęcił temu zadaniu dużo prac w końcu roku sprawozdawczego, przygotował materjał, aby w roku 1928 ostatecznie zorganizować się i wystąpić okazale na P. W. K. w r. 1929.

Wciąż wzrastające zadania Związku wymagają zwiększenia środków finansowych. Nie chcąc podwyższać składek, Zarząd znalazł zwiększone fundusze w zwiększonej liczbie członków, świeżo przybyłych. Zorganizowaliśmy Oddział Okręgowy w Łodzi, a z Oddziałem Poznańsko-Pomorskim zawiązaliśmy ścisłą współpracę. Dalsze wysiłki w kierunku stworzenia z organizacji naszej — organizacji ogólno-krajowej — nie słabną.

Wzięliśmy udział w Zjeździe Polskich Techników Zrzeszonych, na którym przedstawiliśmy krótki referat o przemyśle elektrotechnicznym i wyjaśniliśmy, co przemysł krajowy elektrotechniczny musi mieć, jakie fundamenta i jakie warunki, by mógł rozwijać się i w przyszłości uniemożliwić import. Wszystkie postulaty nasze, przedstawione na Zjazd, były przyjęte i znalazły się w ogólnym memorjale do władz państwowych i komunalnych.

W międzynarodowej wystawie Sanitarno - Higjenicznej w Warszawie Związek wziął udział przez swoich członków. Kilka firm elektrotechnicznych otrzymało wysokie odznaczenia.

W drugiej stołecznej Radjotechnicznej Wystawie w Warszawie i w pierwszej w Poznaniu Związek również wziął udział przez swoich członków.

Zorganizowaliśmy wycieczkę na wystawę Naukowej Organizacji Pracy Biurowej. Parę wieczorów zajęliśmy odczytami, między innemi odczytem inż. Z. Rytla p. t. „O obliczaniu kosztów własnych w związku z racjonalną organizacją wytwórni", oraz odczytem mecenasa Wacława Chmielińskiego „O nowem prawie przemysłowem i izbach przemysłowo - handlowych".

Wzięliśmy udział w zbiórce zapomogowej na rzecz ofiar klęski powodzi we Wschodniej Małopolsce. Wysokość zebranej sumy wyniosła zł. 2420.

W ciągu roku sprawozdawczego zorganizowaliśmy wycieczkę do Elektro-

wni Warszawskiej, Elektrowni Okręgowej w Pruszkowie i fabryki aparatów elektrycznych „Inż. K. Szpotański i S-ka".

Zbiórkę na fundusz ś. p. T. Ruśkiewicza prowadziliśmy z niesłabnącą energją, i zebrana suma wyniosła w roku sprawozdawczym około 12.000 zł.

W celu zobrazowania rozwoju Związku, podajemy preliminowane budżety od r. 1924 do r. 1928, a więc:

Budżety.

w 1924	22.558.— zł.
w 1925	28.442.79 zł.
w 1926	30.129.20 zł.
w 1927	38.136.59 zł.
w 1928	61.300.— zł.

Walne zebrania. Walnych zebrań odbyło się dwa, a mianowicie: jedno nadzwyczajne w dn. 7 stycznia i jedno zwyczajne doroczne w dn. 29 maja r. 1928.

Rada. Rada odbyła w roku sprawozdawczym siedem posiedzeń.

Posiedzenia Rady odznaczały się liczną frekwencją, wynoszącą prawie 90 proc. liczby członków Rady, i odznaczały się wielkiem zainteresowaniem sprawami Związku i jego rozwojem.

Posiedzenie Rady z dn. 19 grudnia przy współudziale zaproszonych delegatów Związków elektrotechnicznych fachowych i naukowych, zorganizowane przez nasz Związek, miało na celu wspólne wystąpienie Elektrotechników na Powsz. Wyst. Kraj. w Poznaniu w r. 1929. Musimy zaznaczyć, że głównym celem tego zebrania było wybadanie, w jakim stopniu i mierze Związki Elektrotechniczne wyczuwają wzajemną solidarność. Wynik tego badania był nadzwyczajny, i możemy być pewni, że wspólne przyszłe wystąpienia elektrotechników w życiu gospodarczem będzie cechowała ta sama solidarność.

Daliśmy inicjatywę i początek wspólnych wystąpień i będziemy w dalszym ciągu ideę łączności podtrzymywać.

Zarząd. Posiedzeń Zarządu odbyło się dwanaście.

Wywórcy. Sekcja Wytwórców odbyła pięć zebrań plenarnych i sześć posiedzeń Zarządu.

Składnicy. Sekcja Składników odbyła cztery zebrania plenarne, dwa — wspólnie z Wytwórcami oraz trzy posiedzenia Zarządu.

Instalatorzy. Sekcja Instalatorów odbyła sześć zebrań plenarnych oraz jedenaście posiedzeń Zarządu.

Radjotechnicy. Sekcja Radjotechniczna odbyła cztery zebrania sekcyjne.

Oddział na Poznań i Pomorze. Sprawozdanie z działalności Oddziału Związku naszego na Woj. Poznańskie i Pomorskie podane jest osobno. Tutaj zaznaczamy, że Oddział ten jest nadzwyczaj żywotny i rozwija się bardzo pomyślnie, dzięki wytrwałej i pełnej poświęcenia pracy i inicjatywie Zarządu Oddziału.

Oddział liczy 68 członków i posiada Koło w Bydgoszczy z 14 członkami.

Nasz Oddział Okręgowy w Łodzi został założony 18 maja r. 1927 i liczył na 31 grudnia r. spr. 26 członków. Bardziej szczegółowe sprawozdanie będzie podane w dalszem sprawozdaniu Związku. *Oddział Łódzki.*

Dla orjentacji pozwoliliśmy sobie w zawiadomieniu o Walnem Dorocznem Zebraniu umieścić naszą rachunkową gospodarkę i preliminarz budżetowy na r. 1928, w celu zapoznania członków z poszczególnemi pozycjami.

Oto krótki rys naszej całorocznej pracy.

Przechodzimy teraz do oświetlenia więcej szczegółowego ważniejszych momentów z życia naszej organizacji.

SEKCJA WYTWÓRCÓW

Polski młody przemysł elektrotechniczny wykazał we wszystkich kierunkach nadzwyczajną ruchliwość i żywotność. Wojna celna z Niemcami i wyłonione przez nią konjunktury wskazały wytwórcom, zrzeszonym w Związku, szerokie pola działalności. Naturalnym terenem dla prac, projektów i wymiany zdań był Związek, jako jedyna gospodarcza organizacja, skupiająca prawie wszystkie wytwórnie.

Prace prowadzone były przeważnie w komisjach, a na plenum podawane były wnioski już opracowane do zatwierdzania, jeżeli chodziło o wewnętrzne prace związkowe, jeżeli zaś były sprawy w komisjach mieszanych z komisjami rządowemi lub z komisjami innych związków, wtedy przed ostateczną decyzją zasięgano opinji plenum sekcji.

Na pierwszym planie prac Sekcji Wytwórców była współpraca z podkomisją elektrotechniczną unifikacyjną M. S. W. Unifikacja, technicznie umotywowana i mająca za podstawę prace Polskiego Komitetu Elektrotechnicznego, ma doniosłe znaczenie dla Państwa i stanowi bezwzględnie postęp w wytwórczości krajowej. *Unifikacja.*

Jak wiadomo, dotychczas stosowano dla odbiorników prądu różne napięcia, poczynając od 40 wolt, a kończąc na 440 i wyżej. Obecnie zalecono stosować dla odbiorników normalne napięcia. Dla urządzeń prądu stałego 110, 220, 440 wolt, dla urządzeń prądu zmiennego 125, 220 i 380 wolt, oraz dla wysokich napięć 3.000, 6.000, 15.000, 35.000, 60.000 i 100.000 wolt przy normalnej częstotliwości 50 okresów na sekundę.

Prace nad unifikacją akumulatorów, ogniw i baterji, jak również napięć i typów dla żarówek są ukończone. Współpraca powyższa i jej wyniki w roku ubiegłym przekonały zainteresowanych, że przemysł krajowy jest zdolny zaspokoić zapotrzebowania wojskowe.

W związku z ogólno-krajową organizacją urzędów państwowych i ich udoskonaleniem Ministerstwo Kolei powołało Związek do opracowania nomenklatury kolejowej, jako podstawy dla nowej taryfikacji. Prace te, w komisji, wyłonionej z Sekcji Wytwórców, były ukończone i przedstawione Min. Komunikacji. *Nomenklatura kolejowa.*

Nomenklatura celna. Sekcja Wytwórców w opracowanie nowej nomenklatury celnej włożyła dużo pracy.

Członkowie podkomisji elektrotechnicznej pod przewodnictwem prof. K. Żórawskiego składali się prawie wyłącznie z członków Związku. Stworzone Sekcje były następujące:

1) Maszyny, aparaty prądów silnych i akumulatory pod przewodnictwem inż. S. Kaniewskiego;

2) Materjały instalacyjne pod przewodnictwem dyr. J. Bulzackiego;

3) Prądy słabe, radjotechnika i elektromedycyna pod przewodnictwem prof. P. Trechcińskiego.

Prace były ukończone w całości w roku ubiegłym i ogłoszone są już drukiem, jako projekt do ewentualnych małych zmian, gdyby takowe zaszły w czasie prac przy oznaczaniu stawek celnych. Taryfę opracowywać będzie podkomisja w roku 1928.

Porcelana elektrotechniczna. Sprawie fabrykacji krajowej porcelany elektrotechnicznej Sekcja poświęciła wiele uwagi i trosk. Porcelana elektrotechniczna, jako podstawowy materjał przy fabrykacji maszyn, aparatów i sprzętu elektrotechnicznego, ma nadzwyczaj ważne znaczenie dla zagadnień całokształtu przemysłu polskiego i samowystarczalności Polski, zrozumiała więc jest postawa naszych wytwórców w kierunku zabezpieczenia sobie tego surowca. Istniejące dwie fabryki porcelany elektrotechnicznej „Giesche" i „Ćmielów", mając poparcie w rodzimym przemyśle, zakroiły daleko idące plany inwestycyjne, których realizacja nastąpi w roku 1928.

Zjazdy i wystawy. Sekcja przez swych delegatów wzięła udział w zjeździe i wystawie materjałoznawczej w Berlinie w dn. 22 października — 13 listopada 1927 roku, gdzie demonstrowano pole doświadczalne do 1.000.000 wolt i gdzie przedstawiono różnego rodzaju maszyny do badania materjałów 200 typów.

Na Zjazd Polskich Techników Zrzeszonych we Lwowie w dn. 16 — 19 września r. 1927 wystawiono następujące postulaty przemysłu elektrotechnicznego:

Uchwały Zjazdu Techników. W trosce o dalszy rozwój przemysłu elektrotechnicznego Zjazd uchwalił potrzebę:

1. Racjonalnej ochrony celnej przez rewizję obecnych stawek celnych dla kategorji: a) wytworów, które mogą być w całości w kraju wyprodukowane i b) wytworów, które mogą być częściowo lub przeważnie wyrabiane w kraju, dla kategorji zaś c) wytworów, które nie są wyrabiane w kraju, pozostawienia stawek celnych dotychczasowych dla ułatwienia postępu elektryfikacji kraju w przejściowym okresie, do chwili powstania odpowiednich wytwórni w kraju.

2. Uzyskania obowiązującego przepisu dla przedsiębiorstw państwowych, komunalnych i instytucyj, będących pod kontrolą władz rządowych i komunalnych oraz Banku Gospodarstwa Krajowego, by pierwszeństwo w zamówieniach dawały przemysłowi krajowemu, z tem zastrzeżeniem, że zamówienia w firmach zagranicznych mogą być dopuszczalne, gdy przemysł krajowy nie jest w stanie wykonać dostawy na czas i gdy ceny

ofert zagranicznych nie są celowo obniżane poniżej ich własnych cen rynkowych.

3. Uzyskania zmienienia przepisu o 5 proc. wadjum przy składaniu ofert przez odpowiedzialne firmy krajowe.

4. Uzyskania poparcia sfer rządowych przez kredyt dla wytwórni i przez udzielanie zaliczek z Banku Gospodarstwa Krajowego dla eksportu polskich wytworów elektrotechnicznych.

Postulaty powyższe w całości Zjazd przyjął, jako postulaty Zjazdu, i przedstawił je czynnikom miarodajnym.

Sekcja Wytwórców uchwaliła na wniosek Zarządu Związku przystąpić gremjalnie do organizacji Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu.

Współpraca ze Składnikami.

Szereg posiedzeń w komisjach poświęcono uregulowaniu wzajemnych stosunków między wytwórcą i hurtowym odbiorcą. Organizacja i realizacja tego zagadnienia nastręczyła wiele trudności z przyczyn niezależnych od zainteresowanych firm, a mających uzasadnienie w niedostatecznym stopniu rozwoju i wielkości przemysłu elektrotechnicznego. Zawiązane komisje w dalszym ciągu jednak pracują, a gdy czas odpowiedni przyjdzie, stosunki te uregulują się, czego najlepszym przykładem są państwa obce, w których przemysł elektrotechniczny jest rozwinięty.

Warunki dostaw i wykonywania robót.

Komisję, stworzoną z inicjatywy Sekcji Instalatorów w sprawie unormowania warunków dostaw i wykonywania robót, Sekcja Wytwórców uzupełniła przez delegowanie swoich przedstawicieli.

Przepisy budowy i ruchu.

Również Sekcja Wytwórców delegowała rzeczoznawców do komisji zbadania wydanego przez P. K. E. projektu „Przepisów Budowy i Ruchu".

Komisja Ankietowa.

W kwestji ankiety państwowej Sekcja odbyła parę narad, wyjaśniających niektóre zapytania, a w konkluzji zdecydowała zalecić firmom punktualne nadesłanie odpowiedzi.

Podatki.

Sprawa podatków była wielokrotnie poruszana, a w szczególności sprawa podatku dochodowego i obrotowego była tematem żywych narad. Związek, jako członek Centralnego Związku, poruszył tę sprawę na tym terenie, jako zagadnienie, obchodzące wszystkie branże i wszystkich przemysłowców.

Traktat z Niemcami.

Wybrana specjalna komisja do spraw traktatowych usilnie pracowała nad uzupełnieniem danych, potrzebnych Min. Przem. i Hand. przy wznowionych pertraktacjach z Niemcami. W dalszym ciągu Sekcja jest w bliskim kontakcie z powyższem Ministerstwem.

SEKCJA INSTALATORÓW

Ożywienie w ruchu budowlanym, tworzące się kooperatywy prywatne, nadbudówki domów, instalacje państwowe zwiększyły ruch w przemyśle elektrotechnicznym instalatorskim. Stopniowe zwiększanie się ruchu spowodowało w końcu roku sprawozdawczego brak wykwalifikowanych monterów, a ilość sił inżynierskich okazała się za mała.

Sekcja Instalatorów w interesie przyszłości i rozwoju elektryfikacji Państwa poruszała sprawę braku inżynierów i przez Władze Związku wysunęła to zagadnienie na szersze forum do gruntownego zbadania i zaradzenia tej trudności we właściwym czasie.

Kwalifikacje elektromonterów i rejestracja.

Z zagadnieniem zwiększonego zapotrzebowania sił inżynierskich wysunęła się sprawa kwalifikacyj elektromonterskich. Właściciele przedsiębiorstw instalatorskich, jak również sami elektromonterzy, wobec rozwoju elektryfikacji, stwierdzili brak odpowiedniej niezależnej organizacji, któraby kwalifikowała elektromonterów według ich naukowych i fachowo-praktycznych wiadomości. Wspólnie ze Związkiem Elektromonterów sprawa ta wysunięta jest, jako zagadnienie nadzwyczaj ważne dla obu stron, które musi być w najbliższej przyszłości uregulowane z jednoczesnem wprowadzeniem rejestracji sił elektromonterskich.

Praktykanci elektromonterscy.

Kroki przygotowawcze do powyżej wspomnianego celu są już zapoczątkowane przez unormowanie stosunku pracodawców do praktykantów. Firmy związkowe zgodziły się dla dobra fachu instalatorskiego na zawieranie z rodzicami lub opiekunami praktykantów umowy o praktykę.

Umowa taka brzmi, jak następuje:

Opłata stemplowa

UMOWA O PRAKTYKĘ

zawarta po trzymiesięcznym okresie próbnym, włączonym do czasu praktyki

1. Firma, przyjmująca praktykanta . . . . . Adres firmy . . . . . 2. Imię i nazwisko praktykanta . . . . . Data i miejsce urodzenia . . . . . Obywatelstwo . . . . . Adres . . . . . Książka robotnicza . . . . . 3. Imiona i nazwisko rodziców lub opiekunów . . . . Zatrudnienie . . . . Adres . . . . 4. Warunki umowy: . . . . .

a) początek i czas trwania nauki

b) koszta uczęszczania do szkoły zawodowej ponosi firma.

Uwaga: Firma nie jest obowiązana płacić za naukę praktykanta, który pozostaje na kursie dłużej, niżeli rok.

c) umówione wynagrodzenie praktykanta . . . . . .

d) praktykant otrzymuje:
utrzymanie: od ojca—matki—opiekuna . . . . . .
odzież: od ojca — matki — opiekuna . . . . . .

e) rodzice lub opiekunowie obowiązani są stawić się w firmie na każde jej wezwanie pod rygorem wydalenia praktykanta.

f) praktyka ucznia kończy się po czteroletniej praktyce zawodowej w przedsiębiorstwie elektrotechnicznem.

g) jeżeli praktykant podczas trwania praktyki zmienia firmę, to firma, która go przyjęła dla dokończenia praktyki, winna zawrzeć nową umowę.

h) po ukończeniu przez praktykanta całkowitej praktyki, firma obowiązana jest wydać mu odpowiednie świadectwo, przyczem czas praktyki, odbytej w innej koncesjonowanej firmie elektrotechnicznej, elektrowni lub większym zakładzie przemysłowym, posiadającym rozległe urządzenia elektryczne, zostaje zaliczony.

Warszawa, dn. . . . . .

Podpis Firmy

Podpis rodziców lub opiekunów

Wyciąg z umowy, zawartej pomiędzy Polskim Związkiem Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych, a Związkiem Zawodowym Elektromonterów, w dniu 9 listopada r. 1926

Par. 2. Klasyfikacja praktykantów.

a) Praktykant przy wstąpieniu na praktykę obowiązany jest mieć ukończoną szkołę czteroklasową powszechną i ukończony 15-ty rok życia.

b) Praktyka winna odbywać się w ciągu czterech lat, i w czasie trwania praktyki obowiązany jest praktykant uczęszczać na kursa fachowe.

c) W imieniu praktykanta rodzice lub opiekunowie praktykanta zawierają umowę na piśmie z firmą na czas określony praktyki. W czasie trwania takowej praktykant nie może być wydalony lub redukowany bez poważnej przyczyny, jak również nie może być wyłącznie używany do kucia kanałów, kopania dołów, do wózka i t. d.

d) Kandydat na praktykanta nie może przekroczyć 20-tu lat życia.

Umowy z elektromonterami

Nawiązane życzliwe stosunki z elektromonterami doprowadziły do zawierania zbiorowych umów, obowiązujących obie strony. Ostatnią umowę z dn. 9 listopada r. 1926, uzupełnioną dodatkową umową z dn. 19 października 1927 r., przytaczamy do wiadomości wszystkich członków Związku, w celu uniknięcia ciągłych zapytań o brzmienie umowy.

U M O W A

zawarta dnia 9 listopada 1926 r. między Związkiem Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych a Związkiem Zawodowym Elektromonterów.

1. Klasyfikacja.

Za montera uważa się pracownika, który w zakresie elektrotechnicznym przepracował minimum 4 lata i posiada odpowiednie świadectwa z praktyki.

2. Klasyfikacja praktykantów.

a) Praktykant przy wstąpieniu na praktykę obowiązany jest mieć ukończoną szkołę 4-o klasową i ukończony 15-ty rok życia.

b) Praktyka winna odbywać się w 4-ch lat, i w czasie trwania praktyki obowiązany jest praktykant uczęszczać na kursa fachowe.

c) W imieniu praktykanta rodzice lub opiekunowie praktykanta zawierają umowę na piśmie z firmą na czas określonej praktyki. W czasie trwania takowej praktykant nie może być wydalonym lub redukowanym bez poważnej przyczyny, jak również nie może być wyłącznie używanym do kucia kanałów, kopania dołów, do wózka i t. d.

d) Kandydat na praktykanta nie może przekroczyć 20-u lat życia.

3. Stawki monterów i praktykantów

obowiązujące od dn. 6.XI. 1926 r.

I. kat. monter samodzielny za godzinę Zł. 1.40,
II. kat. monter nieodpowiedzialny — za godzinę Zł. 1.05,
III. kat. monter praktykant w 3 i 4 r. — za godzinę Zł. 0,40,
IV. kat. monter praktykant w 2 roku — za godzinę 0,25,
V. kat. monter praktykant w 1 roku — za godiznę Zł. 0,20.

Uwaga: W razie dojścia wzrostu, względnie zniżki drożyzny pg. obliczenia Komisji przy Głównym Urzędzie Stat. do wysokości 17,5 proc. kosztów utrzymania w stosunku do ustalonych na 1 listopada 1926 r., następuje rewizja płac.

4. Ilość praktykantów powinna być ograniczona w stosunku do ilości monterów, a mianowicie na 1 montera najwyżej 3 praktykantów.

5. *Djety przy wyjazdach.*

a) oprócz stawki normalnej dla monterów:

55 proc. bez mieszkania i bez życia,

40 proc. z mieszkaniem i bez życia,

25 proc. z mieszkaniem i życiem.

Dla praktykanta djety bez mieszkania i życia wynoszą zł. 3.50 dzienie.

b) Koszta wszelkich przejazdów, związane z interesami przedsiębiorcy, są zwrotne. Czas podróży liczy się na 1,5 godz. przed odejściem pociągu.

c) Godziny podróży są płatne, jako godziny zwykłe, djety obowiązują, jak w p. a.

d) Przy wykonywaniu robót w miejscowościach zbyt oddalonych od wszelkiej komunikacji, jak również w miejscach niestałych, mogą nastąpić specjalne umowy. W każdym razie obowiązuje zwrot za przejazdy tramawjowe, jeżeli miejsce roboty jest zbyt oddalone od śródmieścia.

e) W razie montażu w wozach kolejowych, będących w ruchu, o ile monter znajduje się w drodze ponad 4 godz., płaci się dodatkowo 25 proc. do płacy normalnej.

6. *Urlopy.*

Pracownikowi przysługuje po pół roku pracy 4 dni urlopu odpoczynkowego w czasie letnim, po 9 miesiącach 6 dni, następne urlopy corocznie, zgodnie z Ustawą.

7. Przy wydalaniu pracowników, należących do Związku Zawodowego Elektromonterów, wskutek poważniejszych przewinień, firmy elektrotechniczne gotowe są zawiadomić Związek Zawodowy Elektromonterów.

8. *Pośrednictwo Związku.*

O ile w firmach wakują posady, firmy gotowe są przyjmować pracowników, poleconych przez Zw. Zaw. Elektromonterów.

9. Roboty akordowe mogą być dokonywane za obopólnem porozumieniem pracodawcy z pracownikami, przyczem maximum określa się na 50 proc. zarobku lonowego.

10. Niniejsza umowa obowiązuje od dn. 6 listopada 1926 r. do dn. 5 listopada 1927 r. z prawem wymówienia na 3 miesiące przed upływem terminu dn. 5.XI.27 r.

W razie niewymówienia przez którąkolwiek ze stron, umowa niniejsza otrzymuje moc prawną na rok następny.

Związek Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych

(—) Kraushar, (—) Żerański, (—) Markowicz (—) Chmielewski.

Związek Zawodowy Elektromonterów

(— Brydowski, (—) Michnowski, (—) Łukasiewicz.

Okręgowy Inspektor Pracy 1-go Okręgu niniejszym zaświadcza, że umowa zawarta dnia 9 listopada 1926 r. między Związkiem Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych, a Związkiem Zawodowym Elektromonterów, nie zawiera punktów sprzecznych z prawem

Okręgowy Inspektor Pracy 1-go Okręgu

(—) *Z. Bohuszewicz.*

Warszawa, dnia 19.XI. 26 r.

UMOWA UZUPEŁNIAJĄCA.

W wyniku konferencji, odbytej w dn. 19 października r. 1927 w lokalu Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych (Jerozolimska 16-6) przedstawicieli P. Z. P. E., oraz Zawodowego Związku Elektromonterów z drugiej strony, p. 3-ci umowy z dn. 9 listopada r. 1926, zawartej między obu Związkami, został zmieniony jak następuje:

Od dn. 15-go października r. 1927 obowiązują stawki:
Monter I-ej kategorji (samodzielny) — za godz. zł. 1.60;
Monter II-ej kategorji (nieodpowiedzialny) — za godz. zł. 1.20;
Praktykant w 3 i 4-tym roku — za godz. zł. 0.45;
" w 2 roku — za godz. zł. 0.30;
" w 1 roku — za godz. zł. 0.20.
Niniejsze zostaje stwierdzone podpisami obecnych przedstawicieli obu Związków.
Warszawa, dnia 19 października r. 1927.

(—) *Żerański*, (—) *Chmielewski*, (—) *Boye*, (—) *Zygadło*, (—) *Grochowina*, (—) *Stolarczyk*, (—) *Jeżewski*, (—) *Lubański*, (—) *Łukasiewicz*.

Dyrektor Związku
(—) *P. Januszewski*.

Nowe prawo przemysłowe.

Nowe prawo przemysłowe, które ukazało się w dn. 7 czerwca 1927r., zaliczyło fach instalatorski do szeregu fachów, które wymagają przedwstępnej koncesji rządowej na zasadzie cenzusu naukowego i praktycznego kierownika firmy.

Szereg posiedzeń Zarządu Sekcji poświęcony był nowemu prawu, a do przepisów wykonawczych do ustawy Sekcja przez Władze Związku zgłosiła do Min. Przem. i Handlu swoje uwagi i uzupełnienia.

Nowe prawo umieszczone jest w Dzienniku Ustaw Rzeczyposp. Polskiej Nr. 53, z dnia 15.VI.1927 r.

Propaganda.

Propaganda zastosowania energji elektrycznej we wszystkich dziedzinach życia stanowi zagadnienie pierwszorzędnej wagi. Sekcja Instalatorów nie szczędziła w roku sprawozdawczym trudów i wysiłków, by racjonalną propagandę zapoczątkować.

Nie ograniczając się do uczestnictwa w ogólno-krajowej organizacji propagandowej przy Związku Elektrowni Polskich, w której Związek nasz jest reprezentowany, Sekcja wyłoniła ze swego grona specjalną komisję propagandową, mającą za cel z pomocą ulotek, ogłoszeń, odczytów i reklam świetlnych, propagowanie zużycia energji elektrycznej.

Ułatwienia kredytowe.

Propaganda zaczęła się na terenie działalności Okręgowej Elektrowni w Pruszkowie, która w zrozumieniu własnych interesów i interesów ogólnych zapoczątkowała udzielanie 6-ciomiesięcznych i dłuższych kredytów wekslowych dla instalatorów, wykonywujących roboty i dostarczających sprzęt elektrotechniczny na terenie uprawnień tej elektrowni.

Wzorowano się tutaj na podobnych ułatwieniach które dają instalatorom zagraniczne elektrownie i przez które osiągnięte były nadzwyczajne rezultaty.

Przykład tej ścisłej współpracy elektrowni pruszkowskiej z instalatorami i jej dodatnie wyniki bezwątpienia pobudzą nasze inne elektrownie do tej samej akcji.

Piony domowe.

Sekcja w szeregu posiedzeń, na które zapraszano przedstawicieli inspekcji elektrycznej, zajmowała się rozwiązaniem trudności, wynikających dla instalatorów z wadliwego postawienia sprawy pionów domowych i przeciążenia kabli niskiego napięcia w sieci warszawskiej.

Transformatory. Starano się znaleźć jakąś drogę wyjścia w żądaniach Elektrowni Warszawskiej udzielania pomieszczeń na transformatory.

Narady są w biegu, i Sekcja ma nadzieję, że wszystkie przeszkody, tamujące rozwój elektryfikacji mało zelektryfikowanej Warszawy, będą usunięte.

Przepisy Budowy i Ruchu P. K. E. Sprawą projektu „Przepisów Budowy i Ruchu", wydanych przez Polski Komitet Elektrotechniczny, Sekcja zajmowała się na szeregu posiedzeń plenarnych i komisyjnych. Ponieważ „Przepisy" dotyczą również budowy maszyn i aparatów, więc postanowiono komisję uzupełnić w równej liczbie przez udział wytwórców. Opinja komisji, zatwierdzona przez Zarząd Związku, przesłana została Polskiemu Komitetowi Elektrotechnicznemu do uwzględnienia przy wydawaniu mających obowiązywać już „Przepisów Budowy i Ruchu".

Musimy tutaj z żalem zaznaczyć, że czas, dany komisji do zaopinjowania, był tak krótki, że część tylko „Przepisów" mogła być przestudjowana. Życie wskaże, czy wydane i już obowiązujące „Przepisy" będą w całej rozciągłości wykonalne, czy też zajdzie wkrótce potrzeba rewizji.

SEKCJA SKŁADNIKÓW

Sekcja zorganizowała specjalną komisję cennikową, która w razie potrzeby, t. j. zniżki lub zwyżki cen jednostkowych wydaje cenniki.

Wydawnictwo, choć pojawiające się tylko perjodycznie, cieszy się u władz rządowych i komunalnych w Warszawie, jak również na prowincji, popularnością. Ostatnie cenniki były zupełnie wyczerpane.

Sekcja zamierza wydawnictwo uzupełnić i wydać w innej szacie.

Wywiady. Sprawę wywiadów o firmach, które dopuszczają swoje weksle do protestu, Sekcja poddawała wielokrotnym debatom.

Posługiwanie się wywiadem, specjalnie trudniących się tem biur, zawodzi i nie jest pewne, zorganizowanie zaś własnego biura pociąga za sobą koszta tak wielkie, że Sekcja nie może sobie na to pozwolić. Postanowiono do czasu wyświetlenia tej sprawy posługiwać się wzajemnem wskazywaniem firm niesumiennych.

Polityka sprzedaży. Wzorem zagranicy poruszono myśl odciążenia większych wytwórni od sprzedaży wyrabianych przez nich maszyn, aparatów i sprzętu instalacyjnego i stworzenia osobnych sprzedażnych ośrodków.

Myśl wykonalna zagranicą, gdzie przemysł elektrotechniczny jest potężny, u nas jednak jeszcze przedwczesna.

Zamierzenia te w imię wyższego poziomu handlu Związek, jako organizacja, popiera.

Rzeczoznawcy. Na wniosek Sekcji Związek wystąpił o mianowanie w komisjach podatkowych rzeczoznawców z grona przemysłowców elektrotechnicznych. Związek podał kilkanaście nazwisk, które przeważnie zaaprobowano.

Podatek obrotowy. W tej tak ważnej sprawie Sekcja interwenjowała przez Dyrekcję Związku u władz miarodajnych i w wielu wypadkach pomyłki prostowano.

SEKCJA RADJOTECHNICZNA

Sekcja powstała na skutek życzenia firm związkowych, które posiadają wytwórnie lub składy radjosprzętu. Sekcja została zatwierdzona przez Walne Zebranie w dn. 28 kwietnia 1927 r., a zebranie organizacyjne w dn. 24 maja wybrało już zarząd Sekcji.

Podatek 20, 10 i 2%

Sekcja na wstępie swej działalności zajęła się sprawą 20 proc., 10 proc. i 2 proc. podatku, pobieranego od aparatów i radjosprzętu pochodzenia zagranicznego, i mającego na celu protekcję krajowego przemysłu. Wyłoniona komisja przy współpracy pokrewnych Związków, dopiero w bieżącym roku zakończyła prace, które znalazły aprobatę Zarządu Związku, i które dały wyraz w zbiorowym memorjale do Ministerstwa Poczt i Telegrafów o skasowanie tych podatków.

Współpraca z Min. Przem i Handl.

Potrzeba Sekcji, jako fachowego, doradczego i mającego niezależną opinję czynnika, okazała się bardzo na czasie. Jako pierwszą obszerną pracę dla Min. Przem. i Hand. Sekcja wykonała i podała zestawienie cen i wag odbiorników dedektorowych i lampowych fabrykacji krajowej i zagranicznej, również podała zestawienie cen, typów i wag wszystkich artykułów radjotechnicznych, krajowych i zagranicznych.

Wystąpienie to Sekcji było zadokumentowaniem jej istnienia wobec Władz.

Współpraca z innymi związkami.

Sekcja nawiązała życzliwe i poparte powagą stosunki z pokrewnemi Związkami i wszędzie, gdzie można było, wykazywała swą solidarność.

Poparcie Drugiej Stołecznej Wystawy Radjowej z dn. 8 — 17 października 1927 r., urządzonej przez Zrzeszenie Przedsiębiorstw Radjotechnicznych w Polsce, było potwierdzeniem tych dążności.

Ekspertyzy.

Delegatem Sekcji na Wystawie Radjotechnicznej w Berlinie był p. Hugon Fried, który złożył szczegółowe sprawozdanie.

Delegowani przez Sekcję rzeczoznawcy w urzędzie walki z lichwą rzeczowo i na podstawie cyfr skutecznie bronili zrzeszone firmy przed zarzucanemi im rzekomemi wykroczeniami.

Rozporządzenia Rządowe

Wszystkie rozporządzenia rządowe w sprawie wyrobu, handlu oraz eksploatowania urządzeń radjotechnicznych były omawiane na zebraniach Sekcji.

SPRAWOZDANIE

z działalności Oddziału Okręgowego Poznańsko - Pomorskiego

za rok 1927.

Rok sprawozdawczy był 6-tym w życiu Oddziału.

W dniu 1 stycznia 1927 r. Oddział liczył 58 członków.

Przyjęto w ciągu roku sprawozdawczego 14 członków.

Wystąpiło w tymże czasie — 4 członków.

Ilość członków na 1 stycznia 1928 — 68 członków.

Przyczyna wystąpienia członków była w trzech wypadkach likwidacja przedsiębiorstw, w jednym wypadku wzgląd natury konkurencyjnej.

W roku sprawozdawczym odbyto 1 Walne Zebranie, 1 Nadzwyczajne Walne Zebranie; 9 Zebrań zwyczajnych; 17 Zebrań Zarządu, oraz 5 konferencyj specjalnych.

Przeciętna frekwencja na zebraniach 60 proc.

Walne Zebranie Oddziału w dniu 22 stycznia 1927 r., na którem przewodniczył inż. K. Gaertig, a sekretarzował p. Patalas z Bydgoszczy, w obecności 42 członków o 55 uprawnionych głosach, poświęcone było sprawozdaniu z działalności w okresie pierwszych 5-ciu lat istnienia.

Sprawozdanie to ukazało się wcałej rozciągłości na łamach Rynku Metalowego i Maszynowego Nr. 3 z roku 1927.

Zestawienie rachunkowe, potwierdzone przez Komisję Rewizyjną w osobach pp. Dyr. Brusikiewicza i J. Podkowińskiego, zostało przez Walne Zebranie zatwierdzone, a Zarządowi w osobie skarbnika udzielono pokwitowania.

Nowy Zarząd wybrano w następującym składzie:

Prezes — Witold Piński,
Wice-prezes — Stanisław Chempiński,
Sekretarz — Edward Żołubak,
Skarbnik — Bronisław Waligórski,
Zastępca sekretarza — Wojciech Buławski,
Zastępca skarbnika — Władysław Czerniak.

Syndykiem Oddziału zatwierdzono ponownie inż. Karola Trompeteur'a.
Do Komisji Rewizyjne powołano: pp. A. Englerta i W. Makowskiego.

W skład Sądu Oddziału weszli pp. inż. St. Ciszewski z Bydgoszczy, inż. Stenzel, Biskupski, Gaertig i Namysł; jako zastępcy pp.: Przedstawiciel f-my „Philips" Makowski, Pawlak, Idaszak i Jagodziński.

Delegatami do Rady Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych w Warszawie wybrano pp. inż. K. Trompeteur'a, E. Namysła i J. Pawlaka.

Delegatami do Zjednoczenia Związków Cechowych wybrano pp. inż. F. Biskupskiego i Leona Bryze.

Nadzwyczajne Walne Zebranie w dniu 31 maja 1927 r. w obecności 29 członków, na którem przewodniczył inż. Biskupski, a sekretarzował inż. Żołubak, rozpatrywało sprawozdanie Zarządu o zamierzeniach Związku na Walnem Zebraniu Zjednoczenia Związków Cechowych, oraz sprawę rozbudowy sieci Elektrowni Miejskiej i kosztorysowanie prac.

Uchwalone na tem zebraniu rezolucje zostały przez Zarząd w całej pełni wykonane.

Delegaci do Związku w Warszawie brali udział w jednem Walnem Zgromadzeniu oraz 4 posiedzeniach Rady. Protokóły tych zebrań podano swego czasu do wiadomości Członków bądź w formie sprawozdania, bądź w formie okólników.

Delegaci do Zjednoczenia Związków Cechowych brali udział w jednem Rocznem Walnem Zebraniu oraz 3 Zjazdach Delegatów.

Z ważniejszych zagadnień, poruszanych w Zjednoczeniu, należy wymienić Ustawę Przemysłową, oraz deklarację Rzemiosła w sprawie rzeczowej współpracy z Rządem na niwie gospodarczej, w których to Zebraniach nasi delegaci brali bardzo czynny udział.

Sąd Związkowy w roku sprawozdawczym zwoływany nie był.

Stosunek nasz do innych Organizacji był zawsze poprawny i budujący. — Dzięki zabiegom Prezesa i delegatów, doprowadzono w ciągu roku sprawozdawczego do porozumienia i zgody między Związkiem Tow. Przemysłowych a Zjednoczeniem Związków Cechowych, co dla konsolidacji drobnego Przemysłu, Rzemiosła i Kupiectwa posiada pierwszorzędne znaczenie.

W kwestji realizacji budowy Domu Rzemieślniczego, Oddział nasz może słusznie poszczycić się położonemi dla tego dzieła wysiłkami.

Dzięki sympatycznym stosunkom, jakie Zarząd utrzymywał z organizacją naukową „Stowarzyszeniem Elektrotechników Polskich" — Koło Poznańskie, Członkowie Oddziału brali w roku sprawozdawczym udział w następujących Zebraniach odczytowych:

31 marca 1927 r. — Inż. Cz. Załęski: „O fabrykacji żarówek".

25 maja i 9 czerwca — Inż. K. Trompeteur: „Elektryfikacja w świetle rozwoju Elektrowni".

28 czerwca 1927 r. — Inż. Koroński: „Prostowniki rtęciowe dużej mocy".

8 października 1927 — Inż. Piński: „Elektrownia Miejska w Buku".

„ „ Inż. Kassern: „O teorji względności".

21 grudnia 1927 — Prof. inż. G. Sokolnicki: „O polskich przepisach budowy i ruchu urządzeń elektr.".

Na Zjeździe Techników Polskich we Lwowie w dniach 17 — 19 września 1927 r. reprezentował nasz Oddział inż. K. Trompeteur, biorąc czynny udział w obradach, a przedewszystkiem przy rozpatrywaniu kwestji zreformowania przepisów o składaniu wadja przy dostawach rządowych.

Zarząd Oddziału stał w stałym kontakcie z Izbą Przemysłowo - Handlową i Izbą Rzemieślniczą. Do najważniejszych spraw zaliczyć należy: Konferencję z przedstawicielami Izby Rzemieślniczej w sprawie szkolnictwa zawodowego; poparcie wniosku Dyrekcji Państw. Szkoły Budowy Maszyn w Poznaniu w sprawie rozbudowy warsztatów szkolnych i laboratorjów; Konferencję w sprawie Komisji Szacunkowej przy Izbie Skarbowej, do której Oddział nasz przedstawił 10-ciu kandydatów; Konferencja w Izbie Przemysłowo - Handlowej w sprawie rozszerzenia działalności Izby na całe Województwo Poznańskie i ustalenie w Bydgoszczy Ekspozytury Izby; oraz liczne konferencje w obu Izbach w sprawie Ustawy Przemysłowej.

Aczkolwiek nowa ustawa, specjalnie pod względem zawodu elektro-instalacyjnego, nie uwzględnia wszystkich naszych dezyderatów, to niemniej Zarząd uczynił wszystko, by postulaty nasze znalazły w odnośnych memorjałach należyty wyraz.

Sprawę budowy nowej Elektrowni Miejskiej w Poznaniu śledził Zarząd najdokładniej. W kwestji tej wysłał umotywowany memorjał oraz interwenjował w Deputacji dla Wody i Światła przy Magistracie stoł m. Poznania.

W stosunku do Elektrowni zajmował Zarząd stanowisko rzeczowe, domagał się jednak kategorycznie przeprowadzenia słusznych postulatów. Najważniejsza ze spraw — „koncesyjna" — została definitywnie załatwiona przez nową Ustawę Przemysłową.

W roku sprawozdawczym pracowały następujące Komisje:

pod przewodnictwem inż. K. Gaertiga: „W sprawie ustalenia ogólnych kosztów handlowych przedsiębiorstwa elektro-instalacyjnego".

pod przewodnictwem inż. Biskupskiego: „w sprawie ustalenia „Ogólnych warunków dostawy",

pod przewodnictwem inż. Biskupskiego: w sprawie „Spółdzielni Związkowej",

inż. K. Trompeteur'a: w sprawie „Ujednostajnienia cen jednostkowych za prace przy sieci wysokiego napięcia".

Z ważniejszych spraw bieżących, przeprowadził Oddział następujące interpelacje na rzecz członków: w sprawie wysokości dzierżawy od reklamy neonowej dla f-my „Philips"; w sprawie podatku za radjosprzęt sprowadzony wzgl. przemycony z Gdańska; w sprawie sprzedaży przez Elektrownię Miejską w Poznaniu artykułów elektrotechnicznych konsumentom; w sprawie kucia kanałów w murach przez personel elektro - instalacyjny przy pracach rządowych i samorządowych; w sprawie udzielania przez Elektrownię Miejską w Poznaniu i Ostrowie koncesji osobom, nieposiadającym wykształcenia zawodowego; w sprawie stosunków, panujących na terenie m. Gdyni i Kamiennej Góry.

Czyniąc zadość wymogom obecnych warunków życiowych, Oddział wydał nową taryfę płac, która ustanawia następujące wynagrodzenie:

monter przodownik — do Zł. 1,20 za godz.
„ samodzielny — od Zł. 0,88 — 1,05 za godz.
„ z praktyką 2 — 4 lat Zł. 0,75 za godz.
„ z praktyką do 2 lat Zł. 0,64 za godz.
za strawne i noclegi przy podróżach do 3 dni — Zł. 7.50 na dobę.
ponad 3 dni — Zł. 5.— na dobę.

Do dalszych prac Zarządu należy zaliczyć kwestję Powszechnej Wystawy Krajowej w r. 1929. Zarząd Oddziału łącznie z Centralą w Warszawie poświęcił tej sprawie dużo uwagi, której rezultatem, ostatnio powzięta uchwała Rady Związku, akceptowana przez Dyrekcję Wystawy. Streszcza się ona, w tem, że Elektrotechnika polska weźmie gremjalny udział w Wystawie w wybranej na ten cel Hali Maszyn.

Do głównego Komitetu Wystawy przy Polskim Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych, weszli z ramienia Oddziału pp. W. Piński i K. Trompeteur.

Zarząd, idąc po linji rozszerzenia praktycznej działalności Oddziału, uznał, że jednym z kardynalnych do tego sposobów jest utrzymywanie członków w stałym kontakcie z naukowem życiem elektrotechniki w kraju i zagranicą.

W tym celu zaabonował kilka najbardziej dla naszego zawodu odpowiadających czasopism polskich i zagranicznych, inicjując w ten sposób Bibljotekę Oddziału Zw., która w chwili obecnej liczy 34 tomów po części oprawionych, po części broszurowanych.

Celem wykorzystania istniejących już źródeł informacyjnych obowiązkiem jednego z członków Zarządu będzie stałe referowanie publikacyj na posiedzeniach oraz podawania takowych do wiadomości członków zamiejscowych.

Stan majątkowy Oddziału przedstawia się skromnie.

Po uwzględnieniu własności ruchomej, na którą składają się: szyld Oddziału, szafka do akt, maszyna do pisania, 34 książek i kilka stempli, Oddział żadnego majątku ani funduszu nie posiada.

Przyczyną tego, to nadmiernie niskie składki członkowskie, oraz wpływy, osiągnięte z innych źródeł, w przeciwieństwie do wzmagających się wydatków, powodowanych wymogami życia Oddziału, stale i intensywnie się rozwijającego.

Biorąc pod uwagę ciężkie zadanie, które między innemi będzie musiał spełnić przyszły Zarząd w związku z Wystawą Krajową w r. 1929; konieczność utrzymywania stałego kontaktu z Centralą w Warszawie i Kołem Bydgoskiem; organizacja Pomorza, unormowanie stosunków z Elektrowniami i konieczność utrzymania biura Oddziału, Członkowie Oddziału winni pospieszyć we własnym interesie z pomocą i zaaprobować wniosek Zarządu o podwyższenie składek.

Rachunek kasy, który przedstawi szczegółowo skarbnik Oddziału, zamy-

ka się na dzień 31 grudnia 1927 r. po stronie dochodu sumą zł. 2198.61, po stronie rozchodu sumą zł. 3.173.11.

Deficyt pokryty został wpływami nadzwyczajnemi, uzyskanemi w drodze datków nadzwyczajnych.

Poznań, 20 lutego 1928 r.

(—) W Piński Prezes — *(—) E. Żołubak* Sekretarz — *(—) B. Waligórski* Skarbnik

RACHUNEK KASY

WINIEN			MA	
Saldo gotówkowe z r. 1928. .		663.25	Koszty podróży delegatów . .	1.030.—
Odsetki depozyt.		18.31	Kalendarz Rynku Metal. . . .	115.20
Rach. wpisów . . .	30.—		Godło związkowe	8.50
„ składek . . .	792.—		Maszyna do pisania.	669.60
„ dod. na pers.	605.50	1.427.50	Zaległe składki do Centrali za rok 1926	59.20
Za druki		34.55	dto 1927	249.60
Zysk z balu		55.—	„ Zjednocz. Związków . .	115.20
			Druki.	267.75
			Koszty sekretarjatu.	580.41
			„ skarbnika	5.65
			Książki	27.—
Deficyt		974.50	Różne	45.—
	Zł.	3.173.11	Zł.	3.173.11

Zgodność powyższego rachunku Kasy stwierdza Komisja Rewizyjna w osobach *pp. A. Englerta i W. Buławskiego.*

Poznań, dnia 6 lutego 1928 r.

PROTOKÓŁ

Na posiedzeniu Komisji Rewizyjnej, odbytem w dniu 6 lutego 1928 r., pp. inż. W. Buławski i A. Englert, pierwszy w zastępstwie p. Makowskiego, który ze Związku wystąpił, stwierdzono zgodność wydatków z przedstawionemi dowodami kasowemi.

Również prowadzenie ksiąg uznano za prawidłowe i zgodne z postanowieniami książkowości.

Komisja Rewizyjna stwierdza prawidłową gospodarkę Oddziału, stwierdza jednakże równocześnie, że istniejące wpływy ze składek i t. p., są w stosunku do wymogów, jakie Oddział stale się rozwijający posiada, za szczupłe. Deficyt, który wykazują książki, pokryto z dochodów nadzwyczajnych. Ponieważ jednak na wpływy nadzwyczajne liczyć nie można, Komisja zaleca podwyższenie składek w myśl wniosku Zarządu.

Komisja Rewizyjna wnosi zatem o udzielenie skarbnikowi pokwitowania.

Poznań, dnia 6 lutego 1928 r.

(—) *Inż. W. Buławski,* (—) *A. Englert.*

ZESTAWIENIE FAKTYCZNEGO PRELIMINIARZA NA R. 1928

Saldo w gotówce . .	504.79		Składki do Centrali	636.—
„ „ Banku . . .	200.—	704.79	„ „ Zjedn.	120.—
Zaległe składki z r. 1927 . .		474.—	„ na Dom Rzemieśl. . .	500.—
„ dodatki		251.—	Dotacja dla sekretarjatu . . .	600.—
„ składki na Dom. Rzem.		500.—	Bibljoteka	200.—
„ za druki		322.—	Druki etc.	250.—
Składki w r. 1928		3.180.—	Rozjazd delegatów	2.000,—
Dodatki za personel		858.—	Do dyspozycji Zarządu . . .	2.079.79
Koło Bydgoskie		96.—		
	Zł.	6.385.79	Zł.	6.385.79

Poznań, dnia 20.II. 1928 r.

SPRAWOZDANIE

za Koło Związkowe w Bydgoszczy.

Rok sprawozdawczy był 2-gim w życiu Koła.

W dniu 31 grudnia 1927 Koło liczyło 14 członków.

Walne Zebranie Koła, odbyte w dniu 13 stycznia 1927, któremu przewodniczył p. Brukaszewicz, a sekretarzował p. Patalas, wybrało Zarząd Koła w składzie następującym:

Prezes — p. Pawlak,
Wice-prezes — p. Ziętak,
Sekretarz — p. Patalas,
Skarbnik — p. Schulz.

Do Komisji Rewizyjnej wybrano pp. Brukaszewicza i p. Jączkowskiego.

Delegatem na Walne Zebranie wybrano p. Brukaszewicza.

Na życie Koła w Bydgoszczy wpływał w roku sprawozdawczym bardzo ujemnie fakt nieuruchomiania do tej pory jeszcze Elektrowni Miejskiej oraz ospałe traktowanie tak ważnej dla członków naszych w Bydgoszczy sprawy przez czynniki miarodajne.

W tej życiowej kwestji interwenjowało Koło Bydgoskie kilkakrotnie w Magistracie i Decernacie, a przez naszą Centralę również w Województwie i Urzędzie Likwidacyjnym.

(—) *W. Piński,* prezes, (—) *B. Waligórski,* skarbnik
(—) *E. Żołubak,* sekretarz.

Poznań, dnia 20.II.1928 r.

SPRAWOZDANIE

z działalności Łódzkiego Oddziału Okręgowego za rok 1927.

Działalność Łódzkiego Oddziału P. Z. P. E. datuje się od dn. 17 maja 1927 roku, w którym to dniu odbyło się pierwsze posiedzenie organizacyjne.

Zarząd, po ukonstytuowaniu się, przystąpił do organizacji Oddziału.

Skład Zarządu następujący:

Prezes — St. Jaroszyński.
Wice-prezes — E. Bolkowski
Sekretarz — I. Bigalke
Skarbnik — K. Borkowski
Członek Zarządu — P. Zauder.

Faktyczna działalność Oddziału zaczyna się od miesiąca października. Od tego miesiąca zaczęły obowiązywać składki członkowskie, a ilość członków zapisanych wynosiła 16 firm.

W pierwszym rzędzie Zarząd zajął się rejestracją Oddziału u Władz miejscowych. Następnie opracował klasyfikację członków i podzielił ich na 3 kategorje. Kategorja pierwsza opłaca 20 zł. miesięcznie i korzysta na walnych zebraniach z 3-ch głosów, druga kategorja opłaca 10 zł. miesięcznie i korzysta z 2-ch głosów, kategorja trzecia opłaca 5 zł. miesięcznie i korzysta z jednego głosu. Oprócz stałych składek miesięcznych każda zgłaszająca się firma wpłaca tytułem wpisowego zł. 10.

Do dnia 31 grudnia roku 1927 przyjęto na członków Oddziału 26 firm, a mianowicie:

10 firm I kategorji
11 firm II „
5 firm III „

W dniu 9 września roku sprawozdawczego Zarząd przystąpił do organizacji Sekcyj. Po szeregu zebrań zorganizowano Sekcję Składników i Sekcję Instalatorów. Sekcje wybrały swoje zarządy, a zgłaszane przez nie dezyderaty były przez Zarząd Oddziału w miarę możności załatwiane.

W ciągu czasu sprawozdawczego Zarząd Oddziału odbył 13 posiedzeń, z których dwa były poświęcone organizacji sekcyj, jedno posiedzenie odbyło się wraz z Zarządami sekcyj Składników i Instalatorów, celem ujednostajnienia interesów członków obu sekcyj, przyczem to wspólne posiedzenie wybrało specjalną komisję do opracowania cennika, obowiązywać mającego wszystkich zrzeszonych.

Zarząd Oddziału, w myśl dezyderatu Sekcji Instalatorów, zwrócił się do Dyrekcji Elektrowni Łódzkiej z propozycją odbycia wspólnej konferencji Dyrekcji Elektrowni z przedstawicielami Zarządu Oddziału, w celu uregulowania miejscowych nieporozumień na tle wykonywania instalacyj

i dostaw elektrotechnicznych. Prace nad tą sprawą nie są jeszcze ukończone.

W dn. 19 grudnia roku sprawozdawczego Zarząd Oddziału delegował swoich przedstawicieli w osobach pp. Jaroszyńskiego i Leiserowicza do Warszawy na posiedzenie Rady P. Z. P. E.

Zarząd Oddziału zdaje sobie sprawę, że działalność dotychczasowa była mało owocna, lecz nie ustaje w usiłowaniach przeprowadzenia szerszej agitacji wśród poważniejszych miejscowych firm elektrotechnicznych, by wywołać większe zainteresowanie się sprawami zawodu elektrotechnicznego na gruncie łódzkim i pobudzić ogół do pracy społeczno - gospodarczej.

Budżet na r. 1928 Łódzkiego Oddziału P.Z.P.E.

WPŁYWY		WYDATKI	
Składki członkowskie	4.200	30% od składek na rzecz Centrali	1.260.—
		Lokal	1.200.—
		Sekretarz	800.—
		Woźny	240.—
		Wyjazdy	400.—
		Porto i materjały piśmienne .	300.—
Zł.	4.200	Zł.	4.200.—

Łódzki Oddział Polskiego Związku
Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych

Prezes *(—) St. Jaroszyński* Skarbnik *(—) K. Borkowski*

ZESTAWIENIE WPŁYWÓW

Polskiego Związku Przed

WPŁYWY

Saldo z roku 1926 Kasa	80.85		
„ „ „ P. K. O.	41.64		122.49
R-k Składek Czonkowskich		35.331.30	
„ Cenników		157.40	
„ Innych:			
a) Świadczenia doraźne . . .	1.443.54		
b) Odsetki P. K. O.	10,56		
c) Sprzedaż „Kalendarza Elektrotechnicznego"	176.—		
d) Ogłoszenia w „Kalendarzu" .	18.—		
e) Pozostałość z zebranych na wydawnictwo Księgi Przemysłu Elektrotechnicznego . . .	450.—		
f) Sprzedaż druków	9.30		
g) Fundusz Sekcji Propagandowej	418.—	2.525.40	38.014 10
		Zł.	38.136.59

Protokuł Komisji Rewizyjnej

Komisja Rewizyjna w składzie pp. H. de Lapierre'a, M. Maliniaka i S. Zygadły na posiedzeniu w dniu 5 kwietnia 1928 r. po sprawdzeniu kasy, ksiąg i dowodów znalazła sprawozdanie niniejsze zgodne z księgami i przedstawia Walnemu Zebraniu do zatwierdzenia. Warszawa, dnia 5 kwietnia 1928 r.

(—) H. de Lapierre, M. Maliniak, S. Zygadło

I WYDATKÓW ZA ROK 1927

siębiorstw Elektrotechnicznych

WYDATKI

R-k Administracji:			
a) pensje	25,225.—		
b) komorne	1.373.36		
c) światło	304.04		
d) telefon	375.82		
e) materjały piśmienne . . .	962.91		
f) prenumeraty	337.—		
g) opał	188.45		
h) różne wydatki: inkaso składek, tramwaje i drobne wydatki biura i dyrekcji, utrzymanie porządku	1.888.39		
i) porto i stemple	628.32		
j) kasa chorych	120.76		
k) manipulacje P. K. O. . . .	14.80	31.418.85	
R-k. Cenników: . . . . . ,		60.—	
R-k Innych:			
a) Składki do Central. Organizacji: Polski Komitet Elektrotechniczny	200.—		
Centralny Związek	500.—		
	700.—		
b) Podatki	134.37		
c) Wydatki nadzwyczajne: wyjazdy Dyrekcji, zakup wydawnictw, ofiary, odczyty . . .	618.50		
d) Druk Sprawozdania za r. 1926	937.25		
e) Remont lokalu i inwestycje .	3.661.74		
f) Wydatki z funduszu Sekcji Propagandowej — (ogłoszenia i ulotki)	177.50	6.229.36	37.708.21
Saldo na 31/XII 1927 r. Kasa		239.63	
" " " P. K. O.		188.75	428.38
		Zł.	38.136.59

Prezes Rady i Zarządu *Z. Okoniewski*

Dyrektor Związku *P. Januszewski*

PRELIMINARZ BUDŻETOWY

Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych

na r. 1928

WPŁYWY			WYDATKI		
Składki			Administracja:		
11 czł. I-ej kat. po 1.200 zł.	13.200		a) Pensje personelu	33.100	
17 „ Ia „ „ 600 „	10.200		b) Komorne	1.500	
37 „ II „ „ 360 „	13.320		c) Telefony	400	
51 „ III „ „ 120 „	6.120		d) Materjały piśm. . .	1.000	
4 „ IIIa „ „ 60 „	240		e) Prenumeraty . . .	500	
16 „ III niewypłacalnych	—		f) Opał, światło, utrzymanie porządku .	1.000	
136			g) Inkaso składek . .	2.000	
Oddziały Okręgowe, przypuszczalny wpływ	1.000	44.080	h) Różne wydatki: tramwaje dyrekcji i inkasenta, drobne wydatki biura itp. .	1.800	
Inne wpływy:			i) Porto i stemple . .	1.000	
Świadczenia doraźne . .	1.000		j) Kasa Chorych i ubezpieczenia . . .	600	
Sprzedaż druków, cenników, kalendarzy i t. p.	220	1.220	k) Wydatki związane z organizacją . . .	3.500	46.400
Wpływy z różnych innych źródeł		16.000	Inne wydatki:		
			Centralny Związek składki:		
			a) bieżące	3.000	
			b) zaległe	4.400	7.400
			Pol. Komit. Elektr. składki:		
			a) bieżące	600	
			b) zaległe	1.200	1.800
			Podatki		200
			Rozjazdy		2.000
			Druk Sprawozdania za 1927 r.		2.000
			Bibljoteka		300
			Ofiary na różne cele .		200
			Drobne remonty i inwestycje i nieprzewidziane		1.000	14.900
	Zł.	61.300		Zł.	61.300

Prezes Rady i Zarządu *(—) Z. Okoniewski*

Dyrektor Związku *(—) P. Januszewski*

RYS HISTORYCZNY POLSKIEGO ZWIĄZKU PRZEDSIĘBIORSTW ELEKTROTECHNICZNYCH

W roku sprawozdawczym minęło 10 lat od założenia Związku.

W dn. 9 maja r. 1917 odbyło się pierwsze zebranie inauguracyjne zrzeszenia pod nazwą: „Związku Firm Elektrotechnicznych miasta stoł. Warszawy", którego statut zalegalizowały w dn. 19 lutego r. 1917 ówczesne niemieckie władze okupacyjne.

Pierwszym prezesem Związku był p. inż. Jerzy Hirszowski.

Zakres działalności Związku obejmowały prawie wyłącznie sprawy przemysłu instalatorskiego oraz częściowo i handlu elektrotechnicznego na terenie m. st. Warszawy.

W r. 1921 nastąpiła reorganizacja Związku, rozszerzono teren działalności na całą Rzeczpospolitę Polską i odpowiednio do wymogów życia gospodarczego prace posunięto w kierunku zespolenia wszystkich dziedzin praktycznej elektrotechniki.

Prezesem tego przeistoczonego Związku został p. Emil Kühn.

Związek, jako jedyna tego kierunku organizacja, skupiać zaczyna u siebie i nielicznych wytwórców elektrotechnicznych. Powstaje myśl urządzenia Zjazdu Ogólnokrajowego polskich przemysłowców elektrotechnicznych, połączonego z jednoczesną wystawą krajowego przemysłu elektrotechnicznego. Myśl tę, dzięki Zarządowi Związku, urzeczywistniono w r. 1922, i pierwsze zaczątki polskiej produkcji elektrotechnicznej zaprezentowano społeczeństwu.

Zjazd i Wystawa wskazały nam, że sił inżynierskich, handlowych i robotniczych, praktycznie przygotowanych, mamy liczny zastęp i że wytwórczy przemysł elektrotecniczny ma wielkie widoki powodzenia i rozwoju.

Prawie wszystkie fabryki elektrotechniczne zapisują się do Związku, i Związek występuje wobec władz, sfer gospodarczych i społeczeństwa, już jako organizacja, reprezentująca wszystkie gałęzie branży elektrotechnicznej.

Walne Zebranie w r. 1923 powołuje na prezesa Związku znanego działacza i pioniera przemysłu elektrotechnicznego, ś. p. inż. Tomasza Ruśkiewicza, który też przeprowadza zmiany w statucie, dostosowuje go do wymagań czasu i przeprowadza uchwałę, zmieniającą nazwę dotychczasową na obecną: „Polski Związek Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych".

Lata 1924, 25 i 26 zastają Związek zorganizowany wewnętrznie i występujący nazewnątrz we wszystkich przejawach życia fachowego, gospodarczego i społecznego.

W r. 1927 Nadzwyczajne Walne Zebranie powołało na prezesa Związku, na miejsce ś. p. Tomasza Ruśkiewicza, Naczelnego Dyrektora Polskich Zakładów Elektrycznych „Brown - Boveri", inż. Zygmunta Okoniewskiego.

Sprawozdanie za ostatni rok wyczerpująco ilustruje dalszą działalność Związku.

NAZWY ARTYKUŁÓW	r. 1925				
	Ilość		Wytwórczość w kg.	Wwóz w kg.	Wartość wwozu w zł.
	urzędn. fabr.	robotników			
Miedź	—	—	—	—	—
Przewodniki	—	—	675.000	619.600	5.618.500
Kable	—	—	400.000	4.308.400	8.901.200
Żyrandole	—	—	150.000	70.000	1.500.000
Akumulatory	—	—	250.000	424.000	1.526.600
Rurki izolacyjne	—	—	1.608.000	244.500	472.600
Materjały instalacyjne	—	—	50.000	497.600	3.706.000
Grzejniki	—	—	20.000	34.900	334.900
Maszyny i transformatory	—	—	700.000	2.988.600	16.643.000
Żarówki	—	—	75.000	75.000	2.828.800
Oddzielnie niewymienione	—	—	50.000	737.900	2.106.300
Aparaty elektryczne	—	—	200.000	569.800	4.668 200
Wyroby z węgla	—	—	100.000	3.099.000	3.927.000
Aparaty telefon. i telegraficzne	—	—	100.000	154.400	3.821.600
Radjo	—	—	30.000	74.000	2.714.900
Porcelana elektrot.	—	—	357.505	350.800	1.108.400
Różne drobne wyroby elektr. (latarki, ogniwa, dzwonki, numeratory)	—	—	10 000	124.000	976.500
Elektromedyczne aparaty	—	—	2.000	80.000	2.100.000
Wskaźniki i liczniki elektr. i t. p.	—	—	—	255.000	3.850.000
Lampy łukowe, prożektory i t. p.	—	—	—	3.000	50.000
Maszyny i aparaty elekt., które przeszły wspólnie z innemi urządzeniami	—	—	—	—	1.000.000
Turbiny parowe	—	—	—	—	—
Elektrowozy	—	—	—	—	—
Razem	400	3900	4.777.505	14.710.500	67.854.500

ZA LATA 1925, 1926, 1927

r. 1926					r. 1927				
Ilość		Wytwórczość w kg.	Wwóz w kg.	Wartość wwozu w zł.	Ilość		Wytwórczość w kg.	Wwóz w kg.	Wartość wwozu w zł.
urzędn. fabr.	robotników				urzędn. fabr.	robotników			
—	—	535.000	1.000.000	3.000.000	—	34	765.000	2.060.000	6.000.000
—	—	600.000	421.000	2.355.000	—	570	1.100.000	989.040	5.832.500
—	—	500.000	2.249.500	4.887.000	—	120	200.000	4.225.200	10.015.000
—	—	300.000	70.000	1.500.000	—	1200	500.000	100.000	1.750.000
—	—	400.000	175.000	915.000	—	260	625.000	345 000	1.945.000
—	—	549.000	51.900	115.000	—	310	1.149.000	—	—
—	—	145.450	308.900	2.460.000	—	275	220.000	565.500	3.995 000
—	—	20.000	17.800	257.000	—	90	50.000	43,900	668.000
—	—	940.100	2.071.900	12.531.000	—	1000	1.475.700	2.753.400	21.514.000
—	—	150.000	49.900	2.159.000	—	250	225.000	75.000	3.000.000
—	—	50.000	259.800	3.214.000	—	150	100.000	333.400	3.771.000
—	—	141.000	582.900	4.540.000	—	450	430.000	548.000	5.675.000
—	—	120.000	4.447.800	3.035.000	—	200	200.000	5.891.400	4.649.000
—	—	150.000	189.900	7.693.000	—	450	150.000	138.640	5.474.400
—	—	100.000	187.600	6.613.000	—	500	200.000	226.000	8.791.000
—	—	522 425	142.100	344.000	—	401	702 000	371.400	904.000
—	—	20.000	69.900	695.000	—	120	50.000	37.700	456.000
—	—	5.000	39.500	1.117.000	—	50	10.000	70.500	2.119.000
—	—	—	131.100	2.253.000	—	—	—	208.200	4.437.000
—	—	—	6.100	98.000	—	—	—	9.300	142.000
—	—	—	—	2.000.000	—	—	—	—	4.000.000
—	—	—	501.300	1.827.000	—	—	—	545.900	3.014.000
—	—	—	143.300	371.000	—	—	—	113.000	404.000
700	5300	5.247.975	13.117.200	63.979.000	1000	6430	8.151.700	19.650.480	98.555.900

Zestawienie statystyki wywozu wyrobów elektrotechnicznych

WYROBY ELEKTROTECHNICZNE	Anglja	Austrja	Belgja	Czechosłowacja	Danja	Francja	Holandja
Maszyny elektr. transf. przetw.							
Waga, kg.	4.500	990	—	14.030	30	520	—
Wartość zł.	30.000	11.100	—	13.400	2.000	4.400	—
Akumulat i płyty do akumulat.							
Waga, kg.	—	200	—	20	—	—	—
Wartość zł.	—	1.100	—	200	—	—	—
Aparaty elektryczne							
Waga, kg.	60	100	30	—	—	500	—
Wartość zł.	3.400	200	500	—	—	5.000	—
Przyrządy elekromedyczne							
Waga, kg.	—	30	—	15	—	15	5
Wartość zł.	—	2.000	—	1.000	—	1.200	300
Materjały isnstalacyjne (oraz rurki izol.)							
Waga, kg.	20	110	—	—	—	30	30
Wartość zł.	300	1.300	—	—	—	3.000	200
Przewodniki elektryczne sznury drut							
Waga, kg.	—	100	—	—	—	—	—
Wartość zł.	—	1.000	—	—	—	—	—
Kable obłożone ołowiem							
Waga, kg.	—	—	—	—	—	—	—
Wartość zł.	—	—	—	—	—	—	—
Ogniwa, baterje dzwon. transf. dzw.							
Waga, kg.	2.700	20	—	—	—	—	—
Wartość zł.	8.000	100	—	—	—	—	—
Aparat. telefon. centr. ap. telegr.							
Waga, kg.	—	180	—	20	—	—	—
Wartość zł.	—	3.100	—	1.000	—	—	—
Radjoaparaty							
Waga, kg.	110	310	100	40	120	110	—
Wartość zł.	1.400	6.800	3.000	1.700	2.000	9.100	—
Grzejniki elektryczne							
Waga, kg.	—	—	—	—	—	100	—
Wartość zł.	—	—	—	—	—	1 000	—
Wszelkie przyrządy i części oddzielnie niewymienione							
Waga, kg.	—	210	—	100	10	—	—
Wartość zł.	—	1.400	—	1.000	400	—	—
Wyroby z porcel. do celów elektrycznych							
Waga, kg.	—	—	—	—	—	—	—
Wartość zł.	—	—	—	—	—	—	—
Wyroby z węgla do celów elektrycznych							
Waga, kg.	—	—	—	10.000	—	—	—
Wartość zł.	—	—	—	1.000	—	—	—
R a z e m							
Waga, kg.	7.390	2.250	130	24.225	160	1.275	35
Wartość zł.	43.100	28.100	3.500	19.300	4.400	23.700	500

w roku 1927 z Polski do innych krajów

Niemcy	Rosja	Rumunja	Stany Zjednocz.	Szwajcarja	Szwecja	Węgry	Włochy	Ogólna suma kg. i zł.
17.710 82.500	300 9.000	1.500 7.000	30 100	3.800 17.000	100 2.000	20 200	10 200	43.540 177.900
20 100	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	240 1.400
1.120 17.600	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	1.810 26.700
960 42.000	— —	— —	— —	40 2.600	— —	— —	— —	1.700 49.100
9.600 48.400	4.800 16.000	1.600 5.000	— —	— —	— —	20 200	— —	16.210 74.400
1.270 10.000	20 200	— —	— —	10 100	— —	— —	— —	1.400 11.300
10 100	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	20 200
150 1.900	— —	— —	10 100	— —	— —	10 200	— —	2.890 10.300
1.640 36.300	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	1.840 40.400
2.320 65.000	— —	— —	— —	50 3.900	20 400	50 2.000	10 200	3.240 95.500
540 21.900	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	640 24.800
370 9.400	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	740 14.400
2.670 13.700	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	2.670 13.700
759.600 156.000	— —	— —	— —	4.400 17.000	— —	— —	— —	779.300 181.000
797.970 503.900	5.120 25.200	3.100 12.000	40 200	8.300 40.600	120 2.400	100 2 600	20 400	856.240 721.100

WSPÓŁPRACA P. Z. P. E. Z CENTR. ZW. P. P. G. H. i F.

P. Z. P. E. po za stałym kontaktem z Ministerstwami i instytucjami rządowemi miał możność wypowiadania swej opinji co do nowych ustaw i rozporządzeń również za pośrednictwem Centr. Zw., którego jest członkiem,

Opis interesujących prac Centr. Zw. z dziedziny gospodarczej znajduje się w sprawozdaniu tego Związku za r. 1927, które jest do przejrzenia w biurze P. Z. P. E. Na tem miejscu chcemy tylko w krótkości podać do wiadomości członków o tem, w jakich pracach przyjmowaliśmy udział, a więc:

I. W sprawie waloryzacji ceł podawaliśmy Centr. Związkowi zebrane dane o przemyśle elektrotechnicznym. Waloryzacja, jak wiemy, ogłoszona została w lutym r. 1928 ze współczynnikiem dla większości stawek 1,30, za wyjątkiem stawek dla towarów luksusowych i radjotechnicznych, które zwaloryzowano ze współczynnikiem 1,72.

II. Na konferencjach gospodarczych w C. Z. z okazji rewizyty przedstawicieli sfer niemieckich gospodarczych w Warszawie, na których nasz Związek był reprezentowany przez p. prezesa Z. Okoniewskiego, sprawa przemysłu elektrotechnicznego przedstawiona była rzeczowo i poparta cyframi, jako zagadnienie pierwszorzędnej wagi dla każdego państwa samodzielnego.

III. W sprawach podatkowych.

IV. Współpraca nasza na posiedzeniach Komisji Pracy Centr. Związku z okazji projektów rozporządzeń ustawodawczych. Następujące projekty rozporządzeń były omawiane: rozporządzenie o Sądach Pracy, umowa o pracę robotników, scalanie ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia pracowników umysłowych, umowy zbiorowe, umowa o pracę pracowników umysłowych, Rada ochrony pracy, Ochrona rynku pracy, Ochrona życia i zdrowia pracujących, Fundusz bezrobocia, ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków, rozporządzenie o Izbach Przemysłowo - Handlowych, Ustawa przemysłowa i związane z nią rozporządzenia wykonawcze, rozporządzenie o instytucji księgowych przysięgłych, w sprawie ankiety przemysłowej i inne.

W naszem sprawozdaniu musimy zaznaczyć, że Centr. Związek postulaty przemysłu elektrotechnicznego. w pełnem zrozumieniu jego wagi dla całego naszego przemysłu, zawsze chętnie uwzględniał i popierał.

POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA W POZNANIU w r. 1929

Prace organizacyjne w Związku

Ogólne sprawozdanie z działalności naszego Związku byłoby niekompletne, gdyby choć w krótkich zarysach nie podać do wiadomości członków przebiegu prac nad organizacją Wystawy, mającej pierwszorzędne znaczenie dla przemysłu elektrotechnicznego.

Polski Związek Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych zamierzał w roku sprawozdawczym na jesieni urządzić Wystawę Elektrotechniczną w Warszawie.

Przygotowawcze prace posunęły się tak dalece, że zamiar byłby urzeczywistniony, gdyby nie trudności, napotkane w wyszukaniu odpowiedniego miejsca i gotowych już budynków. Wystawa zaprojektowana była, jako Wystawa ogólno-polska, a więc wymagała dużego miejsca w śródmieściu. Upatrzona była Szkoła Podchorążych z przyległym placem, jednak uzyskanie jej na czas 6-ciu tygodni napotkało na sprzeciw władz wojskowych. Z drugiej strony nadeszłe w początkach roku bieżącego zaproszenie do wzięcia udziału w Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu w r. 1929 wzbudziło w Komitecie Wystawowym obawę, czy częste wystawy nie będą za zbyt uciążliwe dla członków Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych i czy tem samem nie osłabią udziału w Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu w r. 1929.

Wobec tych obaw P. Z. P. E. zdecydował specjalnej wystawy elektrotechnicznej nie urządzać, a natomiast całą energję i wysiłki poświęcić Wystawie w Poznaniu w r. 1929.

Na posiedzeniu w dn. 18 maja r. 1927 Zarząd P. Z. P. E. powziął uchwałę zawiązania Międzyzwiązkowego Komitetu Elektrotechnicznego P. W. Kr. w Poznaniu w r. 1929, w skład którego weszliby przedstawiciele wszystkich dziedzin życia elektrotechnicznego. Posiedzenie organizacyjne projektowanego Komitetu postanowiono zwołać na dzień 8 czerwca r. spr., w którym to terminie zebranie miało miejsce.

Ze względu na wielką wagę, jaką to pierwsze wspólne zebranie organizacyj elektrotechnicznych przyniesie polskiej elektrotechnice wogóle, a P. W. Kr. w Poznaniu w szczególe, podajemy przebieg całego zebrania i ważniejsze przemówienia.

Zebranie delegatów.

Zebranie odbyło się w lokalu Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych w dn. 8 czerwca r. 1927 i zgromadziło członków Rady i Zarządu P. Z. P. E. oraz przedstawicieli:

Min. Robót Publicznych,
Min. Przemysłu i Handlu,
i 24 delegatów następujących instytucyj:
Polskiego Komitetu Elektrycznego (P. K. E.),
Państwowej Rady Elektrycznej (P. R. E.),
Politechnik Polskich,
Zw. Elektrowni Polskich
Zw. Przeds.Tram. i Kol. Dojazd. w Polsce,
Zw. Zawodowego Inż. - Elektryków,
Stow. Elektrotechników Polskich,
Współdz. Elektrowni Polskich,
Powsz. Wyst. Kraj.
Oddziałów Okręgowych P. Z. P. E.
Przewodniczył zebraniu Prezes P. Z. P. E., inż. Zygmunt Okoniewski.

Przemówienie Prezesa.

Zaproszenie nasze, wysłane do Szanownych Panów na dzisiejszą konferencję w sprawie Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu w r. 1929, znalazło, jak to możemy sądzić z licznego zebrania, ogólny posłuch.

Dziękuję Szanownym Panom w imieniu P. Z. P. E. za przybycie i za okazane tem samem zainteresowanie.

Porządek obrad dzisiejszego zebrania jest następujący:

1) O potrzebie zjednoczenia zamierzeń i prac polskich elektrotechników w związku z Powszechną Wystawą Krajową w Poznaniu w r. 1929.

2) Dyskusja i wnioski.

Jak widzimy, sprawa, która nas zgromadziła, jest nietylko dla przemysłu i handlu elektrotechnicznego pierwszorzędnej wagi, lecz nie mniejszej wagi jest dla nauki i wiedzy elektrotechnicznej wogóle. Z przyjemnością stwierdzam obecność przedstawicieli nauki, szkolnictwa wyższego i średniego oraz piśmiennictwa fachowego.

Z wielkiem zadowoleniem witam przedstawicieli Rządu. Nauka, przemysł, handel i Rząd idą wspólnie do pracy. Plony tej pracy będą bezwątpienia obfite. Żałuję, że nie mógł przyjechać do nas p. Dr. Wachowiak, lecz w ostatniej chwili niespodziewanie był wezwany w sprawach Wystawy na Śląsk. Chcąc jednak zachować z nami ścisły kontakt i zaznaczyć chęć współpracy, delegował na dzisiejsze zebranie swego zastępcę, p. Tadeusza Osińskiego.

Nim przystąpię do podania Sz. Panom ogólnych zasad, jak pojmuję organizację Działu Elektrotechnicznego na P. W. Kr. w Poznaniu w r. 1929 i nim przejdę do właściwego porządku naszych obrad, pragnę najpierw przemówienie moje poświęcić scharakteryzowaniu rozwoju elektrotechniki w Polsce, t. j. pragnę skonstatować obecne stadjum rozwoju, a następnie wspomnieć o horoskopach na przyszłość.

Nauka i wiedza elektrotechniczna stoi u nas na poziomie ogólnoświatowym. Mamy pierwszorzędne siły, któremi szczycimy się i które we wszechświatowym koncernie naukowym odgrywają rolę pionierów. Mamy dobre politechniki, które kształcą dobrych inżynierów; szkoły fachowe, dające dobrych techników, szkoły zawodowe, dostarczające nam dobre siły monterskie. Gdyby warunki gospodarcze Kraju sprzyjały rozwojowi, to, mając podstawy naukowe, przemysł elektrotechniczny, a więc i handel, powinien w Polsce już stać na wysokim poziomie. Tymczasem jest inaczej. Wiadomości o dobrodziejstwach elektrotechniki w życiu naszem nie są zupełnie u nas rozpowszechniane. Jeżeli naprz. weźmiemy pierwszą lepszą codzienną niemiecką gazetę, wszędzie czytamy ogłoszenia o coraz to nowem zastosowaniu elektryczności, artykuły dostępne dla wszystkich i wzmianki o robotach elektrycznych, wykonywanych lub projektowanych w kraju. Idźmy dalej, weźmy naprz. takie pismo, jak „Elektrische Verwertung und Verkauf", to znajdziemy tam bogate wiadomości, co się w Niemczech robi i co się robić zamierza.

W ostatnich chwilach i u nas ruch ten daje się zauważyć. Szereg artykułów w pismach fachowych stwierdza, na zasadzie danych statystycznych, że rozwój elektrotechniki u nas jest dopiero w kolebce, naprz. zużycie energji elektrycznej w Polsce na mieszkańca i rok wynosi około 26 KWg., gdy tymczasem we Francji 150, w Niemczech 150, w Szwecji 400, w Stanach Zjednoczonych 480, w Szwajcarji 720 i w Kanadzie 880.

Dość porównać Kanadę i Polskę, by uprzytomnić sobie ten ogrom pracy i wysiłków, które polscy elektrotechnicy muszą włożyć, by kraj swój pchnąć z postępem naprzód i choć w części dorównać szerszemu światu.

Propagandą zastosowania praktycznego elektryczności zagranica zajmuje się nadzwyczajnie energicznie; w pracy tej połączeni są wszyscy: i wytwórcy energji, i przemysłowcy, i handel, i nauka.

Nasze wielkie jednostki, wytwarzające energję: Pruszkowska Elektrownia, Bielsko - Bialska, Białostocka, zaczęły iść po tej linji, a mamy nadzieję, że Stołeczna elektrownia Łódzka i inne nie pozostaną w tyle.

Zainicjowana przez Rząd ogólna elektryfikacja Polski, oparta na zasadach wspólnej pracy siłowni cieplnych i wodnych, może być tylko wtedy urzeczywistniona, gdy będzie ogólne zrozumienie szerszych warstw ludności o użyteczności i celowości zastosowania energji elektrycznej. Rząd jest więc również bardzo zainteresowany w rozwoju zużycia elektryczności i poparcia swego nie odmówi, przypuszczam, gdy chodzi o propagandę.

Nasz przemysł elektrotechniczny nie pracuje tak, jak to należy przypuszczać. Konkurencja zagraniczna wchodzi tu w grę, a nieraz społeczeństwo nie wie nawet, że różne maszyny, aparaty i sprzęt elektrotechniczny są wyrabiane w kraju. Przemysł nasz idzie z postępem, ale mając ciężary socjalne takie, jakich niema zagranica i mieć ich nie będzie, produkuje drogo. Gdy produkcja ta zwiększy się, będziemy mogli wtedy zastosować nowe metody pracy, odpowiednio do masowej fabrykacji, a następnie znormalizować nasze wytwory. Na eksport liczyć narazie nie możemy, musimy myśleć o opanowaniu rynku krajowego.

Powszechna Wystawa Krajowa, zakrojona z takim rozmachem, powinna spełnić rolę wybitnie propagandową.

Wystawę powinien zwiedzić każdy obywatel polski. Wystawa powinna być polem popisu dla elektryczności. Dla osiągnięcia tego celu powinniśmy wszyscy elektrycy połączyć się i wyłonić Międzyzwiązkowy Komitet Elektrotechniczny P. W. Kr. w Poznaniu w r. 1929. Potrzeba tego zjednoczenia widoczną jest z tych paru moich słów.

Polski Związek Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych podejmuje inicjatywę stworzenia wspólnej organizacji i pierwsze prace organizacyjnie prowadzi. Proszę Szanownych Panów o wypowiedzenie się i stwierdzenie celowości naszej propozycji.

Zorganizowani elektrotechnicy muszą mieć kontakt z Głównym Komitetem Wystawy wprost przez swego delegata.

Przemówienie p. dyr. K. Straszewskiego

Elektrowniom polskim bardzo zależy na tem, by propaganda zużycia energji elektrycznej w Polsce posunęła się naprzód. Wystawy i pokazy są najlepszym środkiem zapoznawania szerokich warstw społeczeństwa z zaletami i wygodami zastosowania elektryczności w przemyśle i w życiu codziennem. Okazja tej propagandy nadarza się na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu, i Związek Elektrowni Polskich poprze Wystawę w interesie ogólno - krajowym i swoim własnym, i zgłasza swój akces. Po za ramy ogólnej dyskusji dzisiaj nie wyjdziemy, a gdy sprawa utwo-

rzenia Komitetu dojrzeje, Związek Elektrowni Polskich, poprosi o odpowiednie miejsce.

Przemówienie prof. R. Podoskiego

W imieniu Elektrotechników Polskich i Politechniki Warszawskiej zgłaszam akces nasz do współpracy nad organizacją Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu w r. 1929.

Jako instytucje naukowe, eksponatów nie wystawimy, natomiast przyczynimy się do zorganizowania Działu Naukowego.

Przemówienie inż. K. Siwickiego.

Przemawiam w imieniu własnem i Wydziału Elektrycznego Ministerstwa Robót Publicznych, i dziękuję Polskiemu Związkowi Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych za zorganizowanie dzisiejszego zebrania i zaproszenie mnie do współpracy. Wystawę w Poznaniu należy poprzeć wszelkiemi rozporządzalnemi środkami. Będzie to rzeczywiście Powszechna Polska Wystawa, którą bezwątpienia zagranica zainteresuje się w wysokim stopniu, widzi bowiem, że samodzielny polski przemysł rozwija się i staje do wszechświatowej konkurencji. Świat będzie zaciekawiony, co wystawi Polska.

Na pomoc finansową w organizacji Wystawy przemysł elektrotechniczny prawdopodobnie, a nawet napewno może liczyć na poparcie Ministerstwa Robót Publicznych, które odpowiednią sumę na ten cel wstawi do budżetu. Pan Minister Robót Publicznych będzie poinformowany dokładnie o dzisiejszem zebraniu i nie wątpię, że usiłowania Panów w zorganizowaniu Wystawy poprze.

Przemówienie p. Tadeusza Osińskiego.

Powszechna Wystawa Krajowa w Poznaniu w r. 1929 nie będzie przedsięwzięciem zarobkowem i będzie pracować bez zysku. Wszystkie dochody i wpływy chce poświęcić samej imprezie, a to dla pokazania światu tego, co Polska stworzyła w ciągu dziesięciolecia swej niepodległości. Staranne, umiejętne i fachowe przygotowanie Wystawy jest więc konieczne dla wzmocnienia prestige'u polskiego zagranicą. Jednocześnie Wystawa będzie miarą tego, cośmy zrobili w porównaniu z zachodem dla wszechświatowej kultury i cywilizacji. Organizatorom nie chodzi o to, by pokazać na Wystawie coś monumentalnego, jednak to, co pokażemy, musi być nas godne, mieć wysoki poziom i celowość, zaimponować nie sumą wyłożonych kosztów, lecz ładem i zdolnością organizacyjną. Wystawę odwiedzi nasze wychodźtwo, które przybędzie w liczbie nadzwyczajnej i które sławę Polski rozniesie do wszystkich zakątków świata. Wejdziemy pośrednio i bezpośrednio w kontakt z całym światem. Zamierzamy zwołać liczne kongresy, urządzać konkursy i pokazy.

Cel i zadania.

Program Wystaw.

Powszechna Wystawa Krajowa w Poznaniu rozbije się na 4 główne działy:

1. Kultura,
2. Gospodarstwo Narodowe,
3. Opieka Społeczna, higjena, wychowanie fizyczne i sport,
4. Emigracja.

Widzimy, że zakreślony program obejmuje wszystkie dziedziny życia i w razie potrzeby może być jeszcze uzupełniony i rozszerzony. Przemysł znajduje się w dziale drugim „Gospodarstwo Narodowe".

Zakreślony przez p. prezesa Okoniewskiego ogólny program wiedzy elektrotechnicznej i przemysłu elektrotechnicznego w zupełności nas uspokaja, że grupa elektrotechniczna będzie zorganizowana dobrze pod względem naukowym i fachowym.

Rola elektryczności.

Komitet Wystawy doskonale zdaje sobie sprawę z roli elektryczności na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu. Rola ta powinna być dominującą. Obecnie energja elektryczna staje się nieodzowna. Wystawa dąży do tego, by wszystkie maszyny i urządzenia były pokazane na Wystawie w ruchu, a możliwe jest to tylko przeważnie przy użyciu elektryczności. Oczekujemy współpracy przemysłowców elektrotechnicznych w zaprojektowaniu dogodnej komunikacji na obszernym terenie wystawowym, oświetlenia, reklamy i t. p.

Finanse, teren i budowle

Jak już zaznaczyłem, Wystawa nie będzie przedsięwzięciem zarobkowem, jednak nie może przynieść deficytu i strat. Organizacja finansowa opiera się na dwóch funduszach: na funduszu podstawowym, składającym się z dochodów własnych Wystawy i subwencji w gotówce, oraz funduszu gwarancyjnym, stworzonym w drodze podpisywania specjalnych deklaracji, a wchodzącym w rachubę jedynie w razie niedoboru.

Tereny projektowanej Wystawy są bardzo dogodne i mogą być w razie potrzeby rozszerzone dowolnie. — Punktem wyjścia Wystawy będą place i budynki Targów Poznańskich. Mamy zapewnione od Wielkiego Przemysłu Górnośląskiego, przemysłu włókienniczego, szklanego i innych wybudowanie własnych pawilonów. Przemysł elektrotechniczny, który obecnie wystąpił, jako pierwszy z konkretnym programem współpracy, znajdzie w każdym kierunku w Komitecie Wystawy oparcie i zrozumienie.

Konkluzje.

Czas, który dzieli nas od Wystawy, jest nadzwyczaj krótki, i praca musi posuwać się bardzo intensywnie. Zrobiliśmy już bardzo dużo, poszczególne Sekcje w Biurze Wystawy pracują bez przerwy. Sekcja budowlana na czele z architektem p. Müllerem jest zorganizowana. Podstawy finansowe posiadamy. Tereny są zapewnione. Musimy mieć tylko zapewnienie poparcia przemysłu polskiego, bez którego nic nie zdziałamy. Zapewnienie takie od przemysłu elektrochemicznego posiadamy. W imieniu Komitetu Wystawy dziękuję.

Końcowe przemówienie p. Prezesa.

To, co dzisiaj podaliśmy WPanom, to hasło. Hasło znalazło oddźwięk, sprzeciwu nie było, wszyscy zebrani zaaprobowali wspólne międzyzwiązkowe wystąpienie na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu w r. 1929. Czeka nas obecnie trudniejsze zadanie — urzeczywistnienie zamiarów.

Upoważnieni przez Panów, w odpowiedniej chwili zaprosimy Ich do dalszych prac.

Pow. Wyst. Kraj. i Elektrotechnika.

Po zebraniu w dn. 8 czerwca, które miało charakter zaasdniczy, P. Z. P. E. zwrócił się do Komitetu Wystawy z propozycją zorganizowania Wystawy Elektrotechnicznej na P. W. Kr. w Poznaniu. — Komitet Wystawy przyjął naszą propozycję i po szeregu posiedzeń w Związku i na zasadzie uchwały Nadzw. Wal. Zebrania w dn. 6.III r. 1928 zorganizowała

się Grupa Elektrotechniczna (XVII) i wyłoniła z siebie na zebraniu w dn. 29 marca r. b. Zarząd Grupy i zarządy poszczególnych klas.

Zarząd Grupy. Zarząd Grupy jest następujący: PP. Prezes Z. Okoniewski, wiceprezesi: J. Jeziorański, J. Bulzacki i W. Piński, oraz członkowie: T. Podkóliński, E. Folkman, M. Zucker, K. Szpotański, T. Nowiński, K. Trompeteur, P. Mackiewicz i P. Januszewski.

Regulamin Zarządu Grupy.

1. Każda grupa przewidziana w programie Powszechnej Wystawy Krajowej posiada Zarząd Grupy.
2. Zarząd Grupy składa się z 4—8, a w razie potrzeby i więcej członków, mianowanych przez Zarząd Powszechnej Wystawy Krajowej w porozumieniu z związkami gospodarczemi lub inną reprezentacją danego działu gospodarczego.

   Dla zapewnienia możliwie sprężystego funkcjonowania Zarządu Grupy i ułatwienia komunikacji z Powszechną Wystawą Krajową konieczne jest uwzględnienie w składzie Zarządu Grupy osób zamieszkałych w Poznaniu lub okolicy.
3. Zarząd Grupy wybiera ze swego grona Prezesa i Wiceprezesa oraz dokonuje podziału prac między członkami.
4. W razie potrzeby ukonstytuowany już Zarząd Grupy może w drodze kooptacji przedstawić Zarządowi P. W. K. do zamianowania dodatkowych członków Zarządu Grupy.

Kompetencje.

5. Zarząd Grupy jest reprezentantem wszystkich wystawców danej grupy wobec Powszechnej Wystawy Krajowej.
6. Zadaniem Zarządu Grupy jest zorganizowanie wystawców w obrębie grupy, a w szczególnoci:
   a) pozyskanie jaknajwięcej wystawców w celu przedstawienia na Powszechnej Wystawie Krajowej możliwie całej branży odpowiednio do jej znaczenia gospodarczego,
   b) zebranie od poszczególnych wystawców należycie wypełnionych deklaracji zgłoszeń udziału w Wystawie,
   c) kwalifikowanie eksponatów pod względem zdolności wystawowej i opinjowanie, czy i w jakich rozmiarach odnośne eksponaty mogą być dopuszczone w swej grupie do Wystawy,
   d) ustalenie zapotrzebowania powierzchni i rozmieszczenie poszczególnych wystawców,
   e) ujednolicenie wystaw poszczególnych wystawców w całość uporządkowaną i estetyczną, przyczem dekorocje, napisy, gablotki itp. podlegają zatwierdzeniu specjalnej komisji utworzonej przy Zarządzie Powszechnej Wystawy Krajowej,
   f) zorganizowanie ogólnej wystawy branżowej w formie pokazów statystycznych, historycznych ,propagandowych i t. p.,
   g) zebranie życzeń wystawców w kwestjach transportowych i kwaterunkowych,
   h) wydawanie wystawcom zaświadczeń stwierdzających pochodzenie krajowe i wyrób własny eksponatów,
   i) przedstawienie Zarządowi P. W. K. kandydatów na sędziów i rzeczoznawców do sądów konkursowych.

Zarządy Klas.

7. W grupach podzielonych na klasy mogą być utworzone — obok Zarządu Grupy — Zarządy Klas.
8. Zarządy Klas konstytuują się w sposób przewidziany dla Zarządu Grupy z tą zmianą, że skład ilościowy Zarządu Klasy nie powinien w zasadzie przekraczać 5 członków łącznie z Przewodniczącym.
9. Przewodniczący Zarządów Klas są równocześnie członkami Zarządu Grupy.
10. W wypadkach, w których klasy mają charakter branżowo odrębnych grup, Zarządy tych klas przejmują atrybucje określone wyżej dla Zarządu Grupy pod liczbą: 6 a, b, d, e, f, i g.

11. We wszystkich sprawach spornych wynikłych między Zarządem Grupy, a wystawcami lub między Zarządami grup rozstrzyga Zarząd P. W. K.
12. Zarządy Grup lub Klas, nie spełniające przyjętych wobec Zarządu P. W. K. obowiązków, mogą być każdego czasu zastąpione przez inne osoby wyznaczone przez Zarząd P. W. K.

Zarząd Powszechnej Wystawy Krajowej w r. 1929, t. zw. w Poznaniu.

(—) S. Samulski *(—) Dr. St Waschko*

Pozostali wybrani członkowie Zarządu Grupy powołani będą do sądów konkursowych i innych organizacji wystawowych.

Klasyfikacja eksponatów.

Klasyfikacja oddzielnych gałęzi przemysłu elektrotechnicznego została na życzenie Komitetu ustalona w następujący sposób: I. Maszyny elektryczne i transformatory; II. Przyrządy, aparaty i przewodniki elektryczne; III. Oświetlenie elektryczne i części składowe urządzeń oświetleniowych; IV. Telefon, telegraf i radjo; V. Porcelana elektrotechniczna, materjały izolacyjne i inne pokrewne przemysły.

Grupa Elektrotechniczna otrzymała pawilon „Halę Maszyn", przemianowany na halę „Elektrotechnika" o powierzchni użytecznej 2.260 m. kw.

Przedstawiamy fotografje hali „Elektrotechnika":

W końcu naszego sprawozdania do wiadomości wszystkich przemysłowców elektrotechnicznych podajemy odpis umowy, jaką Zarząd Grupy zawarł z Powszechną Wystawą Krajową w Poznaniu.

Umowa.

Umowa, zawarta między T. z. P. W. K. 1929 w Poznaniu, działającym przez swój Zarząd, zwanym w tekście umowy „Wystawa", a Zarządem Grupy Przemysłu Elektrotechnicznego z siedzibą w Warszawie, zwanym w tekście umowy „Zarządem Grupy".

Par. 1.

Wskutek zlecenia „Wystawy" Zarząd Grupy Przemysłu Elektrotechnicznego podejmuje się obowiązku zorganizowania w Grupie XVII udziału przedsiębiorstw i zakładów przemysłu elektrotechnicznego i radjotechnicznego w Polsce, tak z rzeszonych, jako też i nie należących do związków w Wystawie Krajowej 1929 r. w Poznaniu z zachowaniem przepisów, ustalonych w ogólnych i szczegółowych „Warunkach dla Wystawców", przyczem Zarząd Grupy będzie traktował na równi wystawców z poza członków Związku, jak i członków Związków. Zarząd Grupy Przemysłu Elektrotechnicznego posiada wyłączne prawo przyjmowania zgłoszeń udziału w P. W. K. ze strony przemysłu elektrotechnicznego, P. W. K. zaś będzie skierowywała zgłaszających do nich wystawców przemysłu elektrotechnicznego bezpośrednio do Zarządu Grupy. Tylko, o ile Zarząd Grupy danej firmy, jako eksponenta, nie będzie mógł pomieścić w swym pawilonie, winien skierować ją do Wystawy, która będzie mogła przydzielić jej miejsce w innym pawilonie.

Par. 2.

Zarząd Grupy Przemysłu Elektrotechnicznego obowiązuje się wobec Wystawy zająć się zebraniem zgłoszeń od poszczególnych wystawców branży elektrotechnicznej.

P. W. K. nie będzie żądała od wystawców Przemysłu Elektrotechnicznego, jak i od Zarządu Grupy, żadnych dodatkowych opłat ponad cenę stoisk, wynikającą ze zgłoszeń, zaakceptowanych i przesłanych do P. W. K., Zarząd P. W. K. zastrzega sobie jednak prawo zwracania się do poszczególnych wystawców działu elektrotechnicznego o dobrowolne zasiłki na rzecz funduszu podstawowego i gwarancyjnego.

Wystawa rezerwuje dla wystawców branży elektrotechnicznej, zgodnie z życzeniem przedstawicieli Zarządu Grupy, „Halę Maszyn" na terenie Targów o powierzchni zabudowanej 4.400 m. kw.

Najpóźniej dn. 15 maja b. r. Zarząd Grupy obowiązuje się nadesłać zgłoszeń conajmniej na łączną przestrzeń 1.350 m. kw. użytkowych powierzchni przeznaczonego pawilonu. Resztę zgłoszeń zobowiązuje się Zarząd Grupy nadesłać do dn. 1 września b. r. z tem, że Zarząd Grupy dołoży starań zebrać tych zgłoszeń jaknajwięcej i wykorzystać jaknajlepiej powierzchnię Hali.

Wystawa pobierać będzie za stoiska opłaty według cen, wymienionych w „Warunkach dla Wystawców P. W. K.", udzielając od tych stawek 30% rabatu. Ponadto na cele organizacji i urządzenia Wystawy Elektrotechnicznej pobierać będzie Wystawa 10% dodatku od kwot, wpłacanych przez wystawców, na rzecz Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych, stosownie do uchwały zapadłej na posiedzeniu Zarządu Grupy i Zarządów Klas w dniu 29 marca b. r.

Par. 3.

Zarząd Grupy obowiązuje się zawiadomić każdego wystawcę, że obowiązują jego (wystawcę) w całej pełni „Ogólne Warunki dla Wystawców", wymienione w zgłoszeniu, tak, żeby Wystawa nie była narażoną na żadne przykrości lub zatargi z wystawcami branży elektrotechnicznej.

Par. 4.

W razie, gdyby Zarząd Grupy nie stosował się do poszczególnych punktów niniejszej umowy lub opóźniał organizację, zwłaszcza przez nienadesłanie zgłoszeń na czas, wymieniony w Par. 2 tejże umowy, Zarząd P. W. K. może cofnąć wszystkie uprawnienia niniejszej umowy i organizację przeprowadzić przez własne organy.

Powszechna Wystawa Krajowa w Poznaniu, 1929 r.

Niniejszą umowę podpisują na zasadzie pełnomocnictw, udzielonych na posiedzeniu Zarządu Grupy Elektrotechnicznej i Zarządów Klas dn. 29.III.28 r.

(—) *Samulski*
(—) *dr. Wachowiak*

(—) *Z. Okoniewski*
(—) *P. Januszewski*
(—) *W. Piński*
(—) *K. Trompeteur*

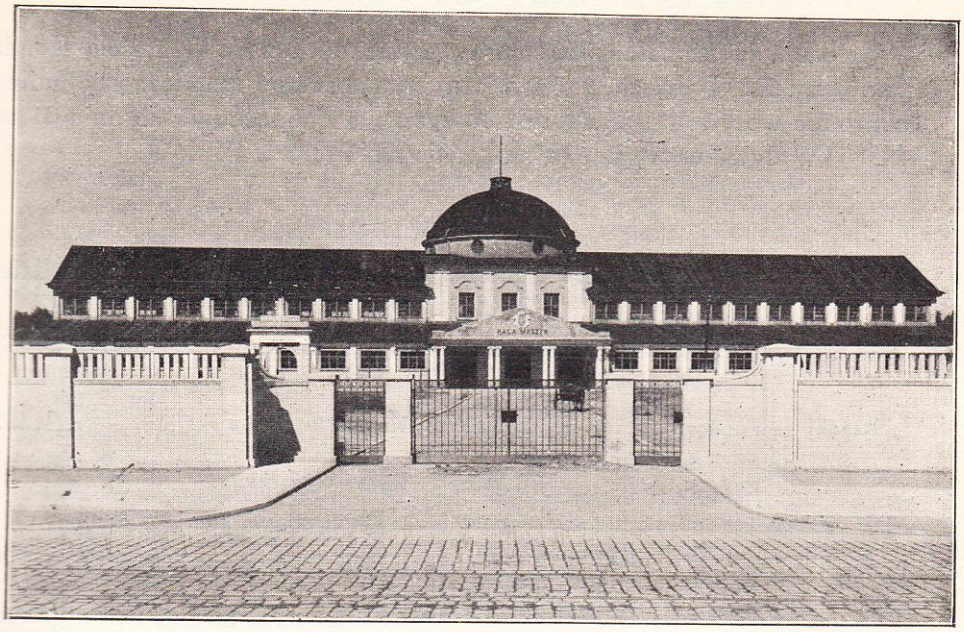

Pawilon „Elektrotechniki"

Wnętrze Pawilonu „Elektrotechniki"

KOMITET FUNDUSZU IM. TOMASZA RUŚKIEWICZA.

Ze względu na całokształt spraw związanych z działalnością Komitetu Funduszu im. Tomasza Ruśkiewicza, sprawozdanie niniejsze obejmuje zestawienie wpływów i wydatków powyższego Funduszu aż do dnia 31 maja 1928. Wpływy te złożone są na koncie Nr. 14373 w P. K. O.

ZESTAWIENIE

wpływów i wydatków na Fundusz im. Tomasza Ruśkiewicza na dzień 31 maja 1928 r.

WPŁYWY		WYDATKI	
Składki na Fundusz	15.306.69	Koszta Pogrzebu	1.983.42
„ „ Pogrzeb	1.250.—	Różne wydatki:	
		Druki odezw, stemple, druki P. K. O., manipulacje P. K. O.	208.46
		Saldo na dzień 31 maja 1928 r.	14.364.81
Zł.	16.556.69	Zł.	16.556.69

Komitet pragnie funduszem tym, który stopniowo w dalszym ciągu będzie mógł powiększać się, już w roku bieżącym zadysponować. Ostateczna decyzja nastąpi na walnem, mającem się odbyć we wrześniu r. b., zebraniu Komitetu, na którym będą rozważane różne projekty.

Najwięcej zwolenników ma projekt ufundowania stypendjum im. Tomasza Ruśkiewicza dla studenta Wydziału Elektrotechnicznego politechnik polskich. Odpowiedni statut jest już w opracowaniu P. Z. P. E.

Komitet zwraca się do wszystkich, którzy znali ś. p. Tomasza Ruśkiewicza, kochali i szanowali go za jego działalność na polu fachowem i społecznem, by przyczynili się do powiększenia funduszu jego imienia przez dalsze składki.

SPIS OFIARODAWCÓW
NA FUNDUSZ IM. TOMASZA RUŚKIEWICZA

Nr.	OFIARODAWCA	Suma Zł.	Nr.	OFIARODAWCA	Suma Zł.
1.	„Brown - Boveri" S. A.	500.—	8.	Łódzkie Tow. Elektr.	500.—
2.	„Powszechne Towarzystwo Elektryczne"	500.—	9.	„Cyrkon" S. A.	200.—
3.	„Polskie Elektrownie" Spółdzielnia	1.200.—	10.	Polska Żarówka „Osram" S. A.	300.—
4.	T. Sułowski inż. — osobiście	100.—	11.	„Philips" Polsko - Holenderska Fabr. Lamp Elektr. S. A.	500.—
5.	Dr. Pollak — osobiście	300.—	12.	Hugon Fried	50.—
6.	Spółdzielnia „Sami Sobie" Milanówek	25.—	13.	B-cia Borkowscy	300.—
7.	Polska S-ka Telefoniczna	500.—	14.	Elektrownia w Zgierzu	300.—
			15.	Inż. J. Ingster Sosnowiec	20.—
			16.	Czesław Zarzecki	15.—

Nr.	OFIARODAWCA	Suma Zł.
17	Elektrownia i Gazownia w Toruniu	100.—
18.	Młyn Parowy w Kuźmiczce	25.—
19.	„Siemens" S. A.	500.—
20.	Pomorska Elektrownia Gródek	200.—
21	St. Janczewski	10.—
22.	Towarzystwo „Kandem"	100.—
23	Elektrownia Miejska w Lesznie	50.—
24.	„Kabel" S. A.	300.—
25.	Dyrekcja Tramwajów Miejskich w Warszawie	750.—
26.	„Elektroprodukt"	50.—
27.	„Siła i Światło" S. A.	500.—
28.	Inż. Alfons Kühn — osobiście	100.—
29.	Elektrownia Okręgowa w Zagłębiu Dąbrowskiem	500.—
30.	Zakłady Akumulatorowe Syst. „Tudor"	300.—
31.	Jan Płatkiewicz	10.—
32.	E. Kühn i S-ka	50.—
33.	A. Marciniak S. A.	100.—
34.	Czesław Zaorski	20.—
35.	Związek Elektrowni polskich	1000.—
36.	Koło Darmsztadczyków	250.—
37	Elektrownia w Końskich	200.—
38	J. Hirszowski, inż.	100.—
39.	J. Kraushar, inż.	100.—
40.	W. Krajewski	60.—
41.	„Erg" Łomża	20.—
42.	L. Tuwim — osobiście	50.—
43.	„Giesche" S. A. Katowice	200.—
44.	J. Tisch, inż.	10.—
45.	Bezimiennie	70.—
46.	Elektrownia Bielsko	100.—
47	St. Chmielewski	41.50
48.	Odsetki P. K. O. za 27 r.	123.39
49.	Elektrownia w Piotrkowie	100.—
50.	„ w Sieradzu	10.—
51.	Elektrownia w Sierszy Woddnej	300.—
52.	Fabryka Porcelany w „Ćmielowie" S. A.	50.—
53.	„Ferro - Elektricum" w Łodzi	10.—
54.	Elektrownia w Katowicach	200.—
55.	Towarzystwo „Wolt" w Łucku	25.—
56.	Miejskie Tramwaje w Grudziądzu	100.—
57.	Powiatowa Centrala Elektryczna w Grudziądzu	50.—
58.	Elektrownia Okręg. Pomorze	250.—
59	Inż. M. Szejnman	50.—
60.	Elektrownia w Koninie	50.—
61.	Kolej Elektryczna w Łodzi	1.000.—
62.	Elektrownia w Suwałkach	25.—
53.	Elektrownia w Kielcach	100.—
64.	Miejskie Zakł. w Pabjanicach	100.—
66.	Elektrownia Miejska w Cieszynie	100.—
66.	Elektrownia Miej. w Kaliszu	100.—
67.	Elektrownia Miej. w Tczewie	50.—
68.	Elektrownia Miej. w Brześciu	50.—
69.	F. Wiechert Pomorze	100.—
70.	Józef Górnicki, Płock	100.—
71.	Elektrownia w Drohobyczu	50.—
72	Elektrownia Miejska w Opocznie	25.—
73.	Inż. Mieczysław Feilchenfeld	20.—
74.	Elektrownia Miejska w Krakowie	200.—
75.	Elektrownia Miejska w Kutnie	50.—
76.	Inż. Wiśniewski w Krakowie	41.80
77.	Elektrownia w Kartuzach	100.—
78.	Poznańska Kolej Elektryczna	500.—
79.	„Ganz" S. A.	100.—
		15.306 69

PROJEKT NOWEJ NOMENKLATURY ELEKTROTECHNICZNEJ DLA NOWEJ TARYFY CELNEJ.

GRUPA 69

ELEKTRYCZNE: MASZYNY, APARATY, PRZYRZĄDY, ICH CZĘŚCI.

1103. Maszyny elektryczne wirujące, jakoto: prądnice, silniki, przetwornice, magneto, induktory telefoniczne; maszyny z nieodłączalnym napędem elektrycznym, jakoto: wentylatory, pompy, wiertarki, szlifierki, elektrodźwigi, odkurzacze, froterki; prostowniki mechaniczne; sygnały akustyczne, magneto - latarki i tym podobne maszyny i aparaty o wadze sztuki:

1) powyżej 10.000 kg.
2) powyżej 5.000 kg. do 10.000 kg.
3) powyżej 1.500 kg. do 5.000 kg.
4) powyżej 500 kg. do 1.500 kg.
5) powyżej 100 kg. do 500 kg.
6) powyżej 25 kg. do 100 kg.
7) powyżej 5 kg. do 25 kg.
8) powyżej 1 kg. do 5 kg.
9) 1 kg. i mniej.

Uwaga: Zespoły maszyn elektrycznych lub elektromechanicznych, nadchodzące zmontowane na wspólnej podstawie, podlegają ocleniu według taryfowej przynależności poszczególnych części zespołu, podstawy zaś według jakości materjału.

1104. Transformatory, elektromagnesy, cewki, również bez rdzenia, oprócz osobno wymienionych; sprzęgła, podnośniki; elektromagnetyczne i tym podobne przyrządy; ich części; wszystko o wadze sztuki:

1) powyżej 10.000 kg.
2) powyżej 5.000 kg. do 10.000 kg.
3) powyżej 1.500 kg. do 5.000 kg.
4) powyżej 500 kg. do 1.500 kg.
5) powyżej 100 kg. do 500 kg.
6) powyżej 25 kg. do 100 kg.
7) powyżej 5 kg. do 25 kg.
8) powyżej 1 kg. do 5 kg.
9) 1 kg. i mniej.

Uwaga: Transformatory w naczyniach, zapełnionych oliwą, podlegają clu z dodatkiem ..... %.

1105. Prostowniki rtęciowe z naczyniem metalowem, o wadze sztuki:

1) powyżej 3.000 kg.
2) powyżej 1.500 kg. do 3.000 kg.
3) powyżej 500 kg. do 1.500 kg.
4) powyżej 200 kg. do 500 kg.
5) 200 kg. i mniej.

1106. Piece elektryczne do hartowania, wyżarzania, topienia, podgrzewania, przemysłowe, laboratoryjne; maszyny do spawania elektrycznego łukowego, stykowo-oporowego; wszystko o wadze sztuki:

1) powyżej 3.000 kg.
2) powyżej 1.500 kg. do 3.000 kg.
3) powyżej 500 kg. do 1.500 kg.
4) powyżej 100 kg. do 500 kg.
5) powyżej 25 kg. do 100 kg.
6) 25 kg. i mniej.

1107. Akumulatory elektryczne z ołowiu:
1) ogniwa, baterje akumulatorowe, oprócz osobno wymienionych:
a) w naczyniach szklanych, kamionkowych, drewnianych, o wadze sztuki:
I) powyżej 5 kg.
II) 5 kg. i mniej.
b) w naczyniach z innych materjałów, oprócz wymienionych w p. 1, jakoto: ebonitu, celluloidu, tektury,
2) płyty akumulatorowe, o wadze sztuki:
a) powyżej 2 kg.
b) 2 kg. i mniej.

1108. Akumulatory elektryczne nieołowiane; baterje do latarek kieszonkowych, ogniwa galwaniczne:
1) akumulatory nieołowiane,
2) akumulatory, baterje akumulatorowe do latarek kieszonkowych, o wadze sztuki poniżej 300 gr.
3) ogniwa galwaniczne wszelkiego rodzaju, bieguny do nich; baterje do latarek kieszonkowych; latarki elektryczne, z wyjątkiem magneto - latarek, ich części oprócz żarówek, soczewek.

1109. Aparaty, przyrządy elektryczne do włączania, przerywania, zabezpieczenia, regulowania, rozdziału prądu:
1) opory stałe, zmienne, oporniki, rozruszniki, regulatory oporowe, teatralne, potencjomierze, wszystko o wadze sztuki:
a) powyżej 50 kg.
b) powyżej 10 kg. do 50 kg.
c) powyżej 1 kg. do 10 kg.
d) powyżej 250 gr. do 1 kg.
e) powyżej 25 gr. do 250 gr.
f) 25 gr. i mniej,
2) wyłączniki, przełączniki, oprócz osobno wymienionych; bezpieczniki paskowe, rurkowe, z wyjątkiem korków, wstawek topikowych; odgromniki różkowe, płytkowe, próżniowe, nastawnice, ładownice i tym podobne przyrządy, wszystko o wadze sztuki:
a) powyżej 100 kg.
b) powyżej 50 kg. do 100 kg.
c) powyżej 15 kg. do 50 kg.
d) powyżej 5 kg. do 15 kg.
e) powyżej 1 kg. do 5 kg.
f) 1 kg. i mniej.
3) skrzynki przyłączowe z wyłącznikami, bezpiecznikami, przekaźnikami; tablice; szafy, rozdzielcze bez instrumentów i aparatów pomiarowych, transformatorów, regulatorów, oporników i wszelkiego rodzaju cewek, wszystko o wadze sztuki:
a) powyżej 100 kg.
b) powyżej 50 kg. do 100 kg.
c) powyżej 15 kg. do 50 kg.
d) powyżej 5 kg. do 15 kg.
e) powyżej 1 kg. do 5 kg.
f) 1 kg. i mniej.

1110. Mierniki elektrotechniczne, amperomierze, woltomierze, okresomierze, ohmomierze, wattomierze, galwanometry, galwanoskopy; przyrządy elektryczne pomiarowe laboratoryjne; falomierze, pojemnościomierze, światłomierze, przyrządy do sprawdzania lamp katodowych; liczniki energji elektrycznej; wszystko o wadze sztuki:
1) powyżej 5 kg.
2) 5 kg. i mniej.

1111. Lampy łukowe, prożektory elektryczne, o wadze sztuki:
1) powyżej 150 kg.
2) powyżej 50 kg. do 150 kg.
3) powyżej 15 kg. do 50 kg.
4) powyżej 2 kg. do 15 kg.
5) 2 kg. i mniej.

1112. Żarówki elektryczne w oprawie, o wadze sztuki:
1) powyżej 25 gr.
2) powyżej 5 gr. do 25 gr.
3) 5 gr. i mniej.

1113. Lampy bez armatur:
1) lampy katodowe, o wadze sztuki:
a) powyżej 50 gr.
b) powyżej 15 gr. do 50 gr.
c) 15 gr. i mniej,
2) palniki kwarcowe lecznicze,
3) lampy rtęciowe z naczyniem szklanem, kwarcowem do oświetlenia, do prostowników,
4) lampy bez żarzącej się nitki, napełnione gazem lub próżniowe,
5) rury rentgenowskie.

1114. Przyrządy elektryczne do podgrzewania, gotowania i temu podobnego użytku domowego lub gospodarczego, jako to: piecyki do ogrzewania, pralnice, warniki do łazienek, parniki do okopowych, żelazka do prasowania, nagrzewacza do karbówek, rondle, maszynki do kawy i tym podobne przyrządy elektryczne; elementy oporowe do takich przyrządów; wszystko o wadze sztuki:
1) powyżej 100 kg.
2) powyżej 50 kg. do 100 kg.
3) powyżej 10 kg. do 50 kg.
4) powyżej 2 kg. do 10 kg.
5) powyżej 200 gr. do 2 kg.
6) 200 gr. i mniej.

1115. Aparaty, przybory telefoniczne:
1) aparaty telefoniczne, oprócz osobno wymienionych, łącznice telefoniczne do ręcznej obsługi,
2) łącznice telefoniczne systemów automatycznych,
3) aparaty telefoniczne w kadłubach szczelnych,
4) części składowe powyższych aparatoów i przyborów.
Uwaga: Do p. 4-go: Magnesy stalowe, induktory, przełączniki dzwonki podlegają ocleniu według odpowiednich pozycji taryfy celnej.

1116. Aparaty i przyrządy do sygnalizacji elektrycznej; dzwonki bateryjne, indukcyjne, numeratory, przyciski.
Uwaga: Przyciski o charakterze zbytkownym podlegają cłu według jakości materjału ich części.

1117. Przyrządy telegraficzne:
1) aparaty telegraficzne, stukawki, wszelkie osobno niewymienione mechanizmy elektryczne do telegrafji,

2) łącznice telegraficzne,
3) części składowe przyrządów telegraficznych.

1118. Przyrządy bezpiecznikowe, łącznikowe, stykowe, do telegrafji, telefonji:
1) aparaty gotowe: odbiorcze, nadawcze i pomocnicze, o wadze sztuki:
2) ich części.

1119. Aparaty radjowe, ich części:
1) aparaty gotowe: odbiorcze, nadawcze i pomocnicze, o wadze sztuki:
a) powyżej 150 kg.,
b) powyżej 50 kg. do 150 kg. włącznie,
c) 50 kg. i mniej,
2) słuchawki radjowe, głośniki, membrany głośnikowe,
3) części aparatów, oprócz transformatorów, kondensatorów wszelkiego rodzaju oporów, oporników, potencjomierzy.

Uwaga: Do poz. 1112 p. 3: Jednakowe części aparatów telefonicznych i radjowych podlegają ocleniu według pozycji o stawce wyższej.

1120. Elektryczne urządzenia kolejowe:
1) aparaty elektryczne do centralizacji zwrotnic, sygnałów,
2) elektryczne urządzenia sygnalizacji blokowej.

1121. Przyrządy elektromedyczne:
1) postumenty z armaturami do lamp kwarcowych,
2) szafki do elektrycznych kąpieli świetlnych, o wadze sztuki:
a) powyżej 15 kg.,
b) 15 kg. i mniej,
3) cystoskopy, uretroskopy, gastroskopy i tym podobne aparaty medyczne z urządzeniem do połączenia z prądem elektrycznym, o wadze sztuki:
a) powyżej 1 kg.,
b) 1 kg. i mniej,
4) aparaty rentgenowskie, również z szafkami:
a) kompletne,
b) statywy, blendy, ekrany,
5) aparaty elektromedyczne osobno niewymienione z dodatkiem oporników, mierników, wspólnie zmontowanych lub wbudowanych, o wadze aparatu:
a) powyżej 100 kg.,
b) powyżej 50 kg. do 100 kg.,
c) powyżej 5 kg. do 50 kg.,
d) 5 kg. i mniej.

Uwaga: Prądnice, silniki, transformatory, żarówki do powyższych aparatów podlegają ocleniu osobno według odpowiednich pozycji taryfy celnej.

1122. Maszyny, aparaty, przyrządy elektryczne osobno niewymienione, ich części; wszystko o wadze sztuki:
1) powyżej 2 kg.,
2) powyżej 25 kg. do 100 kg.,
3) powyżej 5 kg. do 25 kg.,
4) 5 kg. i mniej.

GRUPA 70

SPRZĘT ELEKTROTECHNICZNY.

1123. Izolatory, o wadze sztuki:
1) niepołączone z hakami, sworzniami:
a) szklane:
I) powyżej 2 kg.
II) 2 kg. i mniej,

b) inne:
I) powyżej 2 kg.
II) powyżej 100 gr. do 2 kg.,
III) 100 gr. i mniej,
2) połączone z hakami, sworzniami:
a) szklane:
I) powyżej 2 kg.
II) 2 kg. i mniej,
b) inne:
I) powyżej 2 kg.
II) powyżej 100 gr. do 2 kg.,
III) 100 gr. i mniej,

1124. Wyroby ceramiczne dla celów elektrotechnicznych bez dodatku innych materjałów o wadze sztuki:
1) powyżej 2 kg.,
2) powyżej 100 gr. do 2 kg.,
3) 100 gr. i mniej.

1125. Wyroby prasowane z masy węglowej dla elektrotechniki, oprócz osobno wymienionych, o wadze sztuki:
1) bez dodatku metali, niemetalizowane, nieknotowane:
a) z masy niegrafitowej, niegrafitowane:
I) powyżej 7,5 kg.,
II) powyżej 0.5 kg. do 7.5 kg.,
III) 0,5 kg. i mniej,
b) z masy grafitowej, grafitowane:
I) powyżej 7,5 kg.,
II) powyżej 0.5 kg. do 7.5 kg.,
III) 0,5 kg. i mniej,
2) wymienione w p. 1 z dodatkiem metali, metalizowane, knotowane:
I) powyżej 7.5 kg.,
II) powyżej 0.5 do 7.5 kg.,
III) 0,5 kg. i mniej.

1126. Szczotki do dynamo maszyn:
1) węglowe, grafitowe,
2) węglowe, grafitowe, z dodatkiem metali, metalizowane,
3) metalowe.

1127. Rurki izolacyjne:
1) bez pokrycia metalowego; pokryte: blachą żelazną, chociażby cynkowaną, obołowioną,
2) pokryte: blachą żelazną, mosiądzowaną, lakierowaną, blachą mosiężną; wszelkie dodatki do rurek izolacyjnych jakoto: pudełka, kątnik, trójkątniki, kolanka i tym podobne części.

1128. Przewodniki elektryczne z metali objętych pozycjami 961, 990 — 993, izolowane, nieobłożne ołowiem:
1) pojedyńcze druty pokryte emalją lub inną masą izolacyjną, nieprzewidzianą w p. 3, o średnicy:
a) powyżej 1 mm.,
b) powyżej 0,3 mm. do 1 mm.,
c) 0,3 mm. i mniej,
2) druty, przewodniki pojedyńcze izolowane, owinięte, oplecione wyłącznie oprzędem bawełnianym, azbestowym i t. p. lecz niczem nienasyconym, o średnicy drutu:

a) powyżej 1 mm.,
b) powyżej 0,3 mm. do 1 mm.,
c) 0,3 mm. i mniej,

3) przewodniki, wymienione w p. 2 przesycone parafiną, szelakiem, lakierem lub inną masą izolacyjną; druty, przewodniki pojedyńcze w izolacji z papieru, gumy, tkanin, chociażby oplecione, obmotane materjałami włóknistemi, wszystko również nasycone parafiną, szelakiem, lakiem, inną masą izolacyjną, o średnicy najcieńszego drutu:
a) powyżej 1 mm.,
b) powyżej 0,3 mm. do 1 mm.,
c) 0,3 mm. i mniej,

4) przewodniki izolowane, podwójne, wielożyłowe o średnicy najcieńszego drutu:
a) powyżej 1 mm.,
b) 0,3 mm. i poniżej.

Uwaga 1: Przewodniki, wymienione w p. p. 2, 3, 4 niniejszej pozycji, w skład izolacji których wchodzi jedwab, podlegają cłu według odpowiednich punktów z dodatkiem ..... %.

Uwaga 2: Opancerzenie lub pokrycie oprócz wymienionego w poz. 1129 przewodników drutem, blachą nie wpływa na ich taryfikację.

1129. Kable elektryczne, zaopatrzone w powłokę ołowianą, chociażby opancerzone drutem, taśmą metalową:
1) w izolacji nie zawierającej gumy,
2) izolowane gumą.

1130. Oprawy, czopy mosiężne z łepkiem porcelanowym, szklanym, witrytowym oraz oraz z innych materjałów, do wyrobu lampek elektrycznych.

1131. Naczynia do akumulatorów i wieczka do przykrywania naczyń, wszystko z ebonitu, rubilitu, bakelitu, kazeiny utwardzonej, z wszelkich kompozycji, mających w składzie żywicę syntetyczną, z celoloidu i innych podobnych materjałów.

1132. Wyłączniki pokrętne, gniazda wtykowe, wtyczki, gniazda odgałęźne, bezpieczniki korkowe, korki, wstawki topikowe, rurkowe; świece do silników spalinowych, wstawki odgromnikowe, również próżniowe, oprawki, oprawy, rozgałęźniki, bloczki, złącza świecznikowe, wieszaki, trzpionki izolacyjne, śruby wtykowe w izolacji, boksy, plinty i t. p.; wszelkie wyroby elektrotechniczne ze zmontowanemi częściami metalowemi, o wadze sztuki:
a) powyżej 1 kg.,
b) powyżej 250 gr. do 1 kg. włącznie,
c) powyżeej 100 gr. do 250 gr. włącznie,
d) powyżej 25 gr. do 100 gr.,
e) powyżej 10 gr. do 25 gr. włącznie,
f) 10 gr. i mniej.

LISTA CZŁONKÓW

Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych.

Nr. porz.	NAZWA PRZEDSIĘBIORSTWA	Siedziba	Telefony	Zakres działalności
	WARSZAWA			
1	Arenstejn W.	Królewska 27	277-89, 177-68; 120-35	Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych.
2	„Asea", Towarzystwo Elektryczne Spółka z ogr. odp.	Kopernika 13	95-82; 95-60	Przedstawicielstwo szwedzkich przedsiębiorstw elektrotech. „Alma" na Svenska Elektriska Aktiebolaget w Väoteras; „Svenska turbinfabriks Aktiebolaget Linngström" w Finspong, fabrykujących maszyny elektryczne i aparaty oraz turbiny.
3	„Auer", Inż. Wł. Mokrzyński	Marszałkowska 137	7-47	Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych i gazowych.
4	„Aurora", B-cia Węglarscy	Szpitalna 14	53-84	Wykonywanie instalacji elektrotechn. sprzedaż artykułów elektrotechnicznych.
5	Bajkowski Maksymiljan . .	Chmielna 43	247-70	Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych.
6	Bankier M	Królewska 39	137-69	Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych.
7	Bartnik Leon i S-ka . . .	Krak. Przedm. 60	297-88	Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych.
8	Baruch M.	Jasna 16	162-24	Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych.
9	Bergman B-cia St. i P. inż.	Królewska 35	195-02	Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych.
10	„Błysk", J. Trojanowski .	Niecała 3	—	Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych.
11	Borkowscy B-cia	Al. Jerozolimskie 6	84-66; 42-46	**Wytwórnia** żyrandoli grzejników i materjałów instalacyjnych montowanych na porcelanie. **Sprzedaż** artykułów elektrotechnicznych, radjotechnicznych, aparatów rentgena i elektro-medycznych.
12	Borsukiewicz i Synoradzki, Zakłady Elektryczne . .	Krucza 2	205-56	**Wytwórnia drutów** nawojowych. — **Warsztat** montażowy. Instalacje.
13	Boye Józef, inż.	Chłodna 19	36-89	**Biuro** Elektrotechniczne. **Warsztat** montażowy.

Nr. porz.	NAZWA PRZEDSIĘBIORSTWA	Siedziba	Telefony	Zakres działalności
14	„Brown Boveri“ S. A., Polskie Zakłady Elektryczne	Bielańska 6	220-99, 44-37, 208-01, 136-63, 414-74, 126 67, 220-96, 66-89	**Fabryki maszyn** i przyrządów elektrycznych w Żychlinie i Cieszynie. **Dostawa** wszelkich maszyn, przyrządów i t. p. koncernu „Brown Boveri“. **Sprzedaż wszelkich** materjałów i urządzeń elektrotechnicznych.
15	W. Brygiewicz, M. Zucker i S-ka „Bezet“ S. A. . .	Marszałkowska 119	274-84, 37-40	**Dział Instalacyjny:** Wszelkie urządzenia elektryczne do siły i światła; budowa elektrowni. **Dział Fabryczny:** silniki prądu stałego i zmiennego, transformatory, przetwornice, szlifierki i aparaty elektryczne. **Dział naprawy** maszyn elektrycznych. Dział dostaw maszyn i artykułów elektrycznych.
16	St. Chmielewski	Marszałkowska 89	211-88	**Warsztaty. Biuro Instalacyjne.**
17	Edelman Henryk, inż., Przedsiębiorstwo Instalacyjne .	Chmielna 49	220-50	**Instalacje** dla siły, światła i sygnalizacji; budowa elektrowni.
18	„Elektrolux“, Sp. z ogr. odp.	Krak. Przedm. 4	25-34, 25-54, 25-74, 25-84	**Sprzedaż** elektrvcznych odkurzaczy, froterek, filtrów systemu „Elektrolux“.
19	„Elektrokabel“, Sp. z ogr. odp.	Sienkiewicza 1	Dyrekcja 64-35, biuro 148-99	**Hurtowe** składy materjałów instalacyjnych.
20	„Elektroprodukt“, S-ka z ogr. odp.	Nowy Świat 5	68-86	**Przedstawicielstwo firm zagranicznych** i składy ich materjałów; wszelkie przyrządy miernicze; aparaty rozdzielcze, liczniki, transformatory zwykłe i dla specjalnych celów; szczotki węglowe; węgle do lamp łukowych.
21	„Elektropraca“, Tow. Zjedn. Elekt. Polskich Sp. z ogr. odp.	Kopernika 24	229-38	**Wykonywanie instalacji** elektrycznych prądów słabych, instalacji świetlnych i **budowa elektrowni.**
21	„Elektrotermja“, Zakłady Elektryczne	Nowy Świat 61	147-08	**Wytwórnia grzejników** elektrycznych i aparatów cieplnych medycznych. **Instalacje światła**, siły i sygnalizacji. **Reklamy świetlne** i efekty teatralne. Warsztat remontowy.

Nr. porz.	NAZWA PRZEDSIĘBIORSTWA	Siedziba	Telefony	Zakres działalności
23	Elenberg B-cia.	Długa 8a	289-68	**Skład** hurtowy artykułów elektrotechnicznych.
24	„Ergs", Pierwsza Krajowa Fabryka Akumulatorów .	Elektoralna 10	193-59, 110-08, 110-27	**Wytwórnia** akumulatorów przenośnych do samochodów, radjoodbiorników, sygnalizacji i t. p.
25	„Ericsson", Polska Akcyjna S-ka Elektryczna . . .	Al. Ujazdowskie 47	102, 115	**Sprzedaż hurtowa** i detaliczna artykułów prądu słabego i radjowych
26	Fabryka Porcelany i Wyrobów Ceramicznych w Ćmielowie S. A. Dyrekcja w Warszawie . .	Marszałkowska 91	1-68, 1-69	**Wytwórnia** porcelany elektrotechnicznej.
27	Feilchenfeld A., inż. . . .	Zielna 11	127-01	Zakład Instalacyjny Wytwórnia Wentylatorów.
28	Fenigstejn Wł.	Al. Ujazdowska 18	290-67	Przedstawicielstwo fabryk elektrotechnicznych.
29	Flemenbaum St., inż . . .	Śliska 39	123-80	Zakład Instalacyjny.
30	Folman Jakób, Agentury i Komisje	Kredytowa 14	203-43	Przedstawicielstwa firm zagranicznych wszelkich artykułów w zakres elektrotechniki i radja wchodzących.
31	Fried Hugon	Moniuszki 4	14-71	Hurtowa i detaliczna sprzedaż żyrandoli, lamp, szkieł i artykułów radjotechnicznych.
32	„Ganz", Zakłady Elektryczne i Mechaniczne w Polsce, Sp. Akc.	Wiejska 16	30-50, 30-90	Dostawa: Dział Elektryczny. Silniki, dynamo, generatory, transformatory, liczniki, urządzenia rozdzielcze. Dział Mechaniczny: silniki ropowe, syst. Diesla, benzynowe, na gaz ssany, turbiny wodne, postawy walcowe dla młynów i wszelkie inne maszyny młyńskie dla kompletnego urządzenia, maszyny cegielniane, wagony kolejowe, tramwajowe, koła Griffina, statki rzeczne i t. p.
33	„Gjot", Biuro Techniczno-Handlowe	Mazowiecka 12	163-90	Sprzedaż maszyn i aparatów elektrycznych; pomp turbinowych i elektrycznych.
34	Goldberg A.	Graniczna 4	74-36	Sprzedaż hurtowa i detaliczna artykułów elektrotechnicznych.
35	Goldwasser J., inżynier . .	Zielna 31	32-29	Zakład Instalacyjny.
36	Grzywacz Aleksander . .	Złota 24.	304-80	Naprawa i przewijanie motorów.

Nr. porz.	NAZWA PRZEDSIĘBIORSTWA	Siedziba	Telefony	Zakres działalności
37	Gutt Juljan, Centrala Elektryczna	Królewska 47	291-54	Sprzedaż hurtowa artykułów elektrotechnicznych.
38	„Hencil", Fabryka Elementów i Ogniw	Żelazna 67	189-14	Wytwórnia: ogniw galwanicznych wszelkich typów, dzwonków elektr., śrub do metali i części fasonowych.
39	Hirszowski Jerzy, inżynier .	Kredytowa 2/4	96-69, 83-65	Sprzedaż hurtowa i detaliczna artykułów elektrotechnicznych.
40	„Hiperion", inż. J. Tisch .	11 Listopada 4		Wytwórnia transformatorów dzwonkowych zarejestr. marki „Hiperion", C. G. S. oraz nocnych lampek oszczędnościowych.
41	Hoser Jerzy, inżynier . .	Ossolińskich 4	15-55	Zakład Instalacyjny.
42	Jabłoński J, inżynier . . .	Leszno 12	205-18	Biuro Instalacyjne.
43	Jabłoński i Spółka . . .	Królewska 16	118-14	Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych silnego i słabego prądu oraz montowania i wyrób świeczników elektrycznych.
44	„Kabel", S-ka Akc. . . .	Królewska 41	91-32, 294-23, 81-06, 281-20	Fabryka sznurów i przewodników elektrycznych.
45	„Kandem", Towarzystwo Elektryczne, Spółka z ogr. odp.	Miodowa 7	288-29, 525-19, 297-99	Projekty racjonalnego oświetlenia, sprzedaż liczników, armatur, lamp kopjowych, lamp łukowych.
46	Kleiman S.	Leszno 37	134-26, 83-77	Fabryka aparatów elektrycznych wysokiego i niskiego napięcia, armatur kablowych i masy kablowej.
47	Komorowski W.	Nowy Świat 12	198-92	Wytwórnia żyrandoli i lamp elektrycznych.
48	Korewa L. i S-ka	Wola, Syreny 7	31-75	Wytwórnia motorów elektrycznych.
49	Krajewski W., Biuro Elektrotechniczne	Polna 52	179-94	Instalacje na rachunek własny lub kierownictwo robót instalacyjnych. Porady w zakres instalacji wchodzące.
50	Kraushar Juljan, inżynier, Biuro Techniczne . . .	Widok 3	127-83	Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych. Przedstawicielstwo ff. Le Carbone i Stigler (dźwigi).
51	Kustin St., inżynier . . .	Złota 75 m. 10	263-82	Instalacje elektryczne.

Nr. porz.	NAZWA PRZEDSIĘBIORSTWA	Siedziba	Telefony	Zakres działalności
52	Kühn E. i S-ka, Biuro Elektrotechniczne	Marszałkowska 71	67-52	Instalacje siły i światła. Budowa Elektrowni, Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych i radjotechnicznych.
53	de Lapierre Henryk . . .	Nabielaka 8	271-41	**Przedstawicielstwa:** Tow. Akc. „Kabel Polski" w Bydgoszczy; Tow. Akc. Hartmann et Braun, Frankfurt n/M.; Tow. Akc. Mix i Genest, Katowice. **Instalacje:** telefonów automatycznych, poczty pneumatycznej oraz urządzenia wchodzące w zakres techniki cieplnej.
54	Lewinsohn B., inż. . . .	Marszałk. 123	—	Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych.
55	Luft E., inż.	Kopernika 7	263-65	Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych.
56	„Lukwar", Spółka z ogr. odpowiedz.	Kacza 7	120-35, 137-84	Wyroby elektryczno-instalacyjne.
57	Makowski W., Zakłady Elektromedyczne	Al. Jerozol. 13	27-17	Wytwórnia: Lamp kwarcowych, Pantostaty, kąpiele świetlne. Wirówki elektryczne, Aparaty do elektryzacji i lampy Termosol. **Sprzedaż wyrobów zagranicznych:** Aparaty Roentgenowskie i Diatermiczne, wszelkie przybory do nich: Elektro-Atmos'y. Aparaty „Ultra-Słońce", Radjolux'y, Sanax'y, Fon'y i inne.
58	Malicki Stanisław, inżynier, Biuro Elektrotechniczne i Techniczne	Chmielna 9	96-02	**Skład** artykułów elektrotechnicznych i radjowych. **Wytwórnia** aparatów precyzyjnych dla specjalnych celów, aparatów sygnałowych drogowych i lotniczych, aparatów alarmowych dla banków, automatycznych aparatów dla prądów słabych i silnych, reklamy świetlne światłem neonowem, wyłączników i przełączników próżniowych rtęciowych.
59	Maliniak Marcin, inżynier, Polsko-Włoskie Biuro Handlowo-Przemysłowe .	Królewska 1	192-01, 505-40	Agentury i reprezentacje firm zagranicznych.
60	Marciniak A. i S-ka, Spółka Akcyjna, Fabryka Żyrandoli Elektrycznych . . .	Złota 49	260-06, 260-76, 195-08	Wytwórnia lamp i żyrandoli do oświetlenia elektrycznego.

Nr. porz.	NAZWA PRZEDSIĘBIORSTWA	Siedziba	Telefony	Zakres działalności
61	Milewski J., i Śledziński A., inżynierowie, Spółka firmowa	Królewska 29	207-52	Wykonywanie instalacji elektrycznych siły, światła i sygnalizacji. Dostawa wszelkich artykułów elektrotechnicznych.
62	Moszkowski A. i S-ka, inżynierowie	Sienna 23	89-65	Sprzedaż maszyn elektrycznych, kabli ziemnych i aparatów elektrycznych.
63	Norblin B-cia Buch i Werner, Spółka Akcyjna Fabryk Metalowych . . .	Żelazna 51	18-80, 60-80, 160-14, 220-33	Fabryka drutu miedzianego, mosiężnego i krzemobronzowego, okrągłego i fasonowego, drutu tramwajowego „Trolley", kabli miedzianych gołych, szyn, prętów, pasków miedzianych i mosiężnych.
64	Nowik i Serejski	Elektoralna 20	70-89	Fabryka żyrandoli i lamp elektrycznych.
65	„Ogniwo"	Żelazna 75	508-03	Zakład instalacyjny.
66	Okręgowa Elektrownia w Pruszkowie	Marszałk. 94	290-41, 90-34 147-33, 270-74	Elektrownia.
67	„Osram", Polska Żarówka, S-ka Akc.	Królewska 11	181-95, 20-39, 35-13	Produkcja i sprzedaż żarówek i skład tychże.
68	Parnas J., „Iris"	Wierzbowa 8	—	Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych, żyrandoli; aparatów optycznych.
69	Patzer Kazimierz, inżynier, Akcyjne Towarzystwo, Zakładów Elektrotechnicznych	Aleje Jerozolimskie 9	59-86, 59-26, 59-46, 93-18	Wytwórnia rur izolacyjnych i dodatków do nich; sprzedaż hurtowa i detaliczna artykułów elektrotechnicznych; urządzenia instalacji elektrycznych, budowa elektrowni.
70	„Philips", S. A. Polsko-Holenderska, Fabryka Lamp Elektrycznych	Karolkowa 44/36	25-69, 25-85, 25-86, 25-87, 25-89, 313-93, 79-39	Fabrykacja lampek elektrycznych i sprzedaż artykułów radjowych.
71	Piotrowski Marjan. . . .	Chmielna 2	108-98	Zakład instalacyjny.
72	„Pochodnia".	Chmielna 37	161-71	Zakład instalacyjny.
73	Polskie Elektrownie, Spółdzielnia z ogr. odpowiedz.	Krucza 44	51-76, 518-13, 122-96	Sprzedaż hurtowa artykułów elektrotechnicznych, technicznych i pomocniczych.
74	Polskie Towarzystwo Elektryczne, P. T. E., S. A. .	Al. Jerozolimskie 71	514-40, 50-80, 220-77, 220-17, 91-58	Budowa maszyn stałego prądu do 80 K. M. silników trójfazowych do 560 K. M. i transformatorów do 1250 KVA.

Nr. porz.	NAZWA PRZEDSIĘBIORSTWA	Siedziba	Telefony	Zakres działalności
75	Polskie Towarzystwo Radjotechniczne, S. A. . .	Narbutta 29	110-55, 182-16, 182-17, 38-83, 38-80, 38-86	**Wytwórnia radjoaparatów.** **Wytwórnia lamp katodowych.** **Wytwórnia mechaniczna:** wciski do stacji polowych, maszty składane i stałe do stacyj radjowych, narzędzia pożarnicze.
76	Policzkowscy B-cia . . .	Foksal 21	93-44	Zakład instalacyjny.
77	Powszechne Towarzystwo Elektryczne, A. E. G. Sp. z ogr. odp.. . . .	Krak. Przedm. 16/18	31-09, 31-29, 61-60, 69-96, 31-47, 29-44, 35-60	Instalacje silnego prądu. Skład artykułów elektrotechnicznych.
78	Rosenman I., Inżynier . .	Targowa 70	319-70	Zakład instalacyjny.
79	„Siemens", Polskie Zakłady, Sp. Akc	Foksal 18	29-16, 29-52, 294-50, 60-48, 56-15, 30-31, 30-35, 91-24, 115-21	**Wytwórnia** przewodników izolacyjnych. **Zakład elektromechaniczny** do wyrobu niektórych aparatów i naprawy maszyn. **Biura techniczne:** wykonywują wszelkiego rodzaju instalacje i posiadają na składach wszelkie artykuły elektrotechniczne, elektromedyczne, radjotechniczne, wodomiary i pirometry.
80	„Siła i Światło"	Marszałk. 94	318-02, 318-03, 318-04	Budowa i finansowanie elektrowni miejskich i okręgowych, tramwajów i kolei dojazdowych.
81	Skudro A., Inżynier . . .	Szopena 8, m. 13	401-33	Wykonywanie instalacji elektrycznych z dziedziny silnych i słabych prądów, budowa tablic rozdzielczych urządzanie całkowitych elektrowni dla miast, fabryk i instytucji. Zakładanie sieci wysokiego i niskiego napięcia.
82	Spółka Elektrotechników Zakład Instalacyjny . . .	Foksal 16		Wykonywanie instalacji.
83	„Stanrej", Przemysł Elektrotechniczny, S. A. . .	Narbutta 16	279-05, 279-04, 48-04	Rury izolacyjne, żelazne obołowione i mosiężne; wszelkie dodatki do rur; artykuły instalacyjne: szpony mosiężne różnego rodzaju, oprawki z kluczem i bez klucza, oprawki iluminacyjne, baldaszki; wszelkiego rodzaju opakowania blaszane dla przemysłu cukierniczego i chemicznego.

Nr. porz.	NAZWA PRZEDSIĘBIORSTWA	Siedziba	Telefony	Zakres działalności
83	Świadoszcz W., Dział Maszyn do pisania, Firmy Powsz. Tow. Elektr. . .	Krak. Przedm. 16/18	61-60	Sprzedaż maszyn do pisania syst. „A. E. G."— i przyborów do nich. — Dział naprawy maszyn do pisania syst. A. E. G.
84	Szeinman L.	Marszałk. 125	99-78	Skład aparatów i narzędzi elektro-dentystycznych.
85	Szeinman M., inż	Szopena 1	304 64	Biuro elektrotechniczne i skład.
86	Szereszewski, Baumberg i S-ka	Elektoralna 5	140-80	Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych hurtowa i detaliczna.
87	Szpotański K., i S-ka, S. A., Fabryka Aparatów Elektrycznych	Kałuszyńska 4	90-43, 90-65	Wytwórnia **aparatów wysokiego napięcia:** wyłączniki olejowe, odłączniki, rożki odgromnikowe, cewki dławnikowe i t. d. **Aparatów niskiego napięcia:** skrzynki motorowe, wyłączniki nożowe, wyłączniki trójkątgwiazda, sworznie bezpiecznikowe, wstawki topikowe, bezpieczniki słupowe, rożki odgromnikowe i t. d. Materjały izolacyjne, płyty, części fasonowe prasowane, lakiery izolacyjne.
88	Trojecki J.	Zielna 27	35-89	Skład artykułów elektrotechnicznych.
89	Trojecki F., inżynier . . .	Królewska 49	166-13	Skład artykułów elektrotechnicznych.
90	„Tytan", Fabryka Aparatów i Elementów, inż. Bronisław Rejchman	Tamka 14	10-64	Wytwórnia ogniw galwanicznych, baterji do latarek i do radjotelefonji oraz wyrób latarek elektrycznych.
91	Wróblewski i Binzer, inż., właśc. inż. A. Binzer. .	Nowy Świat 57	35-40	Instalacje światła i siły, sygnalizacja.
92	Zakłady Akumulatorowe syst. „Tudor", S. A. . .	Złota 35	404-94, 17-45	Fabryka akumulatorów.
93	Zaborowski i S-ka, Sp Akc. Przedsiębiorstw Technicznych	Trębacka 10	10-41, 246-34	Budowa i urządzenia młynów, elektrowni, kupno i sprzedaż maszyn i motorów.
94	Zienkiewicz Franciszek . .	Mokotowska 27	—	Zakład instalacyjny.
95	Zjednoczona Fabryka Żarówek S. A.	Nowowiejska 13	201-07, 60-81, 256-50	Produkcja żarówek elektrycznych.
96	Zygadło S., Legotke W., Biuro Elektrotechniczne . .	Marszałk. 72	76-73	Wykonywanie instalacji elektrycznych — prądów silnych i słabych. Radjotechnika, sprzedaż hurtowa i detaliczna artykułów elektro i radjo technicznych.

Nr. porz.	NAZWA PRZEDSIĘBIORSTWA	Siedziba	Telefony	Zakres działalności
	BĘDZIN			
98	Fabryka Kabli i Drutu, Spółka firmowa	Sielecka 1	60 i 495	Fabrykacja wszelkiego rodzaju przewodników elektrycznych, gołych i izolowanych, jak również drutu miedzianego i linek miedzianych.
	BIAŁA-BIELSKO			
99	Polskie Towarzystwo Akumulatorowe, S. A . . .		2043	a) **wyrób:** 1) akumulatorów ołowianych elektrycznych do oświetlenia, siły, napędu, radja, samochodów, telefonów, telegrafów, lokomotyw elektr. i do innych celów. 2) blachy ołowianej. 3) Wody destylowanej. b) **przetwarzanie:** 1) rozcieńczonego kwasu siarkowego chemicznie czystego i akumulatorowego na każdy stopień Bé. c) **sprzedaż:** własnych wyrobów wyżej wymienionych i części do akumulatorów.
	BYDGOSZCZ			
100	Ciszewski St., inż. i S-ka .	Sobieskiego 10a	11-64	Wytwórnia artykułów elektrotechnicznych, jak: korki, bezpiecz., gniazda bezpiecznikowe, patrony, główki bezp., śruby stykowe, gniazda wtykowe, wtyczki, rozetki, pierścienie odgałęźne, końcówki kablowe.
101	„Kabel Polski" Tow. Akc.	Gdańska 153	1007, 1150	Produkcja kabli i przewodników.
	CIESZYN			
102	„Brown Boveri", S. A. Polskie Zakłady Elektryczne Fabryka	3 maja	120	Silniki elektryczne małe od 0,3 do 18 K. M. i aparaty do nich.
	CZECHOWICE			
103	„Czechowice", Spółka Akcyjna Przemysłu Elektrycznego	Śląsk Cieszyński	2	Fabrykacja materjałów elektrotechnicznych i instalacyjnych.
	GRUDZIĄDZ			
104	„Zwój", Warsztaty Mechaniczne, S-ka z ogr. odp.	Kwiatowa 17	510	Kołki stalowe (dyble) i śrubki do nich, śrubki do metalu, nity.

Nr. porz.	NAZWA PRZEDSIĘBIORSTWA	Siedziba	Telefony	Zakres działalności
	KATOWICE			
105	„Giesche", S. A., Fabryka Porcelany, d. Czuday, przedstawiciel w Warszawie pod f. Ge-Te-We, Marszałkowska 137, tel. 221-87, kier. M. Tuwim	Bogucice	191	Fabryka porcelany elektrotechnicznej.
106	„A. E. G.", Elektrizitäts Aktien Gesellschaft, S. A.	Marjacka 23	173, 174, 175	Sprzedaż hurtowa i detaliczna artykułów i maszyn elektrotechnicznych.
107	Górnośląska Fabryka Kabli i Rur Izolacyjnych, Sp. Akc.	Krakowska 4	21-95	Wyrób rur izolacyjnych (Bergmanowskich).
	KALISZ			
108	Poradowski S., inż. . . .	Kościuszki 20	—	Zakład instalacyjny.
	KRAKÓW			
109	„Elin", S-ka Akc., dla Przemysłu Elektrycznego. Oddział w Warszawie, Nowy Swiat 35/3, tel. 529-65	Św. Anny 1.	1137	Urządzanie instalacji i prowadzenie różnego rodzaju zakładów oświetlających; budowa fabryk, wykonywanie hydrotechnicznych robót, finansowanie spółek i przedsięb. elektrycznych lub podobnych; projektowanie, budowa i prowadzenie kolei elektrycznych i dostarczanie wszystkich do tego potrzebnych urządzeń.
110	Fryling M.	Dunajewskiego 6	—	Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych.
111	Fabryka Kabli, Spółka Akcyjna w Krakowie . . .	Florjańska 32	2237	Wyrób i sprzedaż przewodów izolowanych gołych oraz kabli ziemnych dla niskiego i wysokiego napięcia.
112	Heffner i Berger	Św. Anny 3	41-53	Skład materjałów elektrotechnicznych.
113	Powszechne Towarzystwo Elektryczne, A. E. G. .	Dunajewskiego 3	10-21	Wykonywanie instalacji do siły i światła; sprzedaż artykułów elektrotechnicznych.
114	Akcyjne Towarzystwo Elektryczne, przedtem Sokolnicki i Wiśniewski, S. A.	Dominikańska 3	12-06, 40-81	Zakład instalacyjny, hurtowa sprzedaż artykułów elektrotechnicznych.
	LWÓW			
115	„Elektryczność", Józef Nagórski i S-ka	3 Maja 15	8-78, 11-44	Biuro instalacji słabego i silnego prądu.

Nr. porz.	NAZWA PRZEDSIĘBIORSTWA	Siedziba	Telefony	Zakres działalności
116	„Kontakt, M. Magassy . .	Sykstuska 14	5-80	Wykonywanie instalacji elektrycznych.
117	„Żareg", Małopolska Fabryka Żarówek, Oddział Sprzedaży w Warszawie, pl. Żelaznej Bramy 6, tel. 37 45	Lwowskich Dzieci 25	6-40	Dział „Zareg" regeneracja przepalonych żarówek elektrycznych. Dział „Tantris" fabrykacja nowych żarówek elektrycznych.
	ŁOMŻA			
119	„Erg"	Długa 6	100	Sprzedaż artykułów elektrycznych.
	ŁOWICZ			
120	„Elektrownia Miejska" . .		12, 59, 67	Sprzedaż materjałów instalacyjnych i wykonywanie instalacji elektrycznych dla siły i światła.
	ŁÓDŹ			
121	„Elektrobudowa", S. A. Wytwórnia Maszyn Elektrycznych	Kopernika 56	11-77	Budowa i reparacja silników elektrycznych, prądnic, transformatorów i wszelkich aparatów elektrycznych.
122	Powszechne Towarzystwo Elektryczne	Piotrkowska 165	19-55, 56-53	Wszelkie dostawy i roboty w zakresie prądów silnych.
	PŁOCK			
123	Górniccy St. i J.		110, 87, 148 12, 92	Elektrownia. Wykonywanie instalacji do siły światła i sygnalizacji,— sprzedaż artykułów elektrotechnicznych.
	POZNAŃ			
124	Powszechne Towarzystwo Elektryczne A. E. G. . .	Św. Marcin 41	31-48	Budowa elektrowni, sprzedaż artykułów elektrotechnicznych hurtowa i detaliczna. Wykonywanie instalacji do siły, światła i sygnalizacji. Własne warsztaty.
	PRUSZKÓW			
125	Ścieszka Kazimierz . . .	Bolesława Prusa 32	33	Wykonywanie instalacji elektrycznych, sprzedaż artykułów elektrycznych.
	RADOM			
126	Goldberg J.	Sporna 7	87	Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych.
	SIEDLCE			
127	Oskierko L.	Warszawska 24	83	Wykonywanie instalacji.
	SOSNOWIEC			
128	Gurtzman Tadeusz, inżynier	Piłsudskiego 8	136	Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych, instalacje elektryczne.

Nr porz.	NAZWA PRZEDSIĘBIORSTWA	Siedziba	Telefon	Zakres działalności
129	Ingster Józef, inżynier Sosnowieckie Przedsiębiorstwo Elektotechniczne	Targowa 9	1-13, 11-13	Dostawa do kopalń, hut, fabryk, Zagłębia — materjałów, maszyn i urządzeń elektrycznych. Wykonywanie instalacji do siły i światła.
130	Maleszewski St. i Rudowski W.	3 maja 15	1-66	Sprzedaż artykułów elektrycznych; wykonywanie instalacji elektrycznych.
131	Powszechne Towarzystwo Elektryczne A. E. G. . .	Warszawska 6	76	Wykonywanie instalacji do siły światła i sygnalizacji. Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych.
	WŁOCŁAWEK			
132	„Elektron“	Kościuszki 17	63	Zakład instalacyjny i skład.
133	Walczak S.	3 maja 25	229	Zakład instalacyjny.
134	Unger L.	3 maja 27	—	Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych.
	ŻYCHLIN			
135	„Brown Boveri“, Polskie Zakłady Elektryczne Fabryka		10	Fabryka maszyn i przyrządów elektrotechnicznych w Żychlinie.

LISTA CZŁONKÓW

Oddziału Okręgowego Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych na Województwo Poznańskie i Pomorskie

Nr. bież.	NAZWA PRZEDSIĘBIORSTWA	Siedziba	Nr. telefon.	Zakres działalności
1	A. E. G. Powszechne Towarzystwo Elektryczne, Oddział Poznański	Poznań, Św. Marcin 41	31-48	Dostawa wszelkich materjałów i maszyn elektrotech. oraz wykonywanie instalacji elektr., budowa centrali elektr.
2	„Akumulator" właść. E. Żołubak	Poznań, ul. Podgórna 9	51-38	Warsztat reparacyjny akumulatorów przenośnych oraz ładownia akumulatorów, dostawa i sprzedaż sprzętu akumulatowego oraz zarówek samochodowych.
3	Bogaczyk Andrzej	Skurcz (Pomorze)		Biuro Elektrotechniczne.
4	Brown - Boveri Polskie Zakłady Elektryczne	Poznań, Słowackiego 8	69-02	patrz Centrala w Warszawie.
5	Centrala Budowy Telefonów Idaszak i Walczak	Poznań, pl. Świętokrzyski 4	14-59	
6	Cichy Stanisław	Poznań, ul. Wielka 11	25-07	Zakłady Elektroinstalacyjne.
7	Czerniak Władysław	Poznań, ul. 27 grudnia 19	55-11	Instalacje światła i siły elektr. oraz słabego prądu, Elektromedycyna. Sprzedaż lamp i artykułów elektrotechnicznych.
8	Domagalski Stanisław właść. Helena Domagalska	Poznań, ul. Kantaka 8/9	34-20	Biuro Techniczne.
9	Domagała Mieczysław	Poznań, ul. Słowackiego 18	66-90	Biuro Elektrotechniczne.
10	„Elektra" właść. Eleonora Jasińska	Poznań, Pl. Wolności 14	26-89	Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych
11	„Elekroindustrja" wł. J. Podkowiński	Poznań, ul. 27 grudnia 18	31-33	Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych.
12	„Elektromierz" wł. Adolf Englert	Poznań, ul. Głogowska 53	61-02	Zakłady elektrotechniczne oraz urzędowa wzorcownia liczników.
13	„Elektros" wł. Bronisław Filipiński	Poznań, ul. Szkolna 10	51-75	Zakłady światła, siły, gromochronów i dzwonków.
14	„Elektronja" wł. J. Nijaki . . .	Poznań, ul. Kraszewskiego 30	31-18	Biuro Elektrotechniczne.

Nr. porz.	NAZWA PRZEDSIĘBIORSTWA	Siedziba	Nr. telefon.	Zakres działalności
15	„Elektrotechnik“ wł. Fr. Biskupski	Poznań, ul. Św. Marcin 62	31-08	Biuro Elektrotechniczne
16	„Elka“ wł. Leon Bryze	Poznań, ul. Patr. Jackowskiego 39	68-29	„ „
17	Zjednoczone Przedsiębiorstwa Elektryczne, inżynier H. Gaertig i Spółka	Poznań, ul. Pocztowa 26	35-84 25-82	Budowa Elektrowni. Instalacje elektr. siły i światła. Naprawa maszyn i aparatów elektr. Budowa rozruszników i regulatorów napięcia, oporników regulacyjnych. Budowa aparatów tablicowych jak wyłączniki minimalne, ładownice pojed. i podwójne dla baterji akumulatorowych, przełączniki do aparatów mierniczych. Budowa tablic rozdzielczych dla elektrowni i tablic doświadczalnych dla instytucji naukowych. Budowa urządzeń elekr. do reklamy świetlnej.
18	„Ganz“ Zakłady Elektryczne i Mechaniczne w Polsce S. A. Oddział w Poznaniu	Poznań, ul. Św. Marcin 33	14-13	Z działu elektrycznego: Centrale elektryczne, tramwaje, turbogeneratory, dynamomaszyny, elektromotory, transformatory, liczniki, aparaty wysokiego napięcia i t.p. Z działu mechanicznego: Silniki spalinowe Diesla, turbiny parowe i wodne, silniki benzynowe i naftowe, agregaty benzynowo - elektryczne, postawy walcowe dla młynów, maszyny cegielnia ne, pompy odśrodkowe urządzenia cementowni fabryk i t. p.
19	Günther Karol	Poznań, ul. Przemysłowa 27	29-46	Zakłady elektroinstalacyjne.
20	Gust B.	Gniezno, ul. Dąbrówki 11		Zakłady elektroinstalacyjne.
21	„Helios“ wł. inż. Czesław Załęski	Poznań, ul. Św. Marcin 68	36-99	Artykuły elektrotechniczne. Sprzedaż wyłącznie hurtowa. Własne wyroby: linka antenowa (skręty drutów) różne części radjotechniczne.
22	Jerzy Hirszowski, inżynier składy elektrotechniczne, Oddział w Poznaniu	Poznań, ul. Stary Rynek 48	13-92	Składy elektrotechniczne.
23	Jagodziński Stefan	Poznań, ul. Dąbrowskiego 83	69-67	Warsztat elektromechaniczny, naprawa maszyn i aparatów elektrotechn.

Nr. porz.	NAZWA PRZEDSIĘBIORSTWA	Siedziba	Nr. telefon.	Zakres działalności
24	Kachlicki Aleksander	Poznań, ul. Mielżyńskiego 1	18-54	Instalacje oraz sprzedaż artykułów elektrotechn.
25	Kaczmarek F.	Poznań, ul. Stary Rynek 52	56-03	Biuro Elektrotechniczne.
26	Łysiński Józef, inżynier . . .	Poznań, ul. Wyspiańskiego 4	62-31	Zakłady Elektryczne.
27	Nowakowski A.	Września, ul. Sienkiewicza 23		Biuro Elektrotechniczne.
28	Ogórek M.	Ostrów, Wielkop. ul. Sienkiewicza 8		„ „
29	„Osram" Polska Żarówka, Przedst. E. Zołubak	Poznań, ul. Św. Wojciech 31	17-30	Biuro Elektrotechniczne
30	Pachulski Marcin	Poznań, Plac Wolności 11	11-10	Zakłady elektromedyczne, elektrotechniczne i radjotechniczne.
31	„Philips" Oddział w Poznaniu .	Poznań, ul. Gwarna 16	37-22	patrz Centrala w Warszawie
32	Piełowski J.	Gdynia		Przedsiębiorstwo Elektrotechniczne.
33	Pomorskie Zakłady Elektrotechniczne . . . . . , .	Toruń, ul. Szeroka 2		Przedsiębiorstwo Elektrotechniczne.
34	Poznańskie Towarzystwo Telefonów	Poznań, ul. Jasna 9	69-37 69-41 34-30	Budowa i instalacje urządzeń telefonicznych, budowa radjoodbiorników, hurtowa i detaliczna sprzedaż sprzętu radjotechnicznego i telefonicznego.
35	Pużycki Fr., Zakłady Elektrotechniczne	Poznań, Patr. Jackowskiego 19	65-49	Oświetlenie pałaców, willi etc. Budowa stacji elektr. z przenoszeniem siły, Ustawianie i naprawa prądnic, silników, telefonów, gromochronów. dzwonków elektr. Naprawa oraz szlamowanie baterji akumulatorowych.
36	Sawicki K., Biuro Techiczne . .	Poznań, Działyńskich 6	37-98	Instalacje elektryczne oraz dostawa wszelkich artykułów elektrotechnicznych.
37	Siemens Sp. z o. o.	Poznań, Fredry 12	23-18	patrz Centrala w Warszawie
38	„Strzała" Zakłady Przemysłowe, inż. Ewaryst Namysł w Poznaniu	Poznań, Aleja Marcinkowskiego 20	50-65	1) Wykonywanie wszelkich urządzeń elektrycznych, specjalnie budowa elektrowni. 2) Fabrykacja materjałów instalacyjnych (w organizacji).
39	W. Tomaszewski i S-ka, Fabryka Elementów i Baterji	Poznań, Wenecjańska 6	28-69 31-26	Wytwórni elementów i baterji

Nr. porz.	NAZWA PRZEDSIĘBIORSTWA	Siedziba	Nr. telef.	Zakres działalności
40	I. Tomkowiak	Poznań, Kraszewskiego 3	24-81	Zakłady elektrotechniczne.
41	Inżynier Karol Trompeteur, Zaprzysiężony rzeczoznawca . .	Poznań, Wolnica 3	27-42	
42	Waligórski B., Biuro Elektrotechniczne	Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 10	13-72	Zakłady elektrotechniczne
43	„Wolta" Zakłady Elektrotechniczne	Poznań, ul. Al. Marcinkowskiego 24	41-14	„ „
44	Paweł Wrzesiński, Przedsiębiorstwo Elektroinstalacyjne . .	Poznań, ul. Klasztorna 10		„ „
45	Wilamowski St , Biuro Techniczne	Poznań, ul. Wielka 22	28-52	„ „
46	„Tudor" Zakłady Akumulatorowe, Oddział w Poznaniu	Poznań, ul. Mostowa 4 a	11-67	patrz Centrala w Warszawie
47	„Mechanika" Warsztaty Mechaniczne, W. Kamiński . . .	Krotoszyn, ul. Mickiewicza 1/2		Zakłady elektrotechniczne.
48	H Zgoła, Zakłady Elektrotechn.	Poznań, ul. Podgórna 2 b	33-64	„ „
49	W. Zgoła, Zakłady Mechaniczne	Poznań, ul. Grottgiera 4	62-93	Zakłady elektrotechniczne i fabrykacja drobnych artykułów elektrotechn.
50	L. Zieleziński, Zakłady Elektrotechniczne	Krotoszyn, ul. Florjańska 5		Zakłady elektrotechniczne.
51	„Elektra", wł. Splonskowski . .	Gniezno, ul. Mieczysława 15	2-99	Zakłady elektrotechniczne i radjotechniczne.
52	Kluczyński Józef, Zakłady Elektrotechniczne	Poznań, ul. Wierzbięcice 49	66-02	Zakłady elektrotechniczne.
53	Karamański Stanisław, Zakłady Elektrotechniczne	Września, ul. Kościelna 19		„ „
54	Wentzel Wł., Automomile i Zakłady Elektrotechniczne . . .	Ostrów, Wielk. Wrocławska 14		„ „
55	Gdańskie Tow. Elektr. „Bergmann" T. z o. o.	Poznań, ul. 27 grudnia 5	25-21	Zakłady elektrotechniczne i sprzedaż artykułów elektrotechnicznych.

Nr. porz.	NAZWA PRZEDSIĘBIORSTWA	Siedziba	Nr. telef.	Zakres działalności
	KOŁO BYDGOSKIE			
1	„Palatine Wielkopolski“ Sp. z o. o.	Bydgoszcz, ul. Długa 37	13-43	Sprzedaż artykułów elektrotechnicznych.
2	„Fabryka Artykułów Elektrotechnicznych, inż St. Ciszewski i Ska	Bydgoszcz, ul. Sobieskiego 10 a	11-64	Wyrób artykułów elektrotechnicznych.
3	„Elektra“ wł. Jan Pawlak . . .	Bydgoszcz, ul. Mostowa 8	6-91	Biuro elektrotechniczne.
4	B. Jączkowski	Bydgoszcz, ul. Gdańska 16/17	9-30	„ „
5	Br. Ziętak	Bydgoszcz, ul. Dworcowa 5	3-39	„ „
6	„Radio i Elektrotechnika“, Alojzy Głyda	Bydgoszcz, ul. Gdańska 158	7-38	Biuro radjo i elektrotechniczne.
7	„Światło“, S. Wojciechowski . .	Bydgoszcz, ul. Niedźwiedzia 7	13-45	Instalacje siły i światła.
8	„Elektrotechnika“	Bydgoszcz, ul. Toruńska 181	14-50	Elektro i Radjotechnika.
9	„Ampère“, H. Bredschneider .	Bydgoszcz, Aleje Mickiewicza 4	6-25	Instalacje siły i światła, jak i też prądu słabego, reparacja maszyn etc.
10	Warsztaty Precyzyjno Mechan. i Optyczne, Krzymień i Paszke	Bydgoszcz, ul. Chrobrego 13		Wyrób wszelkich części, wchodzących w zakres zawodu precezyjno-mechanicznego oraz części do radjo i elektrotechniki.
11	Zakłady Radiotechniczne, inż. R. i T. Jankowscy	Bydgoszcz, ul. Śniadeckich 2	11-07	Wytwórnia radjoaparatów, głośników i handel radjosprzętem.
12	„Bemi“ Zakłady Elektryczne . .	Bydgoszcz, ul. Św. Trójcy 10	7-41	Warsztaty elektromechaniczczne.
13	„Kabel Polski“	Bydgoszcz, ul. Gdańska 153	10-07	Fabryka kabli i przewodników elektrycznych.
14	I. F. Patecki	Bydgoszcz, ul. Jackowskiego 31	17-55	Zakłady elektryczne.
15	„Siemens“ Oddział w Bydgoszczy	Bydgoszcz, ul. Dworcowa 61	5-71 6-77	Biuro techniczne. Przedsiębiorstwo instalacyjne.
16	I. Świetlik	Bydgoszcz, ul. Gdańska 31/32	1-07	Biuro elektrotechniczne.
17	„Tudor“ Zakłady Akumulatorowe Oddział Bydgoski	Bydgoszcz, ul. Błonie 7		
18	Strzelczyk Władysław	Bydgoszcz, ul. Hotel pod Orłem	96 i 95	Biuro elektroinstalacyjne.

LISTA

Członków Oddziału Okręgowego Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych na Województwo Łódzkie.

Nr. bież.	NAZWA PRZEDSIĘBIORSTWA	Siedziba	Nr. telefon.	Zakres działalności
1	„Lux" Bankier J., inż.	Piotrkowska 131	24-28	Sklep i składy.
2	Bolkowski E., inż.	Narutowicza 36	14-38	Biuro instalacyjne.
3	Borkowscy B-cia . . . . . , .	Piotrkowska 125	44	Składy elektrotechniczne.
4	„Brown Boveri", Polskie Zakłady Elektr. Oddział w Łodzi . .	Piotrkowska 113	33-80	Instalacje siła, światła, i sygnalizacji. Sprzedaż maszyn i artykułów elektrotechnicznych.
5	Drutowski i Imass, inż.	Piotrkowska 255	38-96	Fabryka aparatów elektrycznych.
6	„Dynamo", inż. Rubinstejn . .	Piotrkowska 85	8-27	Biuro, instalacje, i sklep.
7	„Elektrobudowa", S. A. . . .	Kopernika 56	11-77	Fabryka silników i transformatorów elektrycznych.
8	„Elektron", J. i M. Hammer, inż.	Sienkiewicza 39	24-47	Składy i sklep.
9	„Ferro-Electricum"	Piotrkowska 123	11-69	Składy elektrotechniczne.
10	Fuchs A.	Piotrkowska 27	52-01	Sklep i składy.
11	Gotlibowski H.	Zgierska 30 a		Składy elektrotechniczne.
12	Hadzian F.	Ewangielicka 2	29-22	Biuro instalacyjne.
13	Higier T., inż.	Andrzeja 42	11-37	Przedstawicielstwa.
14	Hupert J.	Zawadzka 10	42-41	Składy elektrotechniczne i sklep.
15	Hurwicz Leon, inż	Wschodnia 36	41 95	Biuro instalacyjne.
16	Jasiński E., inż.	Sienkiewicza 34	55-70	„ „
17	Koziorowski St.	Piotrkowska 112	6-26	Biuro instalacyjne i składy.
18	Kostenko J., inż. i Gelert J. . .	Piotrkowska 94	51-40	Biuro instalacyjne i sklep.

Nr. bież.	NAZWA PRZEDSIĘBIORSTWA	Siedziba	Nr. telefon.	Zakres działalności
18	Kummer E.	Pusta 7	13-63	Biuro instalacyjne i fabryka.
20	Lebenhaft i Ska, inż.	Piotrkowska 104	21-53	Biuro instalacyjne.
21	Leiserowicz Aleksander, inż. . .	Kościuszki 27	18-76	„ „
22	„Światło i Siła“, Lew B., inż. .	Piotrkowska 25	23-72	„ „
23	Meister A. i S-ka	Piotrkowska 165	24-61	Składy elektrotechniczne i sklep.
24	„Philips“, S. A.	Piotrkowska 105	1-88	Oddział fabryczny.
25	Reicher J., inż. i S-ka	Południowa 28	30-00	Biuro instalacyjne.
26	„Technika“	Narutowicza 44	14-37	Składy.
27	Teichmann i Mauch	Piotrkowska 240	13-62	Biuro instalacyjne.
28	Weller i Praszkier	Wólczańska 75	59-62	„ „

LISTA CZŁONKÓW

Stowarzyszenia Przemysłowego Instalatorów Elektrotechnicznych
we Lwowie, ul. Kościuszki 6

jako Oddziału Okręgowego P. Z. P. E. na Województwa
Lwowskie, Stanisławowskie i Tarnopolskie

ZARZĄD:

Prezes: Domiczek Karol

Wice-Prezes: Bielecki Ludwik
„ „ Inż. Podsoński Franciszek

Członkowie: Inż. Dobrzański Stefan
Kobyliwker Stanisław
Nagórski Józef
Oleksin Michał

Zastępcy: Apisdorf Wilhelm
Lachman Józef
Peschak Józef
Witkowski-Kiszner Teodor

Akcyjne Towarzystwo elektryczne	Instalacje elektryczne		pl. Trybunalski 1
Altenberg Maurycy, inżynier . .	„		ul. Nabielaka 37 a
Agid Maurycy	„		„ Zygmuntowska 15
Apisdorf Wilhelm	„		„ Bartosza Głowackiego 9
Appelberg Ozjasz	„		„ Krasickich 20
Babijczuk Franciszek	„		„ Zamartynowska 3
Balko Tadeusz, inżynier . . .	„	„Auto-elektra“	Pasaż Mikolascha
Baran Dawid	„	„Energja“	ul. Stanisława 6
Bardach Izydor	„		„ Rzeźnicka 9
Bedlewicz Romuald	Inst. elektryczne i warszt. mech.		„ Leona Sapiehy 27
Bergman Mojżesz	Instalacje elektryczne		„ Sykstuska 10
Beschloss Józef, inżynier . . .	„	„Technika“	„ Lenartowicza 12
Bielecki Ludwik	Inst. elektryczne i warszt. mech.	„Om“	„ Legjonów 3
Besen Fryderyk	Instalacje elektryczne		„ Wolność 3
Blaukopf T. Szymon	„		„ Pułaskiego 4
Decorde Jan	„		„ Zyblikiewicza 29
Dobrzański Stefan, inżynier . .	„		pl. Marjacki 4
Domiczek Karol	Inst. elektryczne i warszt. mech.		ul. Kościuszki 6
Dresdner Adolf	Instalacje elektryczne		„ Słowackiego 14
Eidler Asriel	„	„Hektowat“	„ Legjonów 5
Ekes Adolf	„	„Błyskawica“	„ Głęboka 1
Ekes Ludwik	„		„ Leona Sapiehy 6
„Elektromonter“, Związek współdzielczy	„		„ Czarnieckiego 3
Falbel Herman Oskar	„		„ Słoneczna 4
Fedyszyn Jan	„		„ Kleparowska 11
Fryze Stanisław, dr. inżynier, prof. Politechniki	„		„ Tarnowskiego 96
Hüss Henryk	„	„Magnet“	Rynek 29
Keller Maurycy	„	„Elektrotechnika“	Pasaż Andriollego
Kiwitz Szymon	„	„Elektron“	ul. Leona Sapiehy 5
Kobyliwker Stanisław	„	„Edison“	„ Zielona 2
Kopczyński Ludwik	„		„ Trzeciego Maja 11
Kozłowski Józef Mieczysław . .	„		„ Łyczakowska 3
Kurowicz Jan Franciszek . . .	„		pl. Marjacki 9
Kwiatkowski Michał	„		ul. Dunin Borkowskich 12
Lachmann Józef Jan	„	„Watt“	„ Źródlana 5
Lachmann Włodzimierz	„		„ Piekarska 1
Leimberg Leon	„		pl. Smolki 4
Lesiuk Jan	„		„ Trzeciego Maja 17
Leśniakowski Stanisław . . .	„		„ Lelewela 17
Lewicki Jan Józef	„	„Prądnica“	„ Chorążczyzna 10
Mehl Marek, inżynier	„		„ Świętokrzyzka 4
Nagórski Józef	Inst. elektryczne i warszt. mech.		„ Zygmuntowska 15
Nestel Zygmunt	Instalacje elektryczne i warsztaty mechaniczne	„Elektryczność“	„ Trzeciego Maja 15
			„ Brajerowska 12

Oleksin Michał.	Instalacje elektryczne i warszt. mechaniczne		ul. Wałowa 19
Peschak Józef	Instalacje elektryczne	„Twornik“	„ Akademicka 23
Piasecki Bronisław	„		„ Szumlańskich 10
Piotrowski Oskar, inżynier . .	„		„ Piłsudskiego 11
Podłuski Zygmunt	„		„ Halicka 1
Podsoński Zyg. Franciszek, inżynier, prof. szkoły przemysłow.	„		„ Bourlarda 3
Polowy Stefan , ...	„		„ Chorążczyzna 14
Polskie Zakłady Siemens . . .	Inst. elekryezne i warszt. mech.		„ Jagiellońska 7
Polski Związek przeds. techniczn. i handel	Inst. elektryczne i warszt. mech.		„ Gródecka 2
Pomykało Wincenty	Instalacje elektryczne	„Prąd“	„ Łyczakowska 112
Rozmus Michał	Inst. elektryczne i warszt. mech.		„ Bielowskiego 3
Salamon Edmund	Inst. elektryczne i warszt. mech.	„Kontakt“	„ Sykstuska 14
Schein Albert	Instal. elektryczne		„ Grodzickich 9
Sikora Karol	„		„ Jałowiec 17
Strassberg Maurycy	„		pl. Marjacki 9
Szpilecki Jan	Inst. elektryczne i warszt. mech.		ul. Kopernika 14
Szafnicki Stanisław, inżynier . .	Instytucje elektryczne		„ Batorego 36
Thau Mechel	„	„Elektrolit“	„ Kołłątaja 10
Tranda Witold	Inst. elektryczne i warszt. mech.		„ Podlewskiego 2
Trupijów Teodor	Instal. elektryczne		„ Piekarska 57
„Volta“	„		Pasaż Hausmana
Wałukiewicz Zygmunt	Inst. elektryczne i warszt. mech.		ul. Bourlarda 4
Witkowski-Kiszner Teodor . .	Instalacje elektryczne	„Faza“	„ Skarbkowska 5
Zech Maurycy	„	„Amper“	„ Ormiańska 16
Zier Dawid	„	„Agregat“	„ Gródecka 46
Żarski Aleksander	Inst. elektryczne i warszt. mech.		„ Kopernika 16

ZAMIEJSCOWI.

Blitz v. Kugelmass Dawid . . .			Drohobycz
Lorenz Stanisław			„
Łuczyński Stanisław			„
Repa Franciszek			„
Sawka Józef			„
Turnschein v. Kriegel Oljasz . .			„
Żankowski Jan			„
Suffczyński Juliusz, inżynier . .			Krosno
Klimczak Mikołaj			Lisko — Ustrzyki dolne
Blumenfeld Jakób			Przemyśl
Langer Michał			„
Unger Maks			„
Drozd Józef			Rzeszów
Kolber Mendel			Sanok
Łopuszyński Ignacy			Tustanowice

STATUT
Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych

I. CELE ZWIĄZKU.

§ 1.

Polski Związek Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych ma na celu:

a) popieranie i rozwój przemysłu i handlu elektrotechnicznego w Państwie Polskiem,

b) reprezentację i obronę interesów przemysłu i handlu elektrotechnicznego, zrzeszonego w Związku.

§ 2.

Siedzibą Związku jest m. st. Warszawa. Działalność Związku rozciąga się na całą Rzeczpospolitą Polską z zachowaniem miejscowych praw o stowarzyszeniach.

II. DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZKU.

§ 3.

Dla osiągnięcia celów, wskazanych w par. 1, Związek z zachowaniem obowiązujących praw i przepisów:

a) bada warunki pomyślnego rozwoju przemysłu i handlu elektrotechnicznego;

b) opracowuje i przedstawia władzom wnioski, dotyczące ogólnych interesów przemysłu i handlu elektrotechnicznego,

c) popiera moralnie i materjalnie wszelkie przedsięwzięcia, zmierzające do utrwalenia dobrobytu przemysłu i handlu elektrotechnicznego, a także i pracujących w tym przemyśle i handlu;

d) zapewnia członkom pomoc w regulowaniu stosunków z pracownikami i wzajemnie między sobą;

e) urządza na żądanie stron Sądy Polubowne dla rozwiązywania wszelkich zatargów pomiędzy właścicielami przedsiębiorstw elektrotechnicznych, a także w miarę możności wspólne Sądy Polubowne z pracownikami dla rozpoznawania sporów i zatargów między zrzeszonemi przedsiębiorstwami, a pracownikami;

f) zapewnia w miarę możności pomoc prawną we wszystkich stosunkach, dotyczących zrzeszonych przedsiębiorstw;

g) organizuje perjodyczne zjazdy przedsiębiorców i rzeczoznawców w celu omawiania spraw, mających związek z przemysłem i handlem elektrotechnicznym;

h) urządza księgozbiory, laboratorja, konkursy, kursy zawodowe, popiera prace naukowe, wydawnictwa i pisma zawodowe, w ogólności przedsiębierze wszystkie kroki, zmierzające do zabezpieczenia interesów materjalnych i moralnych zrzeszonych przedsiębiorstw i pracujących;

i) współpracuje z pokrewnemi zrzeszeniami gospodarczemi.

III. SKŁAD ZWIĄZKU.

a) CZŁONKOWIE

§ 4.

Związek składa się z członków honorowych, rzeczywistych i korespondentów.

§ 5.

Honorowym członkiem Związku może być osoba lub przedsiębiorstwo, które położyło specjalne zasługi dla rozwoju przemysłu lub handlu elektrotechnicznego i zaznaczyło w ten sposób wybitną działalność w życiu gospodarczem kraju.

O zaliczeniu w poczet członków honorowych decyduje Walne Zebranie na wniosek Rady Związku.

§ 6.

Członkiem rzeczywistym Związku może być każde przedsiębiorstwo elektrotechniczne, przemysłowe lub handlowe, w osobie właściciela lub jego pełnomocnika, przyjęte przez Zarząd Związku na wniosek Komisji Kwalifikacyjnej. Przedsiębiorstwa, należące do spółek, reprezentowane są w Związku przez upełnomocnionego delegata. Nazwisko przedstawiciela każdego przedsiębiorstwa winno być komunikowane na piśmie Zarządowi Związku przy przystąpieniu danego przedsiębiorstwa do Związku. W następstwie Zarząd Związku winien być zawiadomiony o każdej zmianie reprezentanta przedsiębiorstwa.

§ 7.

Właściciel przedsiębiorstwa lub zarząd spółki, pragnący przystąpić do Związku, podpisuje deklarację, w której poddaje się wszystkim przepisom statutu.

§ 8.

Każde zrzeszone przedsiębiorstwo wnosi tytułem składki rocznej na potrzeby Związku opłatę, zależną od kategorji, do której zostanie zaliczone przez Komisję Kwalifikacyjną.

§ 9.

Rzeczywisty członek Związku może być wykreślony przez Radę Związku w następujących wypadkach:

a) na własne żądanie;
b) w razie nieuiszczenia w terminach przez Radę Związku, określonej składki stałej;
c) w razie likwidacji lub bankructwa przedsiębiorstwa;
d) w razie szkodliwej dla Związku działalności, przez niewykonanie uchwał, przez Związek powziętych;
e) na mocy wyroku Sądu Związkowego.

§ 10.

Każdemu członkowi Związku przysługują następujące prawa:

a) korzystanie ze wszystkich urządzeń i świadczeń Związku,
b) uczestniczenie na wszelkich walnych i odczytowych zebraniach Związku;
c) składanie wniosków Zarządowi Związku;
d) czynne i bierne prawo wyborcze do organów i władz Związku;
e) umieszczenie na blankietach, reklamach i wyrobach napisu: „Członek Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrotechniczych", jeżeli firma przynajmniej rok jeden jest członkiem Związku i należycie wywiązała się z zobowiązań względem organizacji.

§ 11.

Zrzeszone przedsiębiorstwo nie ma prawa wystąpić ze Związku inaczej, jak za uprzedniem na pół roku naprzód zgłoszeniem na piśmie odnośnej deklaracji i po zapłaceniu zaległych składek zarówno jak i za półroczny okres od chwili zgłoszenia powyższej deklaracji.

§ 12.

Członkiem korespondentem może być osoba, współpracująca ze Związkiem w kraju lub zagranicą, na skutek postanowienia Rady Związku.

b) SEKCJE.

§ 13.

Dla bliższego omawiania spraw zawodowych członkowie Związku mogą tworzyć sekcje specjalne jak: Sekcja Wytwórców, Składników, Instalatorów i t. p.

Sekcje rządzą się wewnętrznie regulaminem, zatwierdzonym przez Radę.

Członkowie Sekcji wybierają ze swego grona Zarząd Sekcji.

Zarząd obowiązany jest do składania perjodycznych sprawozdań z działalności Sekcji Zarządowi Związku, względnie Oddziału.

Na zewnątrz Sekcja występować może tylko za pośrednictwem Zarządu Związku, względnie Oddziału.

c) ODDZIAŁY OKRĘGOWE ZWIĄZKU I KOŁA MIEJSCOWE.

§ 14.

W każdem województwie Państwa, na żądanie przynajmniej 5-ciu firm może być za zgodą Rady Związku zawiązany Oddział Okręgowy Związku, rządzący się niniejszym statutem i regulaminami zewnętrznymi, uchwalonymi przez Radę Związku.

Członek Oddziału Okręgowego staje się członkiem Związku.

§ 15.

Wysokość składek w oddziałach zatwierdza Rada Związku na wniosek Oddziału z tem zastrzeżeniem, że składki te nie mogą być wyższe od składek, pobieranych w Warszawie.

§ 16.

Oddział Okręgowy stanowi jednostkę autonomiczną w zakresie swych praw terytorjalnych. Na dorocznem Zebraniu Ogólnem Zarząd Okręgowy przedstawia kandydatów do Rady Związku, delegatów na Walne Zebranie, przedkłada budżet Oddziału i składa sprawozdanie z działalności Okręgu.

§ 17.

Zarząd Oddziału Okręgowego względem kandydatów na członków Związku spełnia funkcje Komisji Kwalifikacyjnej.

§ 18.

Oddział Okręgowy prowadzi oddzielną rachunkowość, przedstawia roczne sprawozdanie Radzie Związku i wnosi na wspólne cele Związku do Centrali w Warszawie część wpływów ze składek członkowskich, stosownie do porozumienia z Radą Związku.

§ 19.

Oddział Okręgowy Związku może tworzyć w swoim Okręgu Koła Miejscowe. Koło Miejscowe wybiera z grona swych członków Zarząd Koła, który jest obowiązany do składania perjodycznych sprawozdań z działalności Koła — Zarządowi Okręgowemu.

IV. FUNDUSZE ZWIĄZKU.

§ 20.

Fundusze Związku stanowią:

a) składki stałe członków rzeczywistych;
b) ofiary i zapisy w gotowiźnie lub przedmiotach;
c) dochody z agend, założonych przez Związek.

§ 21.

Stałe składki członków rzeczywistych ustanawia corocznie Walne Zebranie, stosownie do budżetu, przedstawionego przez Radę, z uwzględnieniem par. 15-go odnośnie do Oddziałów Okręgowych.

Uwaga: Wysokość składek na r. 1927 została ustanowiona:
Dla członków I-ej kat. — Zł. 100. — miesięcznie,
Dla członków Ia-ej kat. — Zł. 50. — miesięcznie,
Dla członków II-ej kat. — Zł. 30. — miesięcznie,
Dla członków III-ej kat. — Zł. 10. — miesięcznie,

V. WŁADZE ZWIĄZKU.

§ 22.

Władzami Związku są:
a) Walne Zebranie członków;
b) Rada Związku;
c) Zarząd;
d) Komisja Rewizyjna;
e) Komisja Kwalifikacyjna;
f) Sąd Związkowy.

A. WALNE ZEBRANIE.

§ 23.

Walne Zebrania mogą być zwyczajne i nadzwyczajne.

Zwyczajne zebranie zwołuje Zarząd co roku nie później, jak w miesiącu marcu.

Zebrania nadzwyczajne zwoływane są na mocy decyzji Zarządu, na żądanie Rady, Komisji Rewizyjnej, lub 20 członków Związku z wymienieniem spraw, podlegających rozpatrzeniu, — w ciągu trzech tygodni.

O walnem Zebraniu wraz z wymienieniem porządku obrad zawiadamia Zarząd listami poleconemi lub za pokwitowaniem przynajmniej na dwa tygodnie przed terminem Zebrania, lub też ogłasza w dwóch najpoczytniejszych organach prasowych.

Członków prowincjonalnych, należących do Oddziałów, Zarząd zawiadamia za pośrednictwem Zarządu Okręgowego.

§ 24.

Walne Zebranie składa się ze wszystkich członków Związku. Członkowie, opłacający składkę 1-ej kat., posiadają trzy głosy, drugiej kat. — dwa głosy, trzeciej kat. — jeden głos.

§ 25.

Zrzeszone przedsiębiorstwa są reprezentowane na Walnem Zebraniu przez upoważnionych do głosowania przedstawicieli, których nazwiska winny być zgłoszone uprzednio Zarządowi Związku.

Pozatem głosowanie przez pełnomocników jest niedopuszczalne.

§ 26.

Walne Zebranie uważa się za prawomocne bez względu na liczbę uczestników.

§ 27.

Każdy członek Związku może zgłaszać wnioski na Walne Zebranie za pośrednictwem Zarządu. Wniosek samoistny winien być złożony na piśmie ne później, jak na 7 dni przed terminem Walnego Zebrania.

§ 28.

Do atrybucji Walnych Zebrań należy:

a) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za rok ubiegły, oraz preliminarza dochodów i wydatków na rok następny;
b) wybór członków Rady, Komisji Rewizyjnej, Komisji Kwalifikacyjnej i Sądu Związkowego;
c) decydownie w ostatecznej instancji we wszystkich sprawach Związku:
d) zatwierdzenie ustanawianych przez Radę Związku Oddziałów Okręgowych i Kół Miejscowych Związku;
e) zatwierdzanie ustanawianych przez Radę: Sekcji, Komitetów, Komisji, Delegacji i t. p. organów Związku;
f) przyjmowanie zaproponowanych przez Radę Związku członków honorowych;
g) zmiana statutu;
h) rozwiązanie Związku.

§ 29.

Uchwały Walnych Zebrań zapadają prostą większością głosów, głos przewodniczącego przeważa. W sprawach, odnoszących się do zmiany statutu, uchwały zapadają większością $^2/_3$ głosów obecnych na zebraniu.

§ 30.

Walne Zebranie otwiera prezes Rady lub jego zastępca, obradami zaś kieruje obrany przez obecnych przewodniczący, który wraz z zaproszonymi przez siebie sekretarzem i asesorami podpisuje protokuł.

B. RADA ZWIĄZKU.

§ 31.

Rada Związku składa się:

a) z 12 członków miejscowych, zamieszkałych stale w Warszawie, wybieranych przez Walne Zebranie na lat trzy;
b) z delegatów Oddziałów Okręgowych po jednem delegacie z każdego Oddziału, liczącego do 20 członków, przy większej zaś liczbie po jednym delegacie na każdych 20 członków, wybieranych również przez Walne Zebranie na lat trzy.

§ 32.

Co roku ustępuje $^1/_3$ część członków Rady, w pierwszych dwuch latach przez losowanie, później wg. starszeństwa wyboru.

Ustępujący członkowie Rady mogą być ponownie wybrani.

§ 33.

Rada wybiera corocznie ze swego grona: Prezesa, jego zastępcę i sekretarza, oraz dwuch członków do Zarządu.

§ 34.

Posiedzenia Rady odbywają się przynajmniej raz na kwartał.

Posiedzenie jest prawomocne, gdy bierze w niem udział prezes lub jego zastępca, oraz 6-ciu członków Rady.

Uchwały zapadają prostą większością głosów, w razie równości przeważa głos przewodniczącego.

§ 35.

W zakres czynności Rady wchodzi:

a) ustalanie programu działalności Związku;
b) wybór członków Zarządu;

c) zakładanie Oddziałów Związku, Kół Miejscowych, oraz Sekcji specjalnych;
d) zatwierdzanie regulaminów dla Oddziałów, Kół i Sekcji, oraz instrukcji, normujących wewnętrzne stosunki Związku;
e) zwoływanie zjazdów i zakładanie instytucji, przewidzianych w § 3 p. — g. i h;
f) zatwierdzanie instrukcji dla Zarządu;
g) decyzja w sprawach, dotyczących nabycia, zbycia lub obciążenia nieruchomości Związku;
g) decyzja w sprawach, dotyczących nabycia, zbycia lub obciążenia nieruchomości Związku;
h) usuwanie członków;
i) rozstrzyganie zażaleń na postanowienia Zarządu.

C. ZARZĄD ZWIĄZKU

§ 36.

Bezpośrednie prowadzenie wszystkich spraw Związku należy do Zarządu.

§ 37.

W skład Zarządu wchodzą: prezes, jego zastępca, sekretarz Rady oraz dwaj członkowie, wybierani przez Radę ze swego grona na rok jeden prostą większością głosów.

§ 38.

Zarząd odbywa swe posiedzenia przynajmniej raz na miesiąc, a w razie potrzeby i częściej, wg. uznania prezesa. Dla ważności posiedzenia niezbędną jest obecność prezesa lub jego zastępcy i dwuch członków Zarządu.

Uchwały zapadają prostą większością głosów.

§ 39.

Do czynności Zarządu należy:
a) rozporządzanie środkami Związku w ramach budżetu, uchwalonego przez Walne Zebranie;
b) sporządzanie sprawozdań rocznych i preliminarzy budżetowych; (rok sprawozdawczy trwa od 1 stycznia do 31 grudnia);
c) reprezentowanie Związku wobec władz i osób trzecich;
d) wykonywanie uchwał Walnego Zebrania i Rady;
e) prowadzenie korespondencji;
f) piecza nad majątkiem Związku i prowadzenie ksiąg rachunkowych wg. zasad i zwyczajów buchalteryjnych;
g) przyjmowanie członków Związku;
h) zawieszanie w czynnościach członków Związku do najbliższego posiedzenia Rady;
i) zwoływanie Walnych Zebrań;
k) zawieranie wszelkiego rodzaju umów.

§ 40.

Akty hipoteczne i notarjalne, kontrakty, umowy, wszelkiego rodzaju zobowiązania, plenipotencje, czeki, podpisuje dwuch członków Zarządu. Zwykłą korespondencję w imieniu Związku podpisuje prezes lub jego zastępca, lub też osoba, upoważniona przez Zarząd.

D. KOMISJA REWIZYJNA.

§ 41.

Do sprawozdania i bilansu, a także ksiąg Związku, Walne Zebranie wybiera corocznie Komisję Rewizyjną, składającą się z trzech członków, nienależących do składu Rady.

Komisja Rewizyjna jest obowiązana przed Walnem Zebraniem sprawdzić księgi i dowody i złożyć stosowne oświadczenie Zarządowi. Opinję Komisji Rewizyjnej Zarząd obowiązany jest przedstawić Walnemu Zebraniu. Niezależnie od tego Komisja Rewizyjna może w każdym czasie dopełnić sprawdzenia ksiąg i kasy..

E. KOMISJA KWALIFIKACYJNA.

§ 42.

W celu kwalifikowania kandydatów na członków Związku, Walne zebranie wybiera na rok jeden ze swego grona pięciu członków Komisji Kwalifikacyjnej.

§ 43.

Komisja Kwalifikacyjna jest obowiązana zbadać kwalifikacje moralne i materjalne kandydata i oznaczyć kategorję składki, którą kandydat po przyjęciu na członka będzie obowiązany płacić, i opinję swą przedstawić Zarządowi.

Komisja Kwalifikacyjna ma prawo wydawania opinji o przeniesieniu kandydata z jednej kategorji do innej.

F. SĄD ZWIĄZKOWY.

§ 44.

W razie różnicy zdań między Komisją Kwalifikacyjną a Zarządem decyduje Rada.

W celu rozstrzygania sporów w drodze polubownej między członkami w myśl § 3-go p. e., ustanowiony jest Sąd Związkowy.

Członków Sądu Związkowego w liczbie 8 osób obiera Walne Zebranie na rok jeden.

§ 45.

Sąd Związkowy może rozstrzygać sprawy pomiędzy członkiem i niecłonkiem Związku, o ile obie strony wyrażają na to zgodę.

§ 46.

Sprawy do Sądu Związkowego mogą wpływać li tylko za pośrednictwem Zarządu Związku.

§ 47.

Wyroki Sądu Związkowego są bezapelacyjne.

VI. ROZWIĄZANIE ZWIĄZKU.

§ 48.

Rozwiązanie Związku może nastąpić nie inaczej, jak na skutek uchwały Walnego Zebrania, specjalnie dla rozpatrzenia tej sprawy zwołanego. Na zebraniu tem winny być reprezentowane przynajmniej $^2/_3$ wszystkich głosów Związku.

§ 49.

Uchwała o rozwiązaniu Związku winna zapaść większością $^3/_4$ głosów obecnych.

§ 50.

W razie powzięcia prawomocnej uchwały o rozwiązaniu Związku, Walne Zebranie wybiera z grona członków Komisję Likwidacyjną, z 5-ciu osób złożoną, i udziela jej dyrektyw, co do terminu i sposobu likwidacji Związku oraz co do przeznaczenia posiadanego przez Związek majątku.

II.

CZĘŚĆ INFORMACYJNA

SPIS

instytucyj i osób, uprawnionych do legalizacji liczników elektrycznych

Nr. p.	Nazwa instytucji lub imię i nazwisko	Numer i data uprawnienia	Znak instytucji	Nazwisko kierownika pracowni	Zakres działania dla Prądu stałego do		Prądu zmiennego jednofaz. do		Prądu wielofaz. do	
					Amp.	Wolt	Amp.	Wolt	Amp.	Wolt
1	Elektrownia Warszawska ul. Foksal 11	25.VI.1925 Nr. 25 951.1	1. J. U. 2.	Inż. Bolesław Jabłoński			800	5000	800	5000
2	Magistrat m. st. Warszawy	25.VI.1925 Nr. 25.I 1102.1	1. J. U. 1.	Inż. Stefan Siemaszko			100	220	100	220
3	Elektrownia Okręgowa w Zagłębiu Dąbrow. S. A. Sosnowiec, ul. Sienkiewicza 9	17.VII 1925 Nr. 25.I 1138.5	5. J. U. 2.	Inż. Jerzy Rędzierski			60	220	60	220
4	Państwowa Fabryka Zw. Azotowych w Chorzowie	10.VIII.1925 25.I 920 7 22.IV.26 26.II.929.1	5. J. U. 1.	Inż. Romuald Wittek	100	250	400	600	400	600
5	Inż. Stefan Siemaszko w Warszawie, ul. Sienna 45, m. 33	14.IX.1925 25.II 1625.1	1. J. U. 3.	Inż. Stefan Siemaszko	50	440	100	220		
6	Elektrownia Miejska w Krakowie, Dajwór 27	31.X 1925 25.II 1633.1	3. J. U. 1.	Inż. Zygmunt Francki	300	500	400	500		
7	Magistrat m. Grodna	27.X.1925 Nr. 25. I 1741.3	6. J. U. 1.	Kazimierz Rorbutowicz	300	500				
8	Białostockie Tow. Elektryczności S. A. Białystok	11.XI.1925 Nr. 25.II 1961.9	1. J. U. 4.	L. Książkiewicz			200	500	200	500
9	Stowarzyszenie Dozoru Kotłów w Poznaniu, Ogrodowa 11	12.XII.1925 Nr. 25.II 2282.5	4. J. U. 1.	Inż. Jan Badyda	600	500	400	600		
10	Adolf Englert, właściciel przedsięb. elektryczn. „Elektromierz" w Poznaniu, ul. Głogowska 53	9.I.1926 Nr. 25.II 1662.7	4. J. U, 2.	Adolf Englert	500	500				
11	Elektrownia Miejska w Cieszynie, ul. Mostowa 2	26.I.1926 Nr. 26.II 34.1	5. J. U. 3.	Inż. Paweł Dombke			200	500	200	500
12	Radomskie Towarzystwo Elektryczne w Radomiu, ul. Długa 16	20.II.1926 Nr. 26.II 282 3 17.VI.27	2. J. U. 1.	Antoni Lutyński	5 150	 460				
13	Elektrownia Bielsko-Biała w Bielsku	27.II.1926 Nr. 26.II 198.3 XII.26 Nr. 26.II 1853.5 Nr. 27.II 1303.3	5. J. U. 4.	Inż, Nathan Windholz			240 500	500 600	500	600
14	Zarząd Tramwajów i Elektrowni w Bydgoszczy, ul. Dr. Emila Warmińskiego 16	8.III.1926 Nr. 26.II 540.1 18.V.1926 Nr. 26.II 1103.3	4. J. U. 3.	Inż. Józef Dobrowolski	50 50	220 550				

Nr. p.	Nazwa instytucji lub imię i nazwisko	Numer i data uprawnienia	Znak instytucji	Nazwisko kierownika pracowni	Zakres działania dla Prądu stałego do		Prądu zmiennego jednofaz. do		Prądu wielofaz. do	
					Amp.	Wolt	Amp.	Wolt	Amp.	Wolt
15	Łódzkie Towarzystwo Elektryczne w Łodzi, ul. Targowa 1	1.IV.26 Nr. 26.II 551.5	1. J. U. 5.	Inż. Henryk Wendt			500	3000	500	3000
16	Elektrownia Obwodowa Pomorze w Stockim młynie (p. Pelpin)	11 V.26 Nr. 26.II 1042.1	4. J. U. 4	Inż. Piotr Martyński			200	500	3×200	3×500
17	Miejskie Tramwaje, Elektrownia i wodociągi w Grudziądzu	22.'I.26 Nr. 26.II 1599.5	4. J. U. 7.	Franciszek Okupniak	250	500				
18	Elektrownia Miejska w Poznaniu, ul Grobla 10	22.II.26 Nr. 26.II 1920.9	4. J. U. 5.	Edmund Koenig	300	500				
19	Elektrownia Okręgowa Ligota w Piotrowicach. Poczta Katowice-Ligota	22.II.26 Nr. 26.II 1759.5	5. J. U. 5.	Inż. Fraanciszek Prusiński			400	500	400	500
20	Miejskie Zakłady dla światła i wody w Gnieźnie	22.II.26 Nr. 26.II 1794.7	4. J. U. 6.	Stanisław Lubelski	75	500				
21	Centrala Elektryczna Wyrzysk Nieżychowo p. Białośliwie	22.II.26 Nr. 26.II 2040 1	4. J. U. 8.	Władysław Ratajczak			50	600	50	600
22	Elektrownia i Gazownia w Toruniu, ul. Kopernika 45	29XII.26 Nr. 26.II 1333.5	4. J. U. 9.	Kazimierz Barszczewski	100	600	100	600	100	600
23	Elektrownia Miejska m. Kalisza w Kaliszu	8.I.27 Nr. 26.II 2224.3	1. J. U. 7.	Inż. Ignacy Bujnicki			120	600	120	600
24	Miejskie Zakłady Elektryczne we Lwowie	11.IV.28 Nr. 28.II 99.1	3. J. U. 2.	Stanisław Bogucki			400	600	400	600
25	Towarzystwo Elektryczne Okręgu Częstochowskiego Sp. Akc. w Częstochowie. Skrz. pocztowa 90	21.I.27 Nr. 27.II 68.3	5. J. U. 6.	Inż. Roman Tyszecki			100	600	100	600
26	Oberschlsisches Krafftwerk Sp. Akc. w Chorzowie	21.I.27 Nr. 27.II 149.1	5. J. U. 7.	Inż. Walenty Konieczny			100	440	100	440
27	Elektrownia Okręgowa w Pruszkowie	5.I.28 Nr. 27.II 2133,5	1. J. U. 8.	Inż. Bronisław Sambor			20	300	3×20	3×300

SPRAWOZDANIE *)

z działalności Polskiego Komitetu Elektrotechnicznego

za okres od marca 1927 r. do stycznia 1928 r.

(przygot. na Zebr. Plen. P. K. E. w dn. 25 lutego 1928 r.).

A. Sprawy ogólne i organizacyjne.

Działalność Komitetu w okresie sprawozdawczym obejmowała — stosownie do jego zadania — prace nad polskiemi normami i przepisami elektrotechnicznemi oraz współpracę międzynarodową.

1. SPRAWY PRZEPISOWE.

Prace w dziedzinie przepisów polskich nie posuwały się w takiem tempie, jak to prezydjum Komitetu sobie wyobrażało w ostatniem sprawozdaniu (od 12.III 1927), mówiąc, że okres ustalania metod pracy nad polskiemi przepisami i normami elektrotechnicznemi mamy już za sobą. Wprowadzenie w życie zaprojektowanych i przyjętych na ostatniem zebraniu plenarnem zmian w regulaminie trwało zbyt długo tak, że dopiero niedawno można było przejść na nowe formy organizacji pracy naukowo - technicznej Komitetu. Dążeniem prezydjum jest zorganizowanie stałego biura, któreby prowadziło prace przepisowe na szerszą skalę i przy pomocy specjalistów zaangażowanych na stałe. Obiecane ze strony Ministerjum Robót Publicznych kredyty pozwolą na wprowadzenie tego w życie już od kwietnia 1928 r.

Wobec braku dostatecznych funduszów, prace te prowadzone być mogły tylko w wolniejszem tempie i w sposób dorywczy. Zmniejszenie kredytów Ministerjum Robót Publicznych na ten cel w 1927 r. w stosunku do roku poprzedniego nie mogło również nie wpłynąć na tempo prac przepisowych. W każdym razie zanotować należy zakończenie pewnych prac i przygotowanie, względnie rozpoczęcie innych.

I tak od marca 1927 r. wykończono następujące przepisy wwzględnie normy:

1. Wskazówki niesienia doraźnej pomocy w wypadku porażenia prądem elektrycznym (PPNE — 9).
2. Przepisy budowy i ruchu urządzeń elektrycznych prądu silnego (PPNE — 10).
3. Przepisy na korzystanie z sieci prądu silnego o napięciu niskiem, jako z anten lub uziemień (PPNE — 12).
4. Trzonki do lamp katodowych odbiorczych (PPNE — 14).

Wszystkie te normy zostały złożone IX Zebraniu Plenarnemu PKE do zatwierdzenia.

Pozatem wykończono projekty następujące:

1. Przepisy techniczne na kinematografy.
2. Wtyczki do urządzeń radjotechnicznych.
3. Przepisy na dźwigi elektryczne.
4. Przepisy na żarówki.
5. Przepisy na urządzenia elektryczne w kopalniach węgla.

Prace te zostały już ogłoszone, jako projekty w prasie technicznej, względnie będzie to uczynione w niedługim czasie. O stanie innych prac, względnie o zamierzeniach na przyszłość w tej dziedzinie, będzie mowa w sprawozdaniach z działalności komisji.

Pozatem prezydjum zainicjowało uporządkowanie barw nitek rozpoznawczych w przewodnikach izolowanych i rozdział ich między istniejące krajowe fabryki kabli.

2. WYDAWNICTWA.

W okresie sprawozdawczym prezydjum Komitetu dysponowało kredytami Ministerjum Robót Publicznych, przeznaczonemi na wydawnictwa w większych rozmiarach, niż na prace przepisowe, wobec czego można rozwinąć dosyć wydatnie działalność wydawni-

---

*) Przedruk z № 2 „Sprawozdania i Prace Polskiego Komitetu Elektrotechnicznego" z dn. 15.III.1928 r.

czą. Pozatem przeznaczono na ten cel znaczną sumę z funduszów społecznych, licząc na to, że wkłady na wydawnictwa mogą w przyszłości nieść pokaźny dochód na cele Komitetu. I tak wydano:

1. „Normy na izolatory linjowe wysokiego napięcia" (PPNE — 8) — w postaci norm.
2. „Wskazówki niesienia doraźnej pomocy w wypadku porażenia prądem elektrycznym" (PPNE — 9) — w postaci norm, broszurki oraz tablic ściennych.
3. „Przepisy budowy i ruchu urządzeń elektrycznych prądu silnego" (PPNE — 10) — w postaci broszury (str. V + 108).
4. „Obliczanie słupów elektrycznych" (PKE — 25) prof. *St. Wysockiego*, jako objaśnienie do przepisów na linje napowietrzne, w postaci książki (str. X + 146 + 19).
5. „Wiadomości PKE" 6 zeszytów Nr. 8 — 13 (str. 43).
6. Pozatem rozpoczęto druk: „Słownika elektrotechnicznego" w 6 językach, ułożonego przez prof. *St. Wysockiego*.

Prezydjum Komitetu składa niniejszem podziękowanie Ministerjum Robót Publicznych za umożliwienie powyższych wydawnictw, zwłaszcza obu wększych książek, które zapełnią poważną lukę w polskiem piśmiennictwie elektrotechnicznem.

Sprawozdanie i prace bieżące Komitetu były — jak poprzednio — drukowane bezinteresownie w Przeglądzie Elektrotechnicznych, za co należą się jego Redakcji wyrazy gorącego uznania.

3. STOSUNKI Z ORGANIZACJAMI POKREWNEMI.

Prezydjum i biuro Komiteu utrzymywały stosunki przyjazne zarówno z organizacjami o podobnym charakterze, jak Polski Komitet Normalizacyjny i Polski Komitet Energetyczny, jak też i ze zrzeszeniami, należącemi do PKE. Między PKE a PKN istnieje wymiana wydawnictw, oraz delegatów do komitetu. Pożądane byłoby to samo w stosunku i do PKE, aby można było wzajemnie się informować o pracach i zamierzeniach i aby w ten sposób uniknąć rozpraszania wysiłków.

Zarówno PKE jak PKEn wzięły udział w delegacji naszego Komitetu na ostatnim kongresie CEI w Bellagio, przez wysłanie delegatów do tych komitetów technicznych CEI, których prace stoją bliżej w związku z działalnością tamtych. Podobnie Polski Związek Komunikacyjny umożliwił wzięcie udziału naszego delegata w zebraniach Komitetu silników trakcyjnych w Bellagio. Ze Stowarzyszeniem Elektrotechników Polskich toczyły się nieoficjalne konferencje na temat bliższej współpracy, a nawet zespolenia się w przyszłości, tak, jak to jest we wszystkich większych organizacjach zagranicznych, gdzie stowarzyszenia elektrotechników ogniskują prace normalizacyjne, oraz współpracę międzynarodową (Szwecja, Niemcy, Anglja, Czechy, Stany Zjednoczone i in.). Akcja za zjednoczeniem się stowarzyszeń i organizacyj elektrotechnicznych na terenie Stowarzyszenia Elektrotechników znajduje w PKE zawsze żywy oddźwięk, zrozumienie i poparcie.

4. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA.

W okresie sprawozdawczym prezydjum Komitetu włożyło dużo pracy w zacieśnienie węzłów, jakie zostały nawiązane między Polską, a międzynarodowemi sferami elektrotechnicznemi, głównie na terenie Międzynarodowej Komisji Elektrotechnicznej (CEI.) i Międz. Konferencji Wielkich sieci elektrycznych (C. G. R. E.). Na zebraniach obu tych organizacji, które odbyły się w lecie 1927 r. brała delegacja naszego Komitetu dosyć żywy udział, przejawem czego było powołanie PKE do 3 komisji CEI, oraz ponowny wybór sekretarza generalnego PKE na jednego z wiceprezesów biura GGRE na przeciąg dalszych 2 lat. W związku z tem przewiduje prezydjum wzmożenie prac w naszych komisjach, zwłaszcza w tych, które są odpowiednikami tych komitetów technicznych CEI. do których zostaliśmy powołani (definicje, symbole, sprzęt rakcyjny). Szczegółowe sprawozdanie z czynności delegacji polskich na te zjazdy znajduje się w Wiadomościach PKE Nr. 11 i 13.

Pragnąc, aby sfery międzynarodwe skupiające się w CEI, poznały kraje słowiańskie, zaprosiliśmy wspólnie z Komitetem czechosłowackim Międz. Komisję Elektr. do odbycia jednego z następnych zjazdów w Pradze i Warszawie. Może to nastąpić najwcześniej za kilka lat.

5. SPRAWY ORGANIZACYJNE I ADMINISTRACYJNE.

Stosunek organizacyjny PKE do Ministerjum Robót Publicznych nie zmienił się. Komitet nadal korzysta z wydatnej pomocy Ministerjum w postaci kredytów, udzielanych na prace przepisowe, na wydawnictwa i na składkę do CEI, oraz w postaci biura w Wydziale Elektrycznym M. R. P., w którem zajęty był stale 1 inżynier, jako kierownik biura i przez jakiś czas 1 kancelistka (wspólnie z P. K. En.).

Wobec obiecanego znacznego zwiększenia kredytów M. R. P. na cele P. K. E. co pozwoli wydatnie zwiększyć nasze stałe biuro, zakres prac Komitetu i ich tempo wzmogą się, a zatem i wzrośnie znaczenie P. K. E. Prezydjum przewidując to, zamierza wszcząć pertraktacje z M. R. P. na temat rewizji „Zasad Organizacji" PKE, zatwierdzonych przez P. Ministra Robót Publicznych w styczniu 1926 r. a wymagających pewnych zmian, jakie wykazał dwuletni okres współracy P. K. E. z M. R. P. Idzie tu o wyraźniejsze określenie wzajemnych praw i obowiązków, oraz o oparcie P. K. E. o organ bardziej realny niż Państw. Rada Elektryczna, przy zachowaniu charakteru społecznego i samodzielności w pracy, czego prezydjum zawsze stanowczo się domaga. Prezydjum uważa, że organizacja tak poważna, jak nasz Komitet, skupiający całą elektrotechnikę polską, powinna być autorytetem wobec władz i instytucyj państwowych i cieszyć się ich zupełnem zaufaniem i specjalną opieką.

Również regulamin Komitetu wykazuje jeszcze pewne braki, które były nie do uniknięcia przy organizowaniu dosyć swoistej instytucji, jaką jest nasz Komitet. Odpowiednie wnioski prezydjum zostaną przedstawione na następnem Zebraniu plenarnem.

W pracach P. K. E. stały udział brały 4 osoby, t. j. sekretarz generalny, kierownik biura, kierownik prac przepisowych i kancelistka, pozatem powierzano opracowywanie pewnych przepisów względnie spraw kilku referentom, którzy byli organami pomocniczemi dla sekcji względnie komisji.

Prezydjum Komitetu odbyło w okresie sprawozdawczym 12 posiedzeń, a biuro załatwiło ok. 1100 spraw.

B. Prace normalizacyjne.

1. KOMISJA DEFINICYJ.

Komisja pracowała początkowo wspólnie z Komisją symboli, jako Komisja definicyj i symboli elektrotechnicznych.

Działalność komisji polegała na współpracy z międzynarodową podkomisją słownika elektrotechnicznego CEI., która w okresie sprawozdawczym zajmowała się ustaleniem zasad układu słownika i klasyfikacji terminów. Na obszerną ankietę M. K. E. przygotowała nasza komisja wyczerpującą odpowiedź, która była przedstawiona na zebraniu podkomisji w Paryżu w czerwcu 1927 r. Z ramienia P. K. E. brał udział w tem zebraniu prof. *K. Drewnowski.* Ponieważ opinja polska odbiegała znacznie od innych co do poglądów na ustrój słownika międzynarodowego, P. K. E. został specjalnie uproszony o ponowne przedyskutowanie sprawy. Rezultatem tego był nowy memorjał P. K. E. złożony zebraniu podkomisji w Bellagio. Z ramienia PKE w obradach tej podkomisji brał udział p. *K. Drewnowski.* Obszerniejsze sprawozdanie z tego zostało zamieszczone w „Wiadomościach P. K. E." Nr. 13.

Wobec głębszego zainteresowania się sprawami słownika międzynarodowego, okazanego przez nasz Komitet, został on powołany na członka czynnego Komitetu definicji. Wymagać to będzie jeszcze czynniejszej naszej współpracy na tym terenie z C. E. I. Trzeba było zatem Komisję definicji i symboli P. K. E. rozdzielić na dwie odrębne ko-

misje. Na porządku prac nowej Komisji definicji, znajduje się zaopinjowanie projektu układu słownika międzynarodowego, przyjętego w Bellagio, oraz dalsza praca nad jego ułożeniem.

Przewodniczenie nowej komisji objął prof. *L. Staniewicz.*

2. KOMISJA SYMBOLI.

W okresie sprawozdawczym prace Komisji symboli polegały na przedyskutowaniu i przepracowaniu materjału, nadesłanego z Podkomisji symboli teletechniki i radjotechniki Komitetu symboli C. E. I., pracującej pod przewodnictwem prof. *Streckera* w Berlinie. W materjałach tych pierwszy raz między innemi uwzględnione były również i propozycje polskie. Wnioski nasze w tej dziedzinie zreferował w kwietniu z r. w Berlinie na posiedzeniu tej podkomsji członek Komisji symboli P. K. E. mjr. inż. *Krulisz.*

Po nowem przedyskutowniu w tej podkomisji wniosków międzynardowych na podstawie materjałów, przywiezionych z Berlina, Komisja symboli przystąpiła do nowego wydawnictwa Symboli teletechniki i radjotechniki, których pierwotne wydawnictwo było już brane pod uwagę w dyskusji podczas zjazdu plenarnego M. K. E. w Nowym Yorku w roku zeszłym. Nowe to wydanie propozycji polskich wysłane zostało w ilości kilkudziesięciu egzemplarzy do międzynarodowej podkomisji symboli i teletechniki i radjotechniki.

W lipcu roku zeszłego nadeszły znowu nowe materjały symboli teletechniki i radjotechniki w nowem opracowaniu i w nowem zestawieniu propozycji poszczególnych komitetów narodowych; był to ponowny projekt symboli teletechniki i radjotechniki, opracowany przez podkomisję. Komisja symboli opracowała swe uwagi i wnioski, dotyczące tego projektu; zostały one wyrdukowane przez sekretarjat generalny M. K. E. i rozesłane do wszystkich komitetów narodowych.

Delegaci polscy na zjeździe plenarnym M. K. E. w Bellagio wzięli czynny udział w pracach wspomnianej podkomisji międzynarodowej, gdzie wiele bardzo wniosków polskich zostało uwzględnionych. Delegatem PKE był ppłk. inż. W. Günther. Dalszy przebieg tej sprawy został podany w sprawozdaniu ze Zjazdu w Bellagio (Wiadomości P. K. E. Nr. 13).

Oprócz symboli teletechniki i radjotechniki specjalna podkomisja Komisji symboli pracowała nad symbolami trakcji elektrycznej, jednak materjał ten nie mógł być na czas należycie przygotowany, a tem mniej nie mogły być dotyczące propozycje polskie wydane litograficznie, jak to miało miejsce z symbolami teletechniki i radjotechniki i dlatego delegaci Komisji symboli na zjeździe w Bellagio w sprawie symboli i trakcji elektrycznej nie mogli wystąpić czynnie. Podkomisja ta prace swe kontynuować jednak będzie i w przyszłości Komisja symboli także i w tej dziedzinie będzie brała czynny udział w pracy międzynarodowej.

Przewodniczenie Komisji symboli spoczywa dalej w rękach ppłk. inż. Günthera.

3. KOMISJA PRZEPISÓW BUDOWY I RUCHU URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH PRĄDU SILNEGO.

W okresie sprawozdawczym komisja, po opracowaniu skorowidza alfabetycznego do Przepisów budowy i ruchu, dokonała korekty ogólnej, poczem Przepisy — jako projekt — zostały wydane drukiem i w znacznej części nakładu rozesłane instytucjom, stowarzyszeniom i wybitnym elektrotechnikom do zaopinjowania. Reszta nakładu została wyczerpana w krótkim czasie.

Po upływie terminu zgłaszania uwag do tego projektu Komisja rozpatrzyła cały materjał, będący do dyspozycji; w szczególności uwagi swe nadesłali: Ministerjum Poczt i Telegrafów, Inspekcja elektryczna Magistratu st. m. Warszawy, Polski Związek Przedsiębiorstw Elektrycznych, Lwowskie Koło Stowarzyszenia Elektrotechników Polskich, inż. *M. Bizoń,* inż. *B. Hac,* inż. *L. Nowicki,* prof. *Pożaryski,* inż. *K. Trompéteur,* inż. *J. Tymowski,* prof. *St. Wysocki.* Wszystkie uwagi były przez Komisję skrupulatnie badane i zostały w miarę możności uwzględnione przy redagowaniu ostatecznego tekstu Przepisów.

Projekt Przepisów w ostatecznej redakcji został przyjęty przez prezydjum Komitetu i złożony do uchwały IX. zebraniu plenarnemu P. K. E.

Przewodniczącym Komisji jest prof. *G. Sokolnicki*, który wraz z inż. *B. Szapiro* zajmował się ostateczną redakcją Przepisów.

4. KOMISJA URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH.

Komisja pracowała nad trzema sprawami: a) napięcia normalne, b) napięcia probiercze dla izolatorów, c) przepisy na linje napowietrzne.

a) *Napięcia normalne.* Na Kongresie C. E. I. w Bellagio 1927 r. zatwierdzono bez zmian dwie tablice międzynarodowych napięć normalnych, przyjęte na Kongresie w Nowym Yorku 1926 r. Ponieważ napięcia normalne w Polsce pozostały dotychczas bez zmiany i nie są w zupełności zgodne z międzynarodowemi, Komisja, na zlecenie prezydjum P. K. E. ma opracować propozycję nowych napięć normalnych w Polsce. Lista tych napięć ma być przedyskutowana przez specjalną komisję międzyministerjalną która ma być powołana, celem nowelizacji Rozporządzenia Ministra Robót Publicznych z dnia 26 maja 1923 r. w przedmiocie normalizacji napięć elektrycznych.

Pozatem Komisja ma przedyskutować i przedstawić propozycje napięć normalnych, niższych od 100 woltów, oraz opinję w sprawie dodania do listy napięć wysokich napięcia 380 wzgl. 400 kV, w myśl zlecenia Kongresu w Bellagio, który postanowił w sprawach tych zwrócić się do komitetów narodowych.

b) *Napięcia probiercze dla izolatorów.* Kongres w Bellagio przyjął pewne dyrektywy dla napięć probierczych oraz dla warunków prób izolatorów. Dyrektywy te w liczbie 10 (p. Wiadomości P. K. E. Nr. 13, str. 105) dotyczą izolatorów wszelkich typów, wykonanych z wszelkiego rodzaju materjałów. Cztery pierwsze zostały uchwalone definitywnie, co się zaś tyczy reszty, w sprawie warunków prób, to należy je uznać jedynie jako „polecenie". Komitety narodowe mają przesłać swoje opinje odnośnie do tych punktów W obradach Komitetu napięć C. E. I. w Bellagio brał udział z ramienia P. K. E. prof K. Drewnowski.

Ponieważ niektóre punkty dyrektyw nie zgadzają się w zupełności z polskiemi przepisami na izolatory, Komisja sprawę tę opracuje, poczem opinja zostanie przesłana do C. E. I.

c) *Międzynarodowe przepisy na linje napowietrzne.* Komisja opracowała i przesłała do C. E. I. nader szczegółową odpowiedź na kwestjonarjusz belgijskiego komitetu w sprawie przepisów na linje napowietrzne. Względem projektu przepisów międzynarodowych stanowisko Polski zostało ujęte przez P. K. E. w uwagach, rozesłanych poszczególnym komitetom narodowym przez Międzynarodową Komisję Elektrotechniczną. W zebraniach odpowiedniego komitetu w Bellagio brał udział inż. *K. Siwicki*, jako delegat P. K. E. Sprawę nowelizacji przepisów polskich na linje napowietrzne prezydjum P. K. E. przekazało Komisji przewodów napowietrznych (pod przewodnictwem prof. *St. Wysockiego*), która opracuje odnośne wnioski dla Ministerjum Robót Publicznych. Wobec tego Komisja urządzeń elektrycznych została przemianowana na „Komisję napięć"; przewodnicym nowej Komisji pozostał inż. *B. Hac.*

5. KOMISJA URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH W KOPALNIACH WĘGLA.

Przebieg prac Komisji przy układaniu projektu „Przepisów budowy i ruchu urządzeń elektrycznych prądu silnego w podziemiach kopalń" był następujący:

Prace Komisji polegały przedewszystkiem na zebraniu materjału ze źródeł zagranicznych, mianowicie: niemieckich, czeskich, austrjackich, belgijskich, francuskich, amerykańskich i angielskich. Materjał ten został szczegółowo przedyskutowany poczem przyjęto układ projektu według wzoru belgijskiego. Opracowano kolejno dwie redakcje, z których wyłonił się ostateczny projekt komisji.

Jako dodatek do projektu powyższych przepisów zredagowano „Zasady budowy maszyn dla kopalń z gazami wybuchowymi".

Projekt „Przepisów" został rozesłany do zainteresowanych urzędów, instytucji oraz wybitnych fachowców w celu zasięgnięcia ich opinji, jednocześnie zaś zorganizowano w Katowicach zebrania dyskusyjne z czynnikami najbardziej w przepisach zainteresowanymi, a mianowicie z przedstawicielami Ministerjum Przemysłu i Handlu, Wyższych Urzędów Górniczych, Związków Przemysłowców Górnośląskich i Zagłębia Dąbrowskiego.

Władze górnicze wykazały duże zainteresowanie „Przepisami i Zasadami", oraz gotowość nadania im mocy obowiązującej. W Związku Przemysłowców odbyło się również zebranie kierowników ruchu zapytanych o opinję przez P. K. E. Na posiedzeniu tem została sformułowana jednolita opinja, którą Związek następnie przesłał do Komisji.

W celu uzgodnienia życzeń Władz górniczych i Związku Przemysłowców, zwołano posiedzenie, na którem jednak Władze górnicze nie mogły zająć jednolitego stanowiska w niektórych punktach, dotyczących kopalń z gazami wybuchowymi. Po naradzie wewnętrznej zakomunikowały one propozycję nowej redakcji odnośnych punktów.

W ostatniej swej redakcji projekt Przepisów zawiera co do treści, 52 paragrafy zaczerpnięte z przepisów niemieckich, 17 z przepisów belgijskich, 7 — angielskich, 5 — austrjackich, 2 — czeskich oraz około 9 paragrafów dodanych przez Komisję. Układ przepisów jest wzorowany częściowo na przepisach belgijskich, a uzgodniony z ogólnymi „Przepisami budowy i ruchu urządzeń elektrycznych prądu silnego". Projekt zostanie niebawem ogłoszony w Przegl. Elektr.

Ponieważ stosowanie przepisów w kopalniach gazowych nastręcza we wszystkich prawie krajach dotychczas jeszcze różne wątpliwości, wybór typów maszyn i przyrządów, zależnie od stopnia niebezpieczeństwa kopalni, pozostawia się tymczasowo decyzji odnośnych Władz górniczych, dając im jedynie wskazówki postępowania, zawarte w „Zasadach budowy".

W związku z powyższem został zgłoszony przez inż. *A. Grozę* wniosek utworzenia stałej komisji dla badań nad warunkami pracy urządzeń elektrycznych w kopalniach gazowych. Komisję taką mogłyby powołać Władze górnicze lub P. K. E. Na razie sprawa ta pozostaje jeszcze otwartą.

Przewodniczącym Komisji jest inż. *J. Obrąpalski.*

6. KOMISJA URZĄDZEŃ DŹWIGOWYCH.

Prace Komisji w jesiennem półroczu 1927 r. polegały na ustaleniu ostatecznej redakcji projektu przepisów. Projekt ten został przesłany do Sekcji Przepisowej P. K. E. a następnie na posiedzenie prezydjum Komitetu, które go przyjęło i opublikowało w Przeglądzie Elektrotechnicznym (Nr. 3 z 1928 r.) z trzechmiesięcznym terminem dla nadsyłania uwag.

Przewodniczącym Komisji był inż. *W. Rozental.*

7. KOMISJA TEATRÓW ŚWIETLNYCH.

W okresie sprawozdawczym komisja rozesłała opracowany przez siebie projekt „Przepisów technicznych na urządzenia elektryczne w kinematografach", jak również pytania egzaminacyjne i warunki kwalifikacyjne dla kinomechaników, do zaopinjowania fachowcom i zainteresowanym instytucjom. Na podstawie nadesłanych uwag została opracowana nowa redakcja i na zebraniu, odbytem przy udziale przedstawicieli władz i instytucji zainteresowanych, ustalono ostateczną redakcję projektu, przyczem zalecono dołączyć do niej: przepisy na urządzenia kabin przy wypożyczalniach filmowych, kwalifikacje i obowiązki personelu kinotechnicznego, pytania egzaminacyjne, wreszcie, w charakterze instrukcji, regulamin pracy kinomechanika.

Sekcja przepisowa, stojąc jednak na stanowisku działalności Komitetu wyłącznie naukowo - technicznej orzekła, że załączniki te nie nadają się do przepisów P. K. E. i że wydanie ich należy pozostawić zainteresowanym władzom.

Projekt przepisów technicznych na urządzenia elektryczne w kinematografach, po przyjęciu przez prezydjum P. K. E., został ogłoszony w Nr. 20 Przegl. Elektr. z r. 1927 oraz w Wiadomościach P. K. E. Nr. 12 z terminem dwumiesięcznym dla nadsyłania uwag. Ostateczny tekst, powyższych przepisów, uwzględniający zgłoszone w tym terminie uwagi, zostanie przedstawiony do zatwierdzenia IX-mu zebraniu plenarnemu P. K. E.

Przewodniczącym Komisji był inż. *K. Gnoiński.*

8. KOMISJA MASZYN ELEKTRYCZNYCH.

W roku ubiegłym pracami, związanemi z przepisami na maszyny elektryczne zajmowały się dwie komisje: jedna, mająca za zadanie przygotowanie opinji P. K. E. na zjazd Międzynarodowej Komisji Elektrotechnicznej, druga zaś, zajmująca się przepisami polskiemi na maszyny elektryczne.

Komisja pierwsza zbierała się w roku ubiegłym parokrotnie, w miarę napływu materjałów z M. K. E.

Z prac dokonanych należy wymienić:

a) odpowiedź P. K. E. w sprawie tolerancji dla szeregu wielkości charakterystycznych dla maszyn elektrycznych. Materjałem do powyższej odpowiedzi było opracowane przez Biuro Centralne M. K. E. zestawienie opinji wszystkich komitetów narodowych należących do M. K. E;

b) wydanie opinji co do napięć probierczych, jakie zaproponowano na zebraniu plenarnem M. K. E. w Nowym Yorku;

c) ustalenie opinji P. K. E. co do normalnej temperatury otoczenia;

d) zgłoszenie projektu klasyfikacji maszyn elektrycznych z punktu widzenia ochrony i chłodzenia.

Część powyższych tematów została przesłana do Biura Centralnego M. K. E. w postaci drukowanych opinji, część zaś pozostawiono inż. *Romanowi,* jako delegatowi Komisji maszyn, do ustnego zakomunikowania i ewent. obrony na zjeździe M. K. E. w Bellagio. Sprawozdanie z posiedzeń komisji maszyn M. K. E. w Bellagio zostało ogłoszone w Przegl. Elektr. z 1927 r. Nr. 24 i w Wiadomościach P. K. E. Nr. 13.

W roku bieżącym Komisji P. K. E. przypadną następujące prace:

a) Rozpatrzenie i wyrażenie zgody lub sprzeciwu co do: nowych przepisów M. K. E. (publikacja 34); listy proponowanych ostatecznie tolerancji; wymiarów iskierników pomiarowych.

b) Wydanie opinji lub nowej propozycji co do: temperatury otoczenia i związanych z nią wzrostów temperatury; nieustalonych dotychczas tolerancji; szeregu prób dielektrycznych; norm na iskierniki; włączenia do przepisów pojęcia „mocy dorywczej"; pomiaru stopnia zniekształcenia fali napięcia.

Druga Komisja, zajmowała się opracowaniem projektu przepisów polskich. (Szczegółowe sprawozdanie z zebrania organizacyjnego zostało zamieszczone w Nr. 9 „Wiadomości P. K. E.").

Projekt ten miał być wzorowany na przepisach niemieckich ze względu na ich doniosłe znaczenie dla przemysłu polskiego, pozostającego w ciągłej konkurencji z niemieckim. Zakończenie pracy powyższej, przewidywane na jesień roku zeszłego, zostało opóźnione z racji ukazania się podczas zjazdu w Bellagio nowych przepisów M. K. E., różniących się zarówno co do układu, jak i treści w stopniu dość znacznym od przepisów niemieckich. Wypadło więc projekt przepisów polskich przystosować w granicach, dopuszczalnych do owego nowego wydania M. K. E. Projekt powyższy został już opracowany i rozesłany fachowcom do zaopinjowania.

W bieżącym roku do zadań komisji należeć będzie: zestawienie i uzgodnienie opinji rzeczoznawców co do pierwszego projektu przepisów na maszyny; zredagowanie drugiego poprawionego projektu tych przepisów; zredagowanie pierwszego projektu przepisów na transformatory.

Wobec wielokrotnie stwierdzonej potrzeby skoordynowania prac nad przepisami z opinjami i zaleceniami M. K. E. obie wyżej wspomniane komisje zostały w roku bieżącym połączone w jedną ogólną komisję pod przewodnictwem inż. *J. Romana.*

W celu ustalenia łączności z komisją sprzętu trakcyjnego, która pracuje nad pokrewnymi przepisami na silniki trakcyjne przewodniczący będzie uczestniczył w posiedzeniach tej ostatniej, zaś przewodniczący tamtej komisji — w komisji maszyn elektrycznych.

9. KOMISJA SILNIKÓW TRAKCYJNYCH.

Komisja silników trakcyjnych pracowała nad sprawami, przekazanemi komitetom narodowym przez Międzynarodową Komisję Elektrotechniczną, a dotyczącemi: prób dielektrycznych, na komutację, na mechaniczną wytrzymałość silnika z uwzględnieniem szczególnem siły odśrodkowej, oraz pomiarów temperatury (za pomocą pomiarów oporu, termometrem, sondami elektrycznemi).

Jako ostatnią z tej dziedziny poruszono propozycję amerykańską dopuszczenia wyższych temperatur dla silników trakcyjnych okapturzonych. Jako podstawę do dyskusji przyjęto referat prof. *Podoskiego.* Ożywiona dyskusja wykazała, że z pośród 6-ciu obecnych połowa jest zwolennikami, połowa zaś łącznie z przewodniczącym — przeciwnikami projektu amerykańskiego. W obecnej chwili, kiedy projekt amerykański został przez jego inicjatorów cofnięty, sprawa przestała być aktualną.

Po wyczerpaniu spraw natury technicznej zastanawiano się nad sposobami urzeczywistnienia żywszej i ściślejszej współpracy z M. K. E. Zgodnie z wyrażoną dawniej opinją uznano za konieczne poczynić starania dla uzyskania subsydjum na pokrycie kosztów podróży delegata Komisji na zjazd w Bellagio. Rezultat tych zabiegów był pomyślny. Dzięki pomocy P. K. E. oraz Związku Przedsiębiorstw Komunikacyjnych uzyskano potrzebne fundusze i zgodnie z uprzednio dokonanym wyborem prof. *Podoski* reprezentował Komisję na międzynarodowym zjeździe w Bellagio. W ten sposób nawiązany został bliski kontakt z pracami M. K. E. i ułatwiona została obrona przez naszą Komisję, tez uznanych za słuszne.

Tematem ostatniego posiedzenia Komisji było właśnie obszerne sprawozdanie prof. *Podoskiego* z prac w Bellagio. Jak wynika z tego sprawozdania delegat nasz wziął czynny udział w zjeździe, czego wyrazem było zaproszenie P. K. E. do Komitetu silników trakcyjnych przy M. K. E.

Na zjeździe w Bellagio stwierdzono, że w obecnej chwili opracowanie norm dla silników trakcyjnych zostało właściwie zakończone. Pozostałych kilka spraw rozesłano do komitetów narodowych i należy rozszerzyć ramy pracy Komitetu przez zajęcie się wszelkiemi maszynami i przyrządami na lokomotywach i wagonach.

W tych warunkach najbliższem zadaniem Komisji — będzie podjęcie pracy redakcyjnej nad polskiemi przepisami na silniki trakcyjne, po wyjaśnieniu kilku jeszcze pytań przekazanych do rozpatrzenia komitetom narodowym.

Przewodniczącym Komisji jest inż. *K. Mech.*

10. KOMISJA LAMP ELEKTRYCZNYCH.

Komisja opracowała, na podstawie referatu inż. *Czaplickiego,* dyskusji oraz uwag, nadesłanych przez krajowe fabryki żarówek „Cyrkon", „Osram" i „Philips", projekt przepisów przyjmowania żarówek. Projekt ten rozesłany został do członków Komisji, którzy do dnia 1.III — 1928 r. mają nadesłać swoje uwagi, poczem odbędzie się ogólne posiedzenie Komisji dla ostatecznego ustalenia tekstu projektu tych przepisów.

Przewodniczącym Komisji jest inż. *E. Potempski.*

11. KOMISJA TELETECHNICZNA.

(Przy Stowarzyszeniu Teletechników Polskich).

W okresie sprawozdawczym Komisja pracowała w uszczuplonym gronie, wobec powołania niektórych członków w skład międzyministerjalnej komisji do znormalizowania apa-

ratów telefonicznych. Z powyższych względów prace Komisji ograniczyły się do jednego działu, mianowicie norm na izolatory teletechniczne.

Odbyło się ogółem 10 posiedzeń, na których ustalono uwzględnienie w normach trzech typów izolatorów porcelanowych. Zamówiono drewniane modele izolatorów według rysunków projektowanych polskich typów, poczem posługując się modelami i rysunkami zajęto się ustaleniem kształtu i wymiarów największego typu, oznaczonego Nr. 1. Z przedstawicielami firm „Giesche" i „Ćmielów", których zaproszono na jedno z posiedzeń w charakterze rzeczoznawców w zakresie produkcji, celem uzyskania fachowych uwag i uzgodnienia projektu z warunkami fabrykacji, omówiono zasadnicze normy, jakim izolatory mają odpowiadać, oraz przepisy odbioru. Na posiedzeniach następnych ustalono ostateczny kształt i wymiary izolatora typu Nr. 1. Na podstawie powziętych uchwał co do kształtu i wymiarów sporządzony został rysunek normalnego polskiego izolatora porcelanowego typu Nr. 1. Według tego rysunku zamówiono w firmie „Giesche" partję próbnych izolatorów.

Rozpoczęto opracowanie szczegółowych przepisów na izolatory porcelanowe, obejmujących wymagania ogólne, próby i badania. Pierwszy z tych działów jest opracowany całkowicie. Komisja jest organem Stow. Teletechników Polskich, uznanym, jako komisja P. K. E.

Przewodniczącym jej jest inż. *K. Zajdler.*

12. KOMISJA RADJOTECHNICZNA.

W okresie sprawozdawczym Komisja opracowała w ostatecznej formie przepisy: na dołączanie odbiorników radjotechnicznych do sieci świetlnej, na dołączanie odbiorników do sieci telefonicznych i rozpatrzyła szereg uwag nadesłanych w sprawie przepisów. Dalej podała w ostatecznej formie projekty norm na lampy katodowe odbiorcze i na wtyczki do urządzeń radjotechnicznych. Projekty tych prac zostały częściowo wydrukowane i wejdą pod obrady IX-go Zebrania plenarnego PKE, częściowo zaś będą niedługo opublikowane.

W dziedzinie prac międzynarodowych Komisja opracowała odpowiedzi na kwestjonarjusze holenderskie w sprawie lamp dwu i trójelektrodowych.

Pozatem przewodniczący Komisji był delegowany do Berlina na posiedzenie podkomisji C. E. I. dla symboli teletechnicznych i radjotechnicznych. Ostatnio, w porozumieniu z Komisją, jeździł do Rypina ekspert radjotechniczny M. P. i T. p. *Stefan Manczarski*, celem zbadania i usunięcia przeszkód elektrownianych uniemożliwiających odbiór audycyj radjofonicznych; przeszkody te zostały całkowicie usunięte.

Przewodniczącym Komisji jest mjr. inż. *K. Krulisz.*

13. KOMISJA ZAKŁÓCEŃ TELETECHNICZNYCH.

Komisja została zorganizowana w końcu r. ub. Na zebraniu organizacyjnem ustalono program prac, według którego postanowiono opracować odpowiedzi na pytania dotyczące pierwszej części przepisów zabezpieczeń od bezpośredniego zetknięcia się drutów linji prądu silnego z drutami linji telekomunikacyjnej. Pozatem Komisja zajmie się przestudjowaniem materjałów Międzynarodowego Komitetu Doradczego, dotyczących drugiej części przepisów t. j. zabezpieczenia linji telekomunikacyjnych od szkodliwych wpływów pola elektrycznego i pola magnetycznego, znajdujących się w pobliżu linji prądu silnego.

Na następnem zebraniu Komisji mają być uchwalone główne wytyczne zarówno dla pierwszej, jak i dla drugiej części przepisów, poczem przepisy będą mogły być opracowane przez referenta.

Przewodnictwo Komisji objął inż. *B. Hac.*

14. KOMISJA PRZYRZĄDÓW POMIAROWYCH.

Jako program pracy Komisji prezydjum PKE wytknęło opracowanie opinji polskiej dla Międzynarodowej Komisji Elektrotechnicznej, która rozpoczęła prace nad ułożeniem

międzynarodowych przepisów na liczniki elektryczne. Sprawa ta poruszana była na zjeździe M. K. E. w Bellagio w 1927 r., na którym postanowiono komitetom narodowym szereg pytań, dotyczących przepisów na liczniki. W 1928 roku P. K. E. ma na nie dać odpowiedź. Wyczerpujące sprawozdanie zostało ogłoszone w Wiadomościach P. K. E. Nr. 13

Przewodnictwo Komisji objął inż. *B. Jabłoński.*

15. KOMISJA OLEJÓW IZOLACYJNYCH.

Komisja zgłosiła na Międzynarodową Konferencję Wielkich sieci w Paryżu 1927 r., referat pod tyt. „Sur le nombre de types de huiles isolantes à prévoir dans les spécifications internationales". Na plenarnem zebraniu Konferencji referat ten streścił i bronił w dyskusji przewodniczący Komisji inż. *T. Czaplicki,* który również w imieniu polskiej delegacji brał udział w pracach specjalnej Komisji olejowej wyłonionej na samej Konferencji.

Komisja dokonała badań laboratoryjnych nad próbkami olejów, nadesłanych przez CEI, i wyniki badań złożyła na zebranie Międzynarodowej Komisji Elektrotechnicznej w Bellagio. Badanie następnej partji próbek jest w toku.

Wobec wolnego tempa prac MKE w zakresie normalizacji olejów, polska Komisja olejów izolacyjnych przystąpiła do opracowania polskich przepisów na oleje, nie czekając na ukończenie prac międzynarodowych, lecz uwzględniając w całości dotychczasowe uchwały MKE.

16. KOMISJA MAS KABLOWYCH.

Prezydjum P. K. E. poleciło Komisji opracować polskie przepisy na masę zalewną do kabli, których brak daje się odczuwać. Na terenie międzynarodowym jest tych przepisów niewiele; w Polsce zaś są jedynie przepisy odbiorcze na masy kablowe, opracowane przez Laboratorjum Wysokich Napięć Politechniki Warszawskiej (p. Przegl. Elektr. 1927, zesz. Nr. 15). Projekt tych przepisów ma być ukończony w marcu b. r., poczem zostanie przesłany do opinji szerszych kół specjalistów.

Przewodnictwo Komisji objął prof. *K. Drewnowski.*

17 i 18. *Komisja ratownicza i przewodów napowietrznych* sprawozdań z działalności nie nadesłały.

BANK
GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

ODDZIAŁ
KREDYTU DŁUGOTERMINOWEGO

INFORMACJE

o warunkach, na jakich Bank Gospodarstwa Krajowego udziela pożyczek przemysłowych w obligacjach bankowych

1) Pożyczki udzielane są w 7 i pół procentowych obligacjach bankowych, opiewających na złote w złocie, na zastaw nieruchomości przemysłowych, zapisanych w księgach hipotecznych i mających należycie uregulowany tytuł własności, przyczem zastaw na takich nieruchomościach ma być rozciągnięty również na maszyny i urządzenia przemysłowe. Bank żąda zabezpieczenia pożyczek na pierwszem miejscu hipoteki,

2) Teatry, kopalnie i kamieniołomy nie mogą służyć, jako zabezpieczenie pożyczki w obligacjach,

3) Pożyczka nie może przekraczać 50 proc., wyprowadzonej przez rzeczoznawców bankowych wartości gruntów, 40 proc. wartości budynków i 1/3 wartości maszyn, nieodzownie potrzebnych do prowadzenia przedsiębiorstwa i trwale połączonych z nieruchomością,

4) Bank udziela obecnie pożyczek przemysłowych takim przedsiębiorstwom przemysłowym, których wytrzymałość kredytowa obliczona w sposób w ustępie 3) podany, dopuszczałaby zaciągnięcie pożyczki w wysokości przynajmniej Zł. w zł. 172.000.

5) Pożyczki udzielane być mogą, zależnie od rodzaju przedsiębiorstwa:

na lat 13	przy spłacie	półrocznej	na kapitał	i amortyzację			6%
„ „ 11	„	„	„	„	„	„	6,75%
„ „ $8^1/_2$	„	„	„	„	„	„	8%
„ „ $7^1/_2$	„	„	„	„	„	„	9%

ponadto pobiera Bank przy każdej półroczej racie amortyzacyjnej, dodatek administracyjny w wysokści pół procent półrocznie od każdoczesnej reszty dłużnego kapitału,

6) Do podania o udzielenie długoterminowej pożyczki przemysłowej dołączyć należy:

a) bilans zamknięcia za ostatni rok administracyjny wraz z rachunkiem strat i zysków,

b) bilans surowy za ostatni miesiąc,

c) opis przedsiębiorstwa,

d) plan użycia pożyczki i uzasadnienia jej celowości,

e) oszacowanie przedsiębiorstwa (dokonane np. przez Komisję Wojewódzką, instytucję kredytową i t. p.) lub w braku takiego szacunku, cyfry wartości gruntów, budynków i maszyn (dla każdej grupy odrębnie) ofiarowanych na zabezpieczenie pożyczki, przynajmniej wedle własnej oceny,

7) po wstępnem rozpatrzeniu podania Bank zawiadamia klijenta o swej decyzji co do traktowania i żąda ewentualnie przedłożenia dalszych potrzebnych dokumentów, jak również złożenia zaliczki na koszta oszacowania, poczem deleguje własnych ekspertów technicznych i buchalteryjnych i dopiero na podstawie wyników szacunku i ekspertyz decyduje o przyznaniu pożyczki (lub odmowie) i wydaje ewentualnie promesę, ustalającą wysokość pożyczki, czas trwania i warunki kredytu.

8) Wypłata pożyczki zależy od możności ulokowania obligacyj, z tego powodu Bank zastrzega sobie prawo zarządzenia wypłaty w terminie, który sam uzna za stosowny. Przy wypłacie klijent otrzymuje gotówkę, pochodzącą z realizacji obligacyj, którą Bank z reguły sam przeprowadza.

9) Podania wnosić należy do Zakładu Centralnego Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie.

.....dn. .....192.....r.

Do

Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych

w Warszawie

DEKLARACJA

Firma .....

Dokładny adres..... tel.....

Zakres działalności .....

.....

Po zapoznaniu się ze statutem Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych, prosi o zapisanie jej w poczet członków Związku.

Na czele firmy stoją pp.....

Wobec Związku reprezentować będą pp.....

Firma opłaca świadectwo przemysłowe.....kategorji handlowej / przemysłowej

Jako członków wprowadzających podajemy niżej podpisanych przedstawicieli firm:

1).....

2).....

W razie przyjęcia na członka Związku zobowiązujemy się zastosować do wszystkich przepisów statutu, w szczególności zaś do par. 11 i prosimy o zapisanie nas do istniejącej przy Związku

Sekcji.....

.....

Podpis pod pieczęcią firmową

GD
1880